

Gorenjski Glas

PETEK, 15. DECEMBRA 2023

LETO LXXVI, ŠT. 100, CENA 2,80 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

S prizidkom do novih prostorov

V zadnjih letih se število otrok in mladostnikov v posebnem programu vzgoje in izobraževanja povečuje, zato prostorsko stisko v Cirusu Kamnik rešujejo s skoraj štirimilijonsko investicijo v prizidek.

ALEŠ SENOŽETNIK

Kamnik – Objekt v izméri dobrih tisoč kvadratnih metrov uporabne površine bo umeščen na parkirišče vzhodno od telovadnice in bo z obstoječo stavbo Cirusa povezan s povezovalnim hodnikom v prvo nadstropje. V objektu v dveh etažah bo šest novih učilnic, po tri v vsakem nadstropju.

Kot pravijo v vodstvu zavoda, bodo učilnice zaradi gibljivih notranjih sten lahko povezali v en prostor, vsaka pa bo imela tudi sobo za počivanje. V vsakem nadstropju bodo sanitarije s

previjalnico, v objektu bodo tudi soba za razgovore, soba za umirjanje, senzorna soba, skupni prostor s kuhinjo za otroke in mladostnike ter čajna kuhinja za delavce. Na ravni stehi prizidka bodo uredili manjšo teraso in tehnični prostor, na streho male telovadnice pa bodo postavili tudi sončno elektrarno.

Gradnja poteka od sredine avgusta, rok za dokončanje pa je kratek. »Dela bodo predvidoma končana spomladi. Pričakujemo, da bomo v novih prostorih začeli delati z novim šolskim letom,« so pojasnili v Cirusu.

Z novim prizidkom bodo rešili prostorsko stisko, saj se bodo na ta način sprostili nekateri prostori, ki jih zdaj zaseda posebni program vzgoje in izobraževanja. »V zadnjih letih beležimo konstanten vpis otrok in mladostnikov. Se pa s prostorsko stisko za program, za katerega se gradijo prostori, spopadamo že zadnjih osem let. Z novimi prostori bomo predvsem zagotovili dobre pogoje za vzgojno-izobraževalno delo in dobro počutje tako otrok kot zaposlenih,« pojasnjujejo.

▶ 3. stran

Takole bo po dokončanju del videti prizidek, v katerem bo prostor tudi za šest učilnic.

/ Foto: Cirus Kamnik

Ambasador integritete tudi Žiga Jelar

Komisija za preprečevanje korupcije je zagnala nov preventivni projekt Ambasadorji integritete, s katerim želijo teme integritete in preprečevanja korupcije še bolj približati širši javnosti.

SIMON ŠUBIC

Ljubljana – Komisija za preprečevanje korupcije (KPK) je ob mednarodnem dnevu preprečevanja korupcije (9. decembra) tudi letos organizirala Teden preprečevanja korupcije. Na zaključnem dogodku je predsednik KPK Robert Šumi v poslanici naslovil aktualne izzive na področju preprečevanja korupcije, predstavili pa so tudi nov preventivni projekt Ambasadorji integritete, med katerimi je tudi Kranjčan Žiga Jelar.

Smučarski skakalec in glasbenik Žiga Jelar se je priključil projektu Ambasadorji integritete, ker ocenjuje, da nam včasih manjka malo poštenosti in spoštovanja pravil. / Foto: Gorazd Kavčič

▶ 3. stran

Šoferski poklic mu je bil »položen v kabino«

▶ 15. stran

Petdeset let mineva, odkar je Aleksander Bizjak - Sašo začel svojo samostojno podjetniško pot. Je solastnik in ustanovitelj podjetja SIGR, ki danes deluje v štirih evropskih državah. / Foto: Tina Dokl

AKTUALNO

Najvišji naziv Moniki Ažman

Častna članica gorenjskega društva medicinskih sester je postala Monika Ažman, srebrni znak pa so prejeli: Vesna Avdič, Marijana Paula Rezelj, Sanda Šifkovič in Hubert Tomaž Terseglav Tomazin.

2

ZANIMIVOSTI

Tradicionalni alpinizem je umetnost

Mojih 33 odprav in Podobe smisla sta knjigi, ki sta ju predstavila Viki Grošelj in Reinhold Messner. Veliki alpinistični imeni sta spregovorili o tradicionalnem alpinizmu, dediščini, odrekanju ...

10

GG+

Šoferski poklic mu je bil »položen v kabino«

Petdeset let mineva, odkar je Aleksander Bizjak - Sašo začel svojo samostojno podjetniško pot. Je solastnik in ustanovitelj podjetja SIGR, ki deluje v štirih evropskih državah.

15

ZANIMIVOSTI

Skrivna sestavina: ščepec ljubezni

V Dvorcu Visoko so v sredo pripravili slastno in dišečo predpraznično delavnico, na kateri je Ana Gantar s kmetije Jeran prikazala postopek priprave pravih domačih medenih piškotov.

32

VREME

Ob koncu tedna bo precej jasno z nekaj megle po kotlinah in dolinah.

☀️ ☁️ -3/5 °C

jutri: precej jasno

VSAK PRVI IN TRETJI PETEK V MESECU

Kupon za brezplačni mali oglas

Brezplačen je mali oglas z besedilom do 80 znakov. Ugodnost velja samo za naročnike časopisa Gorenjski glas. Kuponi so veljavni pol leta. Mali oglas brez kupona zaračunavamo po ceniku, z 20 % popustom za naročnike. Kupon ni veljaven za objavo pod šifro ali z navedbo: naslov v oglašnem oddelku. **Brezplačnega malega oglasa ne morejo uveljavljati pravne osebe (tudi s. p.).** Oglase sprejemamo na naslov Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj, po telefonu 04/201 42 47 ali po e-pošti malioglas@g-glas.si; za torkovo številko Gorenjskega glasa do petka do 14. ure in za petkovo številko do srede do 14. ure. V malooglasnem oddelku smo vam na razpolago v ponedeljek, torek, četrtek in petek od 8. do 15. ure, v sredo od 8. do 16. ure.

MALI OGLAS

december 2/23

Naročam objavo malega oglasa z naslednjim besedilom:

- prodam kupim oddam najmem
 podarim iščem nudim zamenjam

RUBRIKA:

Vsebina:

Tel.: ___ / ___ - ___ - ___

Nečitljivih kuponov
ne objavljamo.

Mobitel: ___ / ___ - ___ - ___

Ime, priimek in naslov naročnika časopisa:

KOTIČEK ZA NAROČNIKE

Povabilo v gRajski Preddvor

Kopica brezplačnih decembrskih dogodkov pod skupnim imenom gRajski Preddvor se preveša v drugo polovico. V nedeljo, 17. decembra, bo ob 17. uri v preddvorskem kulturnem domu na sporedu Saprarniška, dramska igra za otroke, poustvarjena po istoimenski pravljici Svetlane Makarovič. V petek, 22. decembra, ob 19. uri bo na dvorišču gradu Dvor na predbožičnem koncertu ob kitarški spremljavi Mateja Nagliča nastopila pevka Tina Nunar, na božični večer bo ob jezeru Črna va tradicionalni potop božičnega drevesca, do konca leta pa se bodo zvrstili še koncert

Romane Krajncan z obiskom Božička, božični koncert Mešanega cerkvenega pevskega zbora Sv. Peter Preddvor ter veliki prednovoletni koncert Alenke Gotar, Anžeta Šuštarja in Power Banda. Več informacij je na voljo na spletni strani www.visitpreddvor.si.

Izžrebanemu naročniku Gorenjskega glasa, ki bo pravilno odgovoril na nagradno vprašanje, bomo podarili darilni paket iz grofove vinske kleti gradu Dvor v Preddvoru. Nagradno vprašanje: Kako se imenuje sklop decembrskih prireditev v Preddvoru? Odgovore pošljite do srede, 27. decembra, na Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj, ali na koticcek@g-glas.si.

Darilo

izžrebanemu naročniku časopisa

Gorenjski Glas

Knjigo prejme FRANC MRAK iz Radovljice.

Najvišji naziv Moniki Ažman

Častna članica gorenjskega društva medicinskih sester je postala Monika Ažman, srebrni znak pa so prejeli Vesna Avdič, Mariana Paula Rezelj, Sanda Šifkovič in Hubert Tomaž Terseglav Tomazin.

URŠKA PETERNEL

Jesenice – Na Jesenicah je potekala slavnostna podelitev najvišjih nagrad Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Gorenjske. Dobitnica naziva častna članica društva je Monika Ažman, ki je v 35 letih dela postala ena najboljših poznavalk razmer na področju babiške in zdravstvene nege v Sloveniji. Po študiju na višji zdravstveni šoli je svojo poklicno pot začela v Splošni bolnišnici Jesenice. Nadaljevala je kot učiteljica strokovno teoretičnih predmetov in praktičnega pouka na zdravstveni usmeritvi Srednje šole Jesenice, po vrnitvi v Splošno bolnišnico Jesenice pa je opravljala delo odgovorne medicinske sestre kirurške intenzivne nege in kasneje glavne

Letošnje nagrajenke in nagrajenec skupaj z vodilnimi članicami gorenjskega društva

/ Foto: Sašo Valjavec

medicinske sestre specialistične ambulantne dejavnosti in urgence. Leta 2008 je

svojo profesionalno pot nadaljevala kot izvršna direktorica Zbornice – Zveze, kjer od leta 2016 deluje kot njena predsednica. »Je goreča zagovornica sodobne, kakovostne in varne zdravstvene in babiške nege,« so za

Jesenice, Mariana Paula Rezelj iz Univerzitetne klinike za pljučne bolezni in alergijo Golnik, Sanda Šifkovič iz zobne ordinacije za odrasle v Preddvoru in Hubert Tomaž Terseglav Tomazin iz Splošne bolnišnice Jesenice.

»Monika Ažman je s svojo pozitivnostjo, empatičnostjo, voljo in temperamentom glas vseh medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije,« so poudarili.

pisali v obrazložitvi ter dodali, da v svojih javnih nastopih ves čas poudarja, da so medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki ključni zagovorniki človekovih in pacientovih pravic, ob tem pa jasno in glasno opozarja tudi na nepravilnosti.

Podelili so tudi srebrne znake društva za leto 2023, ki so jih prejeli: Vesna Avdič iz Splošne bolnišnice

Na prireditvi je predsednica društva Alenka Bijol orisala letošnje dejavnosti, kot je dejala, je bil program poln strokovnih vsebin ter aktivnosti »za dušo in telo«.

Monika Ažman pa je opisala aktualno dogajanje v slovenskem zdravstvu in zdravstveni negi ter se zahvalila gorenjskim medicinskim sestram za njihovo delo in srčnost.

Častna članica Monika Ažman / Foto: Sašo Valjavec

Prodali več vinjet kot lani

Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji je v prvih enajstih mesecih prodala za sedem odstotkov več vinjet kot v enakem lanskem obdobju.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Po podatkih Družbe za avtoceste v RS (Dars) je bilo od januarja do konca novembra prodanih nekaj več kot 8,05 milijona vinjet, kar je sedem odstotkov več kot v enakem obdobju lani. Vrednost prodanih vinjet v prvih devetih mesecih je znašala 221,4 milijona evrov, kar je 18,15 milijona več kot v enakem obdobju lani. DARS je sicer v prvih devetih mesecih letos prodal 1.033.854 letnih vinjet, za šest odstotkov več kot lani.

Prodaja letnih vinjet za motorna kolesa (razred 1) se je povečala za 27 odstotkov na 5476 vinjet, za oseb-

2B) pa za sedem odstotkov na 68.725 vinjet.

Prodaja mesečnih vinjet je v devetih mesecih ostala

Na Darsu so za vse registrirane uporabnike spletne trgovine, ki bodo med 5. decembrom 2023 in 31. decembrom 2024 v njihovi spletni trgovini opravili nakup letne e-vinjete, pripravili nagradno igro. Stotim izžrebanecem (izvedli bodo štiri žrebanja) bodo na njihov bančni račun vrnili celoten znesek kupnine za e-vinjeto. Več na spletni strani Darsa.

na vozila (cestninski razred 2A) za šest odstotkov na 959.653, za kombije (razred

skoraj nespremenjena pri 1.916.942 kosih. Prodaja mesečnih vinjet je za osebna

vozila ostala pri 1.820.220 kosih, za kombije pa se je povečala za dva odstotka na 96.722 vinjet.

Prodaja polletnih vinjet se je znižala za odstotek na 21.039 kosov, prodaja tedenskih vinjet pa se je povečala za enajst odstotkov na 5.081.846 vinjet. Kar za devetnajst odstotkov se je povečala prodaja tedenskih vinjet za motorna kolesa (68.044), za osebna vozila se je povečala za enajst odstotkov na 4.717.064, za kombije pa za devet odstotkov na 296.738 tedenskih vinjet.

Do 27. novembra so cestninski nadzorniki Darsa zaradi neuporabe ali nepravilne uporabe vinjete izdali 54.080 plačilnih nalogov. Med kršitelji je bilo 29.700 tujcev, največ je bilo vozil nemških registrskih oznak.

Ambasador integritete tudi smučarski skakalec Žiga Jelar

◀ 1. stran

»Uspešno preprečevanje korupcije krepí pravno državo in mir, povečuje varnost in spodbuja razvoj družbe. Prinaša dobrobit za vse in zato mora biti v interesu vseh nas. Le tako, z upoštevanjem teh vodil in z medsebojnim sodelovanjem, tlakujemo pot do družbe, v kakršni, verjamem, si vsi želimo živeti: kjer bo integriteta postala standard tudi v praksi, korupcija pa visoko tvegano ravnanje z nizkim donosom,« je poudaril Šumi in dodal: »Prav vsak posameznik lahko s svojim poštenim ravnanjem prispeva k boljši družbi, saj je integriteta ključ do preprečevanja korupcije. Posameznik z integriteto ne bo ravnal koruptivno in ob zaznanih nepravilnostih ne bo

Robert Šumi, predsednik Komisije za preprečevanje korupcije / Foto: Gorazd Kavčič

mladim, včasih strokovno zapletene vsebine predstaviti poljudno in enostavno.

»Naši ambasadorji integritete vsak po svoje pristno, sproščeno, v jeziku, ki jim je najbliže, pojasnju-

razmislimo in se ustrezno odzovemo, ko se znajdemo pred izzivi, ki jih predstavljajo. Želimo si še več ambasadorjev, saj verjamemo, da lahko skupaj dosežemo več kot vsak od nas sam,« je ob tem povedala vodja projekta na Komisiji Anja Kampuš.

Ambasadorji trije športniki

Med prvimi ambasadorji integritete, tremi znanimi športnimi imeni, ki odslej širijo sporočila o pomembnosti in nujnosti krepite integritete, sta poleg

smučarskega skakalca Žige Jelarja še selektor slovenske moške nogometne reprezentance Matjaž Kek in alpska smučarka Ilka Štuhec.

»Prav vsak posameznik lahko s svojim poštenim ravnanjem prispeva k boljši družbi.«

Žiga Jelarja, ki zase pravi, da je športnik, glasbenik in zelo radoveden človek, drugi opisujejo kot nekoga, ki ima zelo razvit socialni čut, vedno rad priskoči na pomoč z dejanji ali vsaj z besedo razumevanja in podpore. Zelo priljubljen je med mladimi in odličien ambasador svojega športa, trdega dela in poštenosti. Kot vrhunski športnik je zaposlen v slovenski policiji. Za sodelovanje pri projektu Ambasadorji integritete se je odločil, ker ocenjuje, da nam včasih manjka malo poštenosti in spoštovanja pravil. Prepričan je, da če vsak posebej in vsi skupaj delamo na medsebojnem spoštovanju, spoštovanju pravil in upoštevanju fair playa, lahko spremenimo marsikaj in se zazremo v boljšo prihodnost.

Žiga Jelar je prepričan, da če vsak posebej in vsi skupaj delamo na medsebojnem spoštovanju, spoštovanju pravil in upoštevanju fair playa, lahko spremenimo marsikaj in se zazremo v boljšo prihodnost.

pregledal stran.« Prav to je tudi bistvo projekta Ambasadorji integritete, s katerim želijo širši javnosti, zlasti pa

jejo, da je vredno biti pošten. Tako bomo poskrbeli, da se o naših vsebinah čim več pogovarjamo, da o njih

Predplačila tudi posameznikom

Finančna uprava Republike Slovenije je pred kratkim lastnikom stanovanj in hiš nakazala prve štiri milijone in pol evrov predplačil za obnovo stanovanj, poškodovanih v poplavah in plazovih četrtega avgusta.

MAŠA LIKOSAR

Ljubljana – Zaradi razsežnosti avgustovske naravne nesreče se je vlada odločila, da tudi posameznikom oziroma fizičnim osobam (lastnikom poškodovanih stanovanj in hiš) zagotovi predplačila za obnovo, in sicer v višini dvajset odstotkov ocenjene škode, kot je zavedena v spletni aplikaciji Ajda. Izplačila se bodo predvidoma do konca decembra izvedla v štirih tranšah in skupni višini okoli trideset

milijonov evrov. V prvi tranši, ki je bila izvedena minuli teden, je bilo zajetih 1350 stanovanjskih objektov oziroma 1932 upravičencev. Skupna višina nakazil iz prve tranše je nekaj več kot 4,5 milijona evrov.

Po trenutni oceni, ki temelji na vnosih v spletno aplikacijo Ajda, je do predplačil upravičenih približno 5800 stanovanjskih objektov. Sredstva, ki so zagotovljena iz državnega proračuna, bo nakazovala Finančna uprava Republike Slovenije. Ta je

obvestila posameznikom, da so upravičeni do predplačila za sanacijo nastale škode na stanovanjskem objektu, začela pošiljati 23. novembra. Prejemniki obvestila so imeli nato pet dni časa, da sporočijo, če predplačila ne želijo. Po ponovni uskladitvi seznama med ministrstvom za naravne vire in prostor in FURS se je s seznamom prejemnikov sredstev seznanila tudi vlada.

Predplačilo se za posamezno stanovanje izplača lastniku stanovanja. Če je

lastnikov stanovanja več, se vsakemu izplača sorazmerni del glede na višino solastniškega deleža, v primeru skupne lastnine pa se delež določijo glede na število skupnih lastnikov. V skladu z novelo Zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 so do predplačila upravičeni lastniki stanovanjskih objektov, pri katerih ocenjena škoda presega šest tisoč evrov, njihovi objekti pa niso predvideni za nadomestitvene gradnje.

S prizidkom do novih prostorov

◀ 1. stran

Investicija bo stala 3,94 milijona evrov. Od tega bodo 2,8 milijona evrov črpali iz mehanizma za

okrevanje in odpornost, slab milijon bodo dobili z ministrstva za vzgojo in izobraževanje, dobrih 180 tisoč evrov pa bodo imeli lastnih sredstev.

Cirius Kamnik – z daljšim imenom Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Kamnik – deluje od leta 1947 in predstavlja osrednjo državno

izobraževalno rehabilitacijsko ustanovo za gibalno ovirane otroke in mladostnike in tiste, ki imajo poleg gibalne oviranosti še druge posebne potrebe.

K

KOMENTAR
URŠKA PERNEL

Enosmerno

Na Jesenicah se je zgodila peticija. Nekaj sto podpisnikov ne želi uvedbe enosmernega prometa na delu Kejžarjeve ceste, od nekdanje gostilne Pr' Kobal do nekdanje pekarnice Vidic. Gre zgolj za kakih sto metrov dolg odsek, a kot pravijo podpisniki, jim bo taka prometna ureditev poslabšala in celo omejila dostop do domov. Na Občini Jesenice so se na peticijo odzvali z daljšim strokovnim pojasnilom, sredi tedna pa je potekal tudi sestanek s predstavniki krajanov in krajevnih skupnosti. Kot so pojasnili v občinski upravi, so tako občinske kot zunanje strokovne službe ugotovile, da bi dvosmerni promet na tem odseku bistveno poslabšal prometno varnost. Ob obnovi ceste so namreč na obeh straneh ceste uredili pločnika, preostalo vozišče pa je zdaj široko le štiri metre, kar za dvosmerni promet ni dovolj. Kot so poudarili, bodo prebivalci omenjenega območja res imeli nekoliko daljšo pot domov, vendar da morajo poskrbeti zlasti za najranljivejše udeležence v prometu, to je otroke (tu vodi šolska pot) in kolesarje.

Podoben problem z nasprotovanjem uvedbi enosmernih ulic imajo v Kranju. Pred kratkim so tako krajanje Primsko-vega na sestanku s krajskim županom glasno povedali, da nočejo enosmernih ulic, ker ničesar ne izboljšujejo, kvečjemu poslabšujejo prometno varnost in podaljšujejo njihove poti do

doma. Pojasnila župana, da se za to niso odločili na pamet, temveč na osnovi strokovne, mobilnostne študije, ki jo je pripravil zunanji izvajalec za celotni Kranj in je pokazala, da je uvedba enosmernih ulic v naseljih zelo primerna za povečanje prometne varnosti, so naletela na gluha ušesa.

Tudi na Jesenicah odgovorni poudarjajo, da je osnova za uvedbo enosmernega prometa elaborat prometne ureditve, ki so ga pripravili strokovnjaki, z njim pa se je – sicer res že leta 2018 – strinjala tudi krajevena skupnost. In prav v tem se bržkone skriva bistvo problema. V času sprejemanja tega pomembnega dokumenta namreč med krajanje ni bilo zanimanja za vsebino in nihče ni razmišljal, kako bo sprejete vplivalo na njihovo vsakodnevno življenje. Dokument je bil od leta 2020 tudi objavljen na občinski spletni strani, a je bržkone imel le peščico klikov ... Zdaj, ko so spremembe tu, pa se je zgodil upor ... Morda so se odgovorni v Kranju zavede lotili na pametnejši način, saj se je župan s krajanje pogovoril, še preden so spremembe varil, še preden so spremembe zares uvedli. Na Jesenicah so to priložnost zamudili. Zdaj, ko je na mizi peticija in se na družbenih omrežjih »razliva gnojnica«, je dialog težavnejši.

Ne enosmerne ulice, zdi se, da večje težave v tem in podobnih primerih uvajanja sprememb povzročijo – enosmerna komunikacija ...

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA

Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE

Urška Pernel, Simon Šubic

UREDNIŠTVO

NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertonec, Alenka Brun, Ana Jagodic Dolžan, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Maša Likosar, Klara Mrak, Urška Pernel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Ana Volčjak Aleksič

stalni sodelavci:

Jože Košnjek, Cveto Zaplotnik, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA

Jernej Stritar, IlovarStritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK

Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA

Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE

Marjan Potočnik, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek, petek, od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprti. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 17.000 izvodov / Redne priloge: Vikend, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Tiskarsko središče d. o. o. / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: torek 2,50 EUR, petek 2,80 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Poklon tistim, ki delajo za dobro skupnosti

Ob prazniku, ki ga v Radovljici praznujejo na dan rojstva rojaka Antona Tomaža Linhart, so na osrednji slovesnosti podelili občinska priznanja. Plaketi A. T. Linhart sta prejela Borut Grce - Brut Carniolus in Rok Andres.

MARJANA AHAČIČ

Radovljica – »Lepo je živeti v skupnosti, ki premore toliko sposobnih, talentiranih, požrtvovalnih in uspešnih ljudi. Izstopajo na področjih umetnosti in kulture, vzgoje in izobraževanja, spodbujanja razvoja, prostovoljstva in dobrodelnosti,« je na ponedeljkovi slovesnosti na dan, ko se je pred 267 leti prav v Radovljici rodil Anton Tomaž Linhart, zgodovinar, dramatik in šolnik, zbrane v Linhartovi dvorani nagovoril župan Ciril Globočnik.

Praznični večer je bil tudi tokrat posvečen izstopajočim posameznikom in skupinam; tako tistim, ki so se s svojimi umetniškimi dosežki na nacionalni ravni uveljavili in proslavili v preteklosti, kot tistim, ki s svojim ustvarjanjem in delom življenje v lokalni skupnosti in širše bogatijo danes, je še poudaril župan.

Plakete, pečati in medalje

Plaketi Antona Tomaža Linhart sta tako prejela Borut Grce - Brut Carniolus za izjemne dosežke na

Letošnji nagrajenci z županom Radovljice Cirilom Globočnikom / Foto: Gorazd Kavčič

področju likovne umetnosti in fotografije in dr. Rok Andres ob desetletnici umetniškega vodenja Festivala gledališča Kropa za ustvarjanje kulturnega programa v občini.

Pečate Občine Radovljica so prejeli Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov, steg Radovljica 1, ob 30-letnici aktivnega delovanja, Darja Pagon za predano in uspešno vodenje Šolskega sklada OŠ A. T. Linhart Radovljica ter Primož

Šolar za učinkovito vodenje Prostovoljnega gasilskega društva Ljubno in obnove gasilskega doma.

Prejemniki medalj Občine Radovljica pa so Nejc Šter za prispevek k uspešnemu delovanju Društva upokojencev Podnart in Krajevne skupnosti Podnart ter Gregor Praprotnik, Matej Pagon in Primož Janc, člani Športnega društva Ljubno, za organizacijo tradicionalne ljubenske prireditve Vaške igre.

Priznanja z denarno nagrado za nadaljnje strokovno izpopolnjevanje pa je župan podelil študentom, ki so z odliko opravili zaključni letnik študija in diplomo: magistrici laboratorijske biomedicine Katarini Klinar z Brezij, magistrici psihologije Tjaši Legat iz Begunj, magistru matematike Andražu Maierju iz Ljubnega, magistrici psihologije Leji Mauko s Posavca in diplomiranemu glasbeniku pevcu Domnu Vurniku iz Radovljice.

Uspešni infrastrukturni projekti

V prazničnem nagovoru je poudaril podporo družbenim dejavnostim in omenil nekaj največjih dosežkov občine. »Posvečamo pa se infrastrukturnim projektom in investicijam, za katere uspešno pridobivamo znatna nepovratna sredstva. Tako smo letos končali gradnjo kanalizacije in obnovo vodovoda na Spodnjem Lan-

po dolgem času spet pridobila pokrit učno-terapevtski bazen, namenjen plavalnemu opismenjevanju in rehabilitaciji.«

Prireditev v znamenju Bora, Hribovska in Avgušlina

Letos so se v Radovljici na različne načine spominjali treh velikih rojakov: Mateja Bora ob 110. obletnici rojstva in dr. Ceneta Av-

»Lepo je živeti v skupnosti, ki premore toliko sposobnih, talentiranih, požrtvovalnih in uspešnih ljudi. Izstopajo na področjih umetnosti in kulture, vzgoje in izobraževanja, spodbujanja razvoja, prostovoljstva in dobrodelnosti.«

covem ter jo nadaljevali v Kamni Gorici. Nadaljujemo investicijsko obnovo Klinarjeve hiše v Kropi in tamkajšnjega kulturnega doma. Do prihodnjega šolskega leta bo zaključen projekt dozidave Vrta Radovljica z novo razvojno ambulanto in zunanjo ureditvijo. Zaključili smo tudi prvo fazo rekonstrukcije radovljiškega kopalnišča, s katero je Gorenjska

guština ter Ivana Hribovska ob 100. obletnici rojstva. Vsi trije so s svojim delom pomembno vplivali na slovensko kulturo. Njihove pesmi so v kulturnem sporedu prireditve interpretirali Januša Avguštin, Suzana Adžić in Žiga Rozman. Nastopila sta tudi plesalka Kaja Lin Jagodič Avguštin, vnukinja dr. Avgušlina, in pianist Marko Stajanko.

Sto let Albe Koselj

V Domu dr. Franceta Bergelja Jesenice je stoti rojstni dan praznovala Alba Koselj.

JANKO RABIČ

Jesenice – V Domu upokojencev dr. Franceta Bergelja Jesenice je v petek, 8. decembra, okroglih sto let dopolnila stanovalka Alba Koselj. Dobro razpoložena in nasmejana je sprejemala čestitke svojih sorodnikov, stanovalec, vodstva doma in župana Občine Jesenice Petra Bohinca. Koseljeva sicer prihaja iz vasi Slavče v Goriških brdih. Po šolanju za bolničarko v Ljubljani je službo dobila

na Jesenicah. Ob delu se je izšolala za medicinsko sestrico in bila do upokojitve zaposlena v Splošni bolnišnici Jesenice. V domu upokojencev je od leta 2011, kjer rada sodeluje pri različnih dejavnostih. Še vedno poje v domskem pevskem zboru Večerna zarja. Tudi zdravje ji letom primerno dobro služi. Resda ima nekaj težav, a jih z dobro voljo in optimizmom premaguje. Marta Rebolj in Marsel Gomboc sta ji v krogu zbranih ob jubileju voščila z glasbo in petjem.

Alba Koselj se je vsem zahvalila za pozornost, ki so ji jo namenili ob stoletnici. / Foto: Janko Rabič

S peticijo proti enosmerni ulici

Uvedba enosmernega prometa na odseku Kejžarjeve ulice na Jesenicah je razburila nekatere krajanje. Podpisovali so peticijo, v torek pa je na Občini Jesenice potekal tudi sestanek.

URŠKA PETERNEL

Jesenice – Občina Jesenice je na delu Ulice Viktorja Kejžarja, potem ko so zaključili prvo fazo prenove, uvedla enosmerni promet. Z novo prometno ureditvijo pa se nekateri krajanje ne strinjajo, tako so zbrali več sto podpisov in peticijo že predali občini. Kot so opozorili, takšna ureditev krajanom omejuje pot oziroma za približno 400 metrov

»Rešitve iz rokava nimam, smo pa tu, da se pogovarjamo,« je na sestanku poudaril župan Peter Bohinec.

podaljša dostop do doma. S peticijo so zato od pristojnih zahtevali, da ponovno uvedejo dvosmerni promet tudi na tem odseku.

Na Občini Jesenice so pripravili obširno pojasnilo, v katerem so med drugim zapisali, da so tako občinske kot zunanje strokovne službe ugotovile, da bi

Na delu Kejžarjeve je po novem promet enosmeren, kar je razburilo nekatere krajanje. / Foto: Nik Bertonec

dvosmerni promet na tem odseku bistveno poslabšal varnost tako voznikov kot kolesarjev in otrok, saj vodi mimo šolska pot. V sklopu obnove so namreč uredili tudi pločnik na obeh straneh ceste, zaradi česar je preostalo vozišče na tem mestu široko le štiri metre, kar za dvosmerni promet ni dovolj. Kot so dodali na občini, so se z enosmerno ureditvijo strinjali tudi predstavniki

Krajevne skupnosti Sava, ko so jim pred začetkom del predstavili elaborat prometne ureditve.

V torek pa je na Občini Jesenice potekal tudi sestanek, na katerem so se s predstavniki krajanov in Krajevne skupnosti Sava srečali župan Peter Bohinec in predstavniki strokovnih služb. Kot smo izvedeli po sestanku, so se dogovorili, da bosta dva predstavnika

krajanov odslej komunicirala z občino in sodelovala pri oblikovanju rešitve. Enosmeren prometna ureditev sicer za zdaj ostaja, saj bodo v naslednjih dveh letih na tem območju nadaljevali drugo in tretjo etapo prenove cest. Bodo pa po zaključeni prenovi ponovno proučili možnost uvedbe dvosmernega prometa od nekdanje gostilne Pr' Kopal do Čopovega grabna.

Šestdeset let Muzejev radovljiške občine

Pred šestdesetimi leti so tri muzeje, kovaškega v Kropi, čebelarškega v Radovljici in Muzej talcev v Begunjah, z odločbo o ustanovitvi povezali v ustanovo z imenom Muzeji radovljiške občine. Danes je to sodobna organizacija s petimi samostojnimi enotami, prvim trem muzejem sta se kasneje pridružila še Mestni muzej Radovljica in Galerija Šivčeva hiša.

MARJANA AHAČIČ

Radovljica – Zgodovina Muzejev radovljiške občine (MRO) sega v leto 1963, ko je skupščina tedanje Občine Radovljica pod eno organizacijsko streho združila tri muzejske ustanove: leta 1952 ustanovljeni Kovaški muzej v Kropi, Čebelarški muzej v Radovljici, ki je bil ustanovljen leta 1959,

Muzeji radovljiške občine danes združujejo pet organizacijskih enot: Čebelarški muzej, Mestni muzej in Galerijo Šivčeva hiša v Radovljici ter Kovaški muzej v Kropi in Muzej talcev v Begunjah.

in Muzej talcev, ki so ga v graščini Katzenstein odprli še tri leta kasneje. V letu 1974 je MRO prevzel tudi Linhartovo sobo, temelj današnjega Mestnega muzeja Radovljica, sledila je pridobitev Šivčeve hiše v starem mestnem jedru leta 1976. Odločbo o ustanovitvi Muzejev radovljiške

občine so izdali 12. decembra 1963.

Zbirajo, hranijo, proučujejo in predstavljajo

Na prelomu tisočletja je občina sprejela še odlok o ustanovitvi javnega zavoda Muzeji radovljiške občine, ki danes združuje pet organizacijskih enot: Čebelarški muzej evidentira, zbira, dokumentira, hrani, proučuje, predstavlja in popularizira dediščino čebelarstva na Gorenjskem in vsej Sloveniji, Mestni muzej se ukvarja z zgodovinsko dediščino mesta Radovljica in njegove okolice, Galerija Šivčeva hiša pa s slovensko in tudi tujo sodobno likovno umetnostjo – s posebnim poudarkom na otroški ilustraciji ter umetnostnozgodovinski dediščini radovljiške občine.

Kropa, Begunje in Radovljica

Kovaški muzej Kropa evidentira, zbira, dokumentira, hrani, proučuje, predstavlja in popularizira dediščino fužinarske preteklosti

V torek, 12. decembra, na dan, ko so bili pred šestimi desetletji Muzeji radovljiške občine tudi formalno ustanovljeni, sta župan Radovljice Ciril Globočnik in direktorica MRO Petra Bole na priložnostni slovesnosti zarezala v praznično torto. / Foto: Gorazd Kavčič

Krope in Kamne Gorice, s posebnim ozirom na fužinsko žebeljarstvo in umetniško kovaštvo, Muzej talcev v Begunjah na Gorenjskem predstavlja pomnike preteklosti, povezane z nacističnim terorjem med drugo svetovno vojno v Begunjskih zapori, pojasnjujejo v Muzejih

radovljiške občine, kjer so v torek, prav na dan 60. obletnice ustanovitve, pripravili niz dogodkov, na katerih so predstavili najpomembnejše utrinke iz zgodovine delovanja, posameznike in organizacije, s katerimi so sodelovali, vse muzejske enote pa tudi dosežke in vizijo za prihodnost.

Smeli načrti za prihodnost

»Vsebinsko, ki jo pokriva, je res pestra in raznolika. Naše delo je polno izzivov, smo odprti in usmerjeni v sodelovanje, vse z namenom razumevanja preteklosti in ohranjanja dediščine za naše potomce,« je na slovesnosti poudarila

direktorica dr. Petra Bole, ki z novim letom začneja drugi petletni mandat na čelu ustanove.

Med glavnimi projekti za prihodnje obdobje omenja dokončanje obnove Klinarjeve hiše v Kropi; to je stavba Kovaškega muzeja, v katerem načrtujejo postavitev nove stalne razstave, vključno z ureditvijo dveh sob s stalnima razstavama z žebeljarsko oziroma etnološko tematiko.

Vsebinsko dopolnjeno razstavo načrtujejo tudi za Muzej talcev v Begunjah, postavljena naj bi bila do 4. maja 2025. Takrat bodo namreč zaznamovali 80. obletnico osvoboditve talcev iz zaporov, ki so jih nacisti med drugo svetovno vojno uredili v graščini Katzenstein, v stavbi, kjer sta danes muzej in psihiatrična bolnišnica.

Nekaj posodobitev bo deležna tudi Šivčeva hiša, v mestnem muzeju pa je v pripravi ureditev spominske sobe znane radovljiške družine Vengar, katere fotografsko zapuščino so od dedičev odkupili pred kratkim.

Na smuko z avtobusom

MAŠA LIKOSAR

Bled – Med 15. decembrom in 3. marcem bo z Bleda organiziran trajnostni prevoz do smučišč v Kranjski Gori, na Pokljuki in Voglu, in sicer s t. i. Bled Ski Busom (blejski smučarski avtobus). Odhod bo omogočen z

osmih vstopnih točk na Bledu: glavna avtobusna postaja Bled, avtobusno postajališče pri parkiriščih ob Športni dvorani Bled, Rikli Balance Hotel, Restavracija Panorama, avtobusna postaja Mlino, Hotel Ribno, avtobusna postaja Rečica (vzhod za Vogel in Kranjsko Goro,

zahod za Pokljuko) in Hotel Triglav. Za prevoz bo potrebna najava s spletnim obrazcem na bled.si vsaj dan pred zelenim odhodom. Cena povratne vozovnice znaša 10 evrov. Za otroke do 14. leta v spremstvu odrasle osebe, imetnike kartice Julijske Alpe: Bled ali smučarske

vozovnice Julian Alps International Ski Pass, bo prevoz brezplačen. Letošnja novost je sezonska vozovnica za 30 evrov na osebo, ki je od 14. decembra na voljo v Infocentru Triglavsko roža Bled. Bled Ski Bus bo na posamezno smučišče vozil v času obratovanja smučišča.

Stroški za odvoz nagrobnih sveč ne bremenijo občanov

NIKA TOPORIŠ

Naklo – Na nedavni seji občinskega sveta v Naklem so svetniki med drugim sprejeli tudi cene storitev obvezne gospodarske javne službe (GJS) določenih vrst komunalnih odpadkov v občini in zbiranja odpadnih nagrobnih sveč. Elaborat, ki je podlaga za oblikovanje cen, je predstavila direktorica Komunale Tržič Vesna Jekovec. »Cene so oblikovane posebej za zbiranje in prevoz

mešanih odpadkov in posebej za storitev zbiranje in prevoz bioloških odpadkov,« je pojasnila. Svetniki so potrdili ceno za storitev zbiranja mešanih odpadkov, ki brez DDV znaša 0,1619 evra na kilogram, ceno za zbiranje biološko razgradljivih odpadkov, ki znaša 0,2797 evra na kilogram in ceno za zbiranje odpadnih nagrobnih sveč, ki znaša 283,35 evra na tono, vendar, kot je poudarila Vesna Jekovec, ne predstavlja stroška za občane,

temveč za prevzemnike nagrobnih sveč.

Član občinskega sveta Aleš Krumpetar se je spraševal, kako bodo občani obveščeni o prehodu na novega izvajalca GJS, na kar sta tako župan kot direktorica tržiške komunale odgovorili, da bo informacij dovolj tako v različnih medijih kot tudi na spletnih straneh. »Še preden pa bomo dali ven prve položnice, bomo občane prosili za dejanske podatke,« je dejala direktorica.

Zapora na Mlinem

Bled – Občina Bled bo 8. januarja začela graditi nov konzolni pločnik na Mlinem. V času del je predvidena polovična zapora navedenega odseka državne ceste, zapora bo urejena s semaforji. Za pešce bo v času del veljala popolna zapora, zato hoja okrog jezera ne bo možna. Za sprehajalce bo namreč zaprt del poti med pristaniščem Mlino in Vilo Beli dvor (pri tunelu). Okoli jezera bo nameščena ustrezna signalizacija z opozorilom za pešce. Ostali del sprehajalne poti ob jezeru bo normalno prehodni. Izvajalec gradbenih del je Gorenjska gradbena družba. Dela bodo predvidoma končana do poletne turistične sezone.

Manj neporabljenih sredstev

Predlog Odloka o proračunu občine Naklo za leto 2024 se v določenih točkah razlikuje od nedavno sprejetega osnutka. Občina se bo zadolžila za dobrih 545 tisočih evrov.

NIKA TOPORIŠ

Naklo – Občinski svetniki so na 9. redni seji sprejeli predlog Odloka o proračunu občine za leto 2024 z obrazložitvami. Predlog za leto 2024 predvideva dobrih 8,6 milijona evrov prihodkov in z upoštevanjem vračila dolga za najete kredite iz preteklih let nekaj več kot 9,6 milijona odhodkov. Primanjkljaj, ki bo tako znašal dobrih 995 tisoč evrov, bodo pokrili z neporabljenimi sredstvi letošnjega proračuna (450 tisoč evrov) in predvidenim zadolževanjem v višini dobrih 545 tisočih evrov. Predlog odloka se od nedavno sprejetega osnutka razlikuje po prihodkih iz naslova dohodnine, ki v letu 2024 za nakelsko občino znašajo nekaj več kot 3,65 milijona evrov, spremenjen je znesek, namenjen uravnoteženju

razvitosti občine, nov pa je tudi predviden prihodek za tekočo porabo.

Glede na predhodno razpravo pri obravnavi osnutka so v novem predlogu Odloka o proračunu občine za leto 2024 povišali sredstva za transfer Gasilski zvezi Naklo, povišala se je višina nagrade za novorojence, ki je od leta 2019 znašala 350 evrov, po novem pa bo za 100 evrov višja, prav tako pa so v načrt razvojnih programov umestili projekt pločnika med Strahinjem in Biotehniškim centrom Naklo. V prvotnem osnutku za proračun je občina predvidela 1,2 milijona evrov neporabljenih sredstev, saj so v novembru oddali dva zahtevka, vendar izplačil v letošnjem proračunskem letu ne bo, zato bo stanje na občinskem računu ob koncu leta predvideno znašalo 450 tisoč evrov.

Pisma Božičku že potujejo na Finsko

Občina Trzič je letos prvič pristopila k projektu Božičkov nabiralnik. Vse od 5. decembra, ko je Trzič zasijal v prazničnih lučkah, pa do 13. decembra so imeli otroci priložnost pisati Božičku, pisma pa so zdaj že na poti na severni tečaj.

NIKA TOPORIŠ

Trzič – Sklepni dogodek tržiškega Božičkovega nabiralnika je potekal minulo sredo v Kulturnem centru Trzič, ko so imeli otroci še zadnjo priložnost, da svoje želje odpošljejo na Finsko. »Naša primarna želja je bila, da popestrimo praznični čas in da tudi najmlajši zares občutijo božič. Velika dodana vrednost projekta je namreč, da otroci dejansko dobijo potrdilo, da je Božiček prejel njihovo pismo. Mislim, da jim to zelo veliko pomeni. Moram pa reči, da smo zelo zadovoljni z odzivom otrok, ki pridno oddajajo pisma, in pa tudi z obiskom starega mestnega jedra, ki je letos na novo okrašeno,« je pojasnil Gašper Golmajer iz Službe turizem Trzič in dodal, da pa ima danes vseeno glavno besedo Božiček s svojimi pomočniki.

Pred Božičkom tudi ustvarjali

Otroci so sicer nestrno pričakovali Božička, vendar so organizatorji pred tem pripravili še nekaj praznično obarvanih dejavnosti. Udeležili so se lahko otroških delavnic, na kateri so ob pomoči Iris Zavelcina in Monike Valjavec iz Alteršole ustvarjali eko novoletne okraske, čas pa je bil tudi za pisanje pisem, saj se je Božičkov nabiralnik počasi poslavljaval. Prstna igrice, Žabice, Božična pesem in mnoge druge uspešnice Romane

Pa so šli ... Pisma so zdaj že na poti na Finsko, kjer bo Božiček skrbno prebral otroške želje in jih, upajmo, tudi izpolnil. / Foto: Tina Dokl

Krajncan so odmevale in še dodatno razveseljevale otroke. Čeprav je bila Romana glavna pevska zvezda, pa ji je luč žarometov na tokratnem dogodku ukradel Božiček. Ta je povedal, da je bistvo Božička pravzaprav ohranjanje tradicije in da se najmlajši naučijo skromnosti in poštenosti, njegovi pomočniki

na motorjih Tomos pa so pojasnili, da ker letos še ni bilo večje snežne pošiljke, sani niso prišle v poštev, Tomosov moped pa z verigami ali brez njih pride do severnega pola. Druženje so zaočkrožili z izpraznitvijo Božičkovega nabiralnika, pisma pa so predali Božičkom na motorjih, ki bodo poskrbeli,

da pridejo v prave roke na Finsko.

Nekateri bi nove šolske potrebščine, drugi igrače

Odpošiljanja pisem Božičku sta se udeležili tudi Claudia Vnuk in njena hčerka Sofija Vnuk Kalan. »Ideja Božičkovega nabiralnika se mi zdi super, otroci so res

Da slučajno kakšno pismo ne bi ostalo v nabiralniku, sta poleg Božička preverjala tudi tržiški župan Peter Miklič in podžupanja Metka Gaberc. / Foto: Tina Dokl

navdušeni. Lepo bi bilo, da bi vsi lahko občutili to srečo,« je dejala Claudia. Sofija je v svojem pismu zapisala, da si želi novo peresnico, barvice in zvezek. »Božiček bo to zagotovo prinesel,« je dejala in dodala, da pa komaj čaka sneg in sankanje. Ula Ostreljič se je dogodka udeležila s sestrico Ino in mami

Ano. »Zelo sem bila pridna. Nisem pa še nikoli videla Božička na motorju, po navadi

Prireditve se je udeležil tudi tržiški župan Peter Miklič, ki se je pošalil z otroki in jim dejal, da je v pismu staršev prebral, da bodo po novem hodili spat že zelo zgodaj in da televizije sploh ne bodo prižigali. Po pričakovanjih se je iz otroškega občinstva zaslišal odločen ne.

Sofija Vnuk Kalan je takole oddala svoje pismo, v katerem si želi novih barvic, peresnice in zvezka. / Foto: Tina Dokl

Romana Krajncan je očarala otroke, vendar ne toliko kot Božiček in njegovi pomočniki na motorjih. / Foto: Tina Dokl

pride z jelenčki,« je dejala Ula, ki si letos želi igrače, njena mami Ana pa je ob tem dodala, da pa niso pomembna le darila, temveč tudi samo ohranjanje tradicije, praznovanje in preživljanje praznikov z najbližjimi.

V spomin Valentinu Kokalju, 1. del

ZORMANOV MLIN NA VISOKEM

DANIJELA BAKOVNIK

Osrednja osebnost prve polovice 20. stoletja na Visokem je bil nedvomno Valentin Kokalj, saj je s svojim delovanjem na različnih področjih tedanjega življenja najmočneje zaznamoval ne le naš kraj, temveč tudi širšo okolico.

Pred vojno je bil odlični mlinar in izvrsten žagarski mojster ter vsestranski kulturni delavec, po izbruhu vojne pa je postal še podpornik partizanskega gibanja, aktivist in partizan, predvsem pa je bil vse življenje dober človek z veliko ljubeznijo do svojega naroda, domače zemlje in slovenskega jezika. Bil je tudi eden izmed štirih domačinov, ki so v noči na 16. september

1941 prav v njegovem (Zormanovem) mlinu ustanovili Odbor OF za Visoko in

Mlinar Valentin Kokalj - Zormanov Tine

Luže. In ker letos mineva osemdeset let od njegove mnogo prezgodnje tragične smrti v koncentracijskem taborišču Gusen, podružnici zloglasnega Mauthausna, smo se organizatorji letošnje spominske prireditve odločili, da njen osrednji del posvetimo prav Valentinu Kokalju, po domače Zormanovemu Tinetu, pionirju kulturnih dejavnosti na Visokem in vodji partizanskega odpora proti okupatorju v našem in sosednjih krajih.

Ker pa sem sama pred leti, ob stoti obletnici rojstva Valentina Kokalja, že napisala daljši članek o njegovem življenju in delu v kraju, so mi člani KO ZB za vrednote NOB Visoko zaupali tudi letošnji osrednji govor; nalogo sem

sprejela z veliko odgovornostjo in z velikim spoštovanjem do zares izjemnega

Nekdanji Zormanov mlin, pogled z vrta

nekdanjega krajana in kulturnika, po katerem se od leta 1951 naprej imenuje

tudi naše domače kulturno-umetniško društvo (Kulturno-umetniško društvo Valentin Kokalj Visoko).

Želeli smo namreč, da ob osvetlitvi Tinetove osebne življenjske zgodbe ponovno razmislimo o pomenu njegovega življenja in dela v kraju – ne le za krajane v času njegovega življenja (30. in 40. letih prejšnjega stoletja), temveč tudi za nas, njihove naslednike, v sedanjem času. Zato sem tudi na kratko predstavila celotno življenjsko, poklicno in vsestransko dejavno pot Valentina Kokalja, ki sta jo prekrizali kar dve svetovni vojni, ob tem pa so jo zaznamovale še številne bolezni, trpljenja, strah in negotovost celotnega slovenskega naroda. (Se nadaljuje)

Gradbeni inšpektorji v nakupovalnih centrih

Na Gorenjskem je gradbena inšpekcija izvedla nadzor v Nakupovalnem centru Supernova v Kranju. Nepravilnosti niso odkrili.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Gradbena inšpekcija je v tem letu izvedla nadzor v desetih nakupovalnih središčih in stavbah splošnega družbenega pomena, v katerem je preverjala predvsem, ali so izpolnjeni pogoji za začetek uporabe objektov po zakonu, ali se objekt uporablja na podlagi uporabnega dovoljenja in ali je zagotovljen neoviran dostop, vstop in uporaba gostinskih stavb. Preverjali so tudi, ali je bilo za gradnjo oziroma objekt pridobljeno gradbeno dovoljenje in skladnost objekta z izdanim gradbenim dovoljenjem.

V okviru akcije so gradbeni inšpektorji v desetih nakupovalnih središčih opravili petdeset rednih inšpekcijskih pregledov in uvedli

Gradbena inšpekcija pri nadzoru v Nakupovalnem centru Supernova Kranj ni ugotovila nepravilnosti. / Foto: Tina Dokl

osemnajst inšpekcijskih postopkov, od tega v dveh zadevah še ni odločeno. Izdali so skupno sedem inšpekcijskih odločb. Zaradi neskladne uporabe objektov so izdali šest odločb, z

njimi pa prepovedali uporabo objektov do izdaje uporabnega dovoljenja. V petih zadevah so zavezanci že pridobili uporabna dovoljenja in so bili inšpekcijski postopki ustavljeni. V enem

postopku pa je bila izdana odločba zaradi nelegalnega objekta, z njo pa je gradbena inšpekcija zavezancu odredila ustavitev gradnje in vzpostavitev prvotnega stanja.

Med desetimi nakupovalnimi središči in objekti splošnega družbenega pomena, ki so jih gradbeni inšpektorji pregledali, je bil tudi Nakupovalni center Supernova v Kranju. Kot so pojasnili na inšpektoratu za naravne vire in prostor, katerega del je tudi gradbena inšpekcija, je bilo v nadzoru ugotovljeno, da je za nakupovalni center izdano tako gradbeno kot uporabno dovoljenje in da so izpolnjene zahteve glede univerzalne graditve. Ker niso ugotovili nepravilnosti, so postopek nadzora ustavili.

Nov program varstva okolja

SIMON ŠUBIC

Kranj – Kranjski mestni svetniki so se na zadnji redni seji seznanili z Operativnim programom varstva okolja (OPVO), ki je krovni strateški dokument in opredeljuje okoljske izzive ter trajnostno vizijo lokalne skupnosti, postavlja prioritete reševanja okoljskih izzivov in jih finančno in časovno ovrednoti ter določi korake za uresničitev okoljskih ciljev v srednjeročnem obdobju do leta 2030 in v dolgoročnem obdobju do leta 2050. Nadomestil je OPVO, ki je veljal od leta 2011.

Kot poudarjajo na občini, gre za enega od pomembnih strateških dokumentov, ki pokriva zelo široko področje varstva okolja, ki se prepleta in navezuje na več drugih področij oziroma sektorjev. Številne sektorske strategije (npr. Celostna prometna strategija Mestne občine Kranj (MOK), Lokalni energetske koncept in Trajnostni energetske podnebni

načrt Gorenjske) so že usmerjene k pomembnim okoljskim vprašanjem, zato OPVO ukrepov, ki so zajeti v drugih strategijah, ne obravnava. »Z OPVO opredelujemo, analiziramo okoljske izzive in zanje določamo cilje pa tudi korake in prioritete za njihovo uresničitev,« je pojasnila vodja Skupne službe urejanja prostora MOK Nika Rovšek.

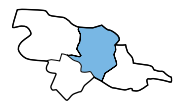
Strategijo sestavljajo štiri cilji, ki so med seboj vsebinsko povezani in se medsebojno podpirajo. To so Mestna občina z majhnim okoljskim odtisom, Biotsko pestra mestna občina, prilagojena na podnebne spremembe, Vitalna mestna občina s kakovostnim bivalnim okoljem in Osveščeni in odgovorni občani. »Vsem ciljem bomo v mestni upravi sledili v okviru tekočih nalog, ki jih opravljamo – tako pri urejanju prostora skozi prostorsko in prometno načrtovanje, skozi ukrepe varstva okolja ...« je še dejala Nika Rovšek.

Svoboda, mir in energetska neodvisnost.

EVROPA SI TI.

Osemdeset let Bolnice Franje

MATEJA RANT

Cerkno – Prihodnjo soboto bo minilo natanko osemdeset let, kar so v skriti bolnišnici v soteski Pasice pri Cerknem sprejeli prvega ranjenca, njena gradnja

pogosto tvegali lastna življenja, saj jih je vodila velika želja, da si priborijo mir in svobodo. «Po vojni je bolnišnica postala simbol slovenskega partizanskega gibanja in kot nosilka znaka evropske dediščine tudi

Dostopna pot do Partizanske bolnice Franje po odstranitvi drevja, podrtga v vetrolomu / Foto: Luka Kalan

pa se je začela dva meseca prej, so ob jubileju spomnili v Mestnem muzeju Idrija, ki upravlja ta spomenik humanosti in solidarnosti. Partizansko bolnico Franjo so zgradili v težko dostopni soteski Pasice v Dolenjih Novakih na Cerkljanskem, pot do soteske je zdravniku Viktorju Volčjaku pokazal domačin Janez Peternej. Že med vojno so jo poimenovali Franja po zdravnici in upravnici Franji Bojc Bidovec, ki je nasledila Viktorja Volčjaka. »Ranjenci so tako tik pred božičem, 23. in 24. decembra 1943, v Pasicah dobili varno zavetje,« so poudarili v Mestnem muzeju Idrija in dodali, da se je tako začela zgodba o humanosti in solidarnosti osebja bolnišnice in domačinov. »Ob reševanju ranjenecv so

skupnega boja evropskih narodov proti fašizmu in nacizmu, so še poudarili v muzeju in dodali, da jo prav lokacija s svojimi naravnimi danostmi uvršča med spomenike, ki so izjemno občutljivi in zahtevni za varovanje. »Lesene barake so zaradi vlažnosti v soteski podvržene hitremu propadanju, poškodbe pa povzročajo tudi snežni in kamninski plazovi ter povodnji in vetrolomi.« Tudi letos so vremenske ujme bolnišnico zelo prizadele: zaradi povodnji in vetroloma, ki sta pustošila v juliju, je uničena dostopna pot, poškodovanih je tudi večina barak, od tega tri v celoti. Šele konec novembra so ponovno omogočili dostop do spomenika, pri čemer sama pot še ni obnovljena.

KRATKE NOVICE

Še danes festival za mesto in klavir

Kranj – Pianopolis, festival za mesto in klavir, v dveh večerih v kranjskem Stolpu Škrlovec povezuje klasične, sodobne, džezovske, elektronske in inovativne zvoke klavirja. Layerjeva hiša s programskim partnerjem KUD Kataman organizira peti klavirski praznik v gorenjski prestolnici. Letos so za prvi večer povabili mlade, nadobudne in vzhajajoče pianiste ter pianistke iz glasbene šole iz Kranja, drugi večer pa bo v znamenju fuzije klasične elegancije, džezovske svobode in duha rokenrola izpod črno-belih tipk – prihaja srbski dvojec LP Duo. Glasbeniki so nastopili včeraj, LP Duo na oderu Stolpa Škrlovec prihaja danes, v petek, 15. decembra, ob 20. uri. Jutri bodo nastopili Vudlenderji, 21. decembra prihaja Patetico in 23. decembra Dvocikel 10: Empathology.

Prednovoletno druženje

Mengeš – V soboto, 16. decembra, bo od 11. do 16. ure na ploščadi pred Kulturnim domom Mengeš prednovoletno druženje z nastopi Mengeške godbe, Harmonikarskega orkestra, Sejmarjev, mažoret in najmlajše plesne skupine AIA MC Mengeš. Vrhunec dogajanja bo ob 14. uri, ko bo predstava za otroke s prihodom dedka Mrza. Na stojnicah organizatorji napovedujejo decembrske dobre.

Srebro na naravoslovni olimpijadi za Izadoro Kopač

Dijakinja prvega letnika Gimnazije Škofja Loka Izadora Kopač je prejela srebrno medaljo na mednarodni mladinski naravoslovni olimpijadi v Bangkoku.

MATEJA RANT

Ljubljana – Na 20. Mednarodni mladinski naravoslovni olimpijadi, ki je med 1. in 10. decembrom potekala v Bangkoku, se lahko z izjemnim uspehom pohvali tudi slovenska ekipa mladih naravoslovcev, saj so vsi osvojili odličja – eno zlato, štiri srebrna in eno bronasto. Med njimi je tudi dijakinja prvega letnika Gimnazije Škofja Loka Izadora Kopač, ki je prejela srebrno medaljo, so sporočili z Zveze za tehnično kulturo Slovenije (ZOTKS).

Izadora Kopač je poudarila, da je bilo tekmovanje izredno zahtevno, saj je bilo treba usvojiti snov, ki presega šolsko znanje za prvi letnik gimnazije.

Mladi naravoslovci iz Slovenije so na olimpijadi sodelovali četrtič, pomerili pa so se s konkurenco 304 mladih iz 54 držav. »Mladi Slovenci so postali tretja najuspešnejša izmed evropskih ekip in s tem prekosili bistveno

Izadora Kopač s srebrnim odličjem / Foto: arhiv Gimnazije Škofja Loka

večje evropske države. Malce uspešnejši sta bili le ekipe Nemčije in Madžarske. Letošnji rezultat ekipe je tudi najboljši rezultat slovenske ekipe doslej,« so še pojasnili na ZOTKS. Naravoslovci so tekmovali v iskanju rešitev interdisciplinarnih nalog s področja znanstvenih ved naravoslovja – biologije, kemije in fizike. »Vse znanstvene vede so bile na tekmovanju zastopane približno

enakomerno.« Takšni uspehi, so še poudarili v ZOTKS, se ne zgodijo sami od sebe, ampak je bilo vloženega ogromno truda vsakega posameznika iz ekipe in vseh mentorjev, ki so ekipo pripravljali za olimpijado. »V treh tednih intenzivnih priprav, ki so potekale v zadnjem tednu junija, konec avgusta in med jesenskimi počitnicami, so mladi v več kot 110 urah predelali

dodatne in predvsem srednješolske vsebine iz fizike, kemije, biologije in tudi matematike.« Po pripravih v živo so še ves mesec do odhoda na tekmovanje potekale debate o snovi na Vibru, z mentorji so se nekajkrat srečali tudi na Zoomu. »Na celotnih pripravah se je z mladimi naravoslovci ukvarjalo 13 mentorjev - docentov, asistentov, mladih raziskovalcev in študentov, biologov, kemikov in fizikov.« Sodelovanje mladih na olimpijadi je bil skupni projekt ZOTKS in DMFA Slovenije.

Izadora Kopač je poudarila, da je bilo tekmovanje izredno zahtevno, saj je bilo treba usvojiti snov, ki presega šolsko znanje za prvi letnik gimnazije, ki ga obiskuje. »To je samo osnova. Predvsem pri biologiji se je bilo treba naučiti veliko novih stvari, saj ni tako kot pri drugih naravoslovnih predmetih, kjer je najbolj pomembno, da poznaš formule.« Priznala je, da ni pričakovala, da se bo uvrstila tako visoko, tudi sicer pa ji bo ta izkušnja ostala v lepem spominu tudi zaradi druženja s tekmovalci iz drugih držav.

Na ogled utrinki s Krawalov

V galeriji Muzeja Železniki poteka razstava Vizualni Krawal skozi čas.

ANA ŠUBIČ

Železniki – V galeriji Muzeja Železniki so minuli petek odprli razstavo Vizualni Krawal skozi čas, ki jo je Kulturno društvo (KD) Rov Železniki prvič postavilo avgusta letos ob jubilejnem 30. festivalu težke in hrupne glasbe Krawal. Kot je pojasnil Robert Prezelj iz KD Rov, razstava prikazuje fotografske in festivalske utrinke ter delce vizualnih podob, ki so nastajali skozi trideset festivalov. Krawal poteka vsako poletje na Jesenovcu pri Železnikih. Prirejajo ga že od leta 1994, brez prekinitve, doslej pa je na njem nastopilo več kot 360 domačih in tujih skupin.

Odprtje razstave je popestril glasbenik Niko Novak, ki je pred 29 leti z zasedbo Dicky B. Hardy že nastopil v tedanjem Oto Klubu

Niko Novak, ki je z glasbo popestril odprtje razstave, in Robert Prezelj iz KD Rov

/ Foto: Simon Benedičič

v Železnikih. Zadnja leta je na solistični poti. »Na relaciji Ljubljana–Berlin kar 'bruhha' poezijo, pesmi in albume. Na tokratnem koncertu

je v slabi uri odigral ducat pesmi iz svoje bogate diskografije. Njegov mrmrajoči bariton, malček distorzirane bas linije ter verzi njegove

poezije so kombinacija, ki je godila večini tokrat res zelo raznolike publike,« je povedal Prezelj. Razstava bo odprta vse do 1. marca.

Dediščino želijo približati tudi mladim

Javni zavod Ratitovec je predstavil tematska lika – škrate Vigenjca in punčko Lučko, s katerima želijo bogato dediščino Selške doline približati tudi najmlajšim. Poleg tega ju nameravajo vključiti v prireditve ter dodatno kulturno in turistično ponudbo.

ANA ŠUBIC

Železniki – »Naša želja je ne le da postanemo zanimivi za turiste oz. to smo že postali, pač pa da tudi okrepimo dejavnosti za občane, ne samo na območju Selške doline, ampak tudi izven vplivnega območja,« je na predstavitvi dela Javnega zavoda Ratitovec (JZR) na področju turizma in kulture, ki je potekala v sredo v galeriji Muzeja Železniki, povedala direktorica Andreja Ravnihar Megušar in dodala, da se bodo pri tem osredotočili na kulturno

dediščino. V občini Železniki imajo namreč tri enote vpisane v register nesnovne kulturne dediščine: izdelovanje malih kruhkov in modelov, soriški govor in klekljanje čipk v Sloveniji, ki je uvrščeno celo na Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine, poleg tega se lahko pohvalijo z železarsko tradicijo in drugo dediščino. Bogato preteklost želijo približati tudi mladim, zato je JZR k sodelovanju povabil slikarko Agato Pavlovec, ki je oblikovala tematska lika – škrate Vigenjca in punčko

Lučko, ki bosta otroke vabila k aktivnostim na prostem in na ustvarjalne delavnice, hkrati pa ju nameravajo vključiti v kulturno in turistično ponudbo.

»Gre za domišljajska lika, povezana pa sta z bogato dediščino Selške doline in jima lahko dajemo razne vloge,« je pojasnila Agata Pavlovec. S škratom, ki so ga poimenovali po vigenjcu oz. žebljarski kovačnici, želijo opozoriti na dediščino fužinarstva in tudi na zelen svet pod Ratitovcem s številnimi možnostmi za aktivnosti. Tudi z zvedavo pastirico Lučko želijo poudariti pomen ohranjanja narave, sicer pa so jo navezali še na zeliščarstvo, čipkarstvo, dražgoške kruhke, cerkev sv. Lucije v Dražgošah, slikarja Ivana Groharja ... »Imamo veliko iztočnic za delo z mladimi in da vključimo lika v naše prireditve in prepoznavnost Selške doline,« je poudarila Andreja Ravnihar Megušar.

»Upam, da smo ustvarili simpatična lika, ki ju bodo v Selški dolini sprejeli in uporabljali,« je dejala Agata Pavlovec. Kot je pojasnila, je

Ob predstavitvi likov je potekala še delavnica izdelovanja lučk z Nino Možina (levo).

vizualno podobo Vigenjca in Lučke zasnovala tudi na podlagi usmeritev ustvarjalke Nine Možina, ki je pripravila vsebinske predloge za aktivnosti s škratom in punčko. Možinova je lika že izdelala tudi v obliki figur, ustvarjenih s polstenjem, njuno predstavitev pa je pospremila z delavnico izdelave lučk.

Turistov vse več

Turizem v Selški dolini predstavlja vse bolj pomembno gospodarsko panogo. Kot je pojasnil Miha Markelj iz TIC-a Železniki, v

občini beležijo okoli 33 tisoč nočitev na leto, kar jih uvršča v prvo četrtno najbolj razvitih turističnih občin v Sloveniji. Sodijo med najhitreje rastoča turistična območja v državi, saj se je število nočitev na območju v zadnjih petih letih kljub covidu skoraj potrojilo. Dve tretjini nočitev beležijo v Sorici in na Soriški planini, v zadnjih letih pa jih je vse več tudi v Davči, Dražgošah, na Zalem Logu ... V sodelovanju z različnimi turističnimi deležniki želijo razviti nove interdisciplinarne produkte. »Zavedamo

se, da je za uspešen razvoj območja potrebna tudi dobra promocija,« je dejal Markelj.

Prihodnje leto bo pestro tudi v Muzeju Železniki. Kot je napovedala kustosinja Katarina Mohorič Bonča, bodo veliko pozornosti posvetili dopolnitvi pomembne razstave o škrlitni kritini Selške doline, načrtujejo novo postavitev obstoječe zbirke o rudarstvu in povsem novo zbirko o kamninah na Selškem. Zaznamovali bodo tudi stoto obletnico smrti zgodovinarja Franca Kosa, rojenega v Selcih.

Direktorica JZR Andreja Ravnihar Megušar in slikarka Agata Pavlovec, ki je zasnovala vizualno podobo škrate Vigenjca in punčke Lučke

Načrtujejo ureditev Pruharce

Gradbeno dovoljenje za protipoplavno ureditev vodotoka Pruharca na Zalem Logu je pravnomočno. Domačini upajo, da bodo ukrepi izvedeni prihodnje leto.

ANA ŠUBIC

Zali Log – Občina Železniki je pripravila projektno dokumentacijo in pridobila gradbeno dovoljenje za protipoplavno ureditev vodotoka Pruharca na Zalem Logu. Župan Marko Gasser je zadovoljen, da jim je to uspelo že v slabih štirih mesecih oz. do konca novembra, s čimer so ujeli rok, o katerem so se dogovorili na julijemskem sestanku na Direkciji RS za vode (DRSV). Občina je v pripravo dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja vložila slabih 52 tisoč evrov, DRSV pa namerava investicijo izpeljati s pomočjo evropskih sredstev iz Načrta za okrevanje in odpornost. Župan pričakuje, da se je bodo lotili prihodnje leto. V načrtu je ureditev 200 metrov struge, ki jo bodo širili in poglobili, predvidena pa je tudi odstranitev določenih premostitvenih objektov in izgradnja novih.

Na Zalem Logu si sicer že vrsto let prizadevajo za ureditev Pruharce, ki ogroža njihovo vas, je spomnil

Na Zalem Logu si že vrsto let prizadevajo za ureditev hudournika Pruharca. Ob poplavih leta 2007 je terjal tudi smrtno žrtev, ko je odnesel vaščanko. / Foto: Gorazd Kavčič

predsednik vaškega odbora in podžupan Železnikov Janez Habjan. Hudournik je v poplavih leta 2007 pokazal vso svojo moč. »Z naplavinami, ki jih je prinesel s sabo, je zasul pol vasi. Žal je zahteval tudi smrtno žrtev, ko je odnesel našo sovaščanko. Z izdelavo zadrževalnika nad vasjo leta 2008 se je stanje izboljšalo, še vedno so pa

ostala ozka grla na trasi vodotoka skozi vas. Brežine hudournika so se skozi leta spodkopale, ob večjem deževju pa je odnašalo s sabo oporne zidove,« je razložil.

Habjan je poudaril, da so k pravočasni pridobitvi gradbenega dovoljenja za protipoplavne ukrepe na Pruharci pripomogli tudi lastniki zemljišč ob vodotoku, ki so bili

pripravljeni sodelovati in prispevati soglasja. »Želimo si, da se projekt izvede prihodnje leto.« Povedal je še, da je za izboljšanje poplavitve varnosti Zalega Loga predvidenih več ureditev na Pruharci v njenem toku skozi naselje. »Cilj je zagotavljanje poplavitve varnosti območja ob pojavu visokovodnega dogodka s stoletno povratno dobo.«

Zbirajo predloge za občinska priznanja

ALEŠ SENOŽETNIK

Kamnik – V Kamniku zbirajo predloge za podelitev občinskih priznanj za leto 2024. Podeljujejo bronasto, srebrno in zlato priznanje ter naziv častni občan. Kandidate lahko predlagajo posamezniki, podjetja, zavodi, politične in druge organizacije, društva in drugi subjekti s sedežem na območju občine Kamnik. Pisne predloge z ustrezno

utemeljitvijo je treba nasloviti na: Občinski svet Občine Kamnik – Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, Glavni trg 24, 1240 Kamnik, s pripisom: »Predlog za podelitev občinskega priznanja za leto 2024«. Komisija bo obravnavala predloge, ki bodo najkasneje do 12. januarja oddani priporočeno na pošto ali oddani v vložišču Občine Kamnik oz. z elektronskim obrazcem.

V Žireh dva podžupana

MATEJA RANT

Žiri – S prvim decembrom je žirovski župan Franci Kranjc imenoval dva podžupana: Mateja Greguroviča, nosilca Neodvisne liste za napredek Žirov, in Nejcja Brenčeta, predsednika žirovske SDS. Kot je pojasnil, se je za dva podžupana odločil, ker si želi čim širšega sodelovanja in povezovanja. Verjame namreč, da je za odlične dosežke treba

preseči politične meje. »Že v predvolilnem času smo veliko govorili o sodelovanju, zato menim, da je prav, da se ustvari ekipa, ki bo sprejemala odločitve v skupno dobro vseh Žirovcev. Predvsem pa si želim, da v Žireh v ospredju ne bi bila politika, na prvem mestu mora biti stroka. Če bomo naš voz skupaj vozili v isto smer, bomo lažje dosegli zastavljene cilje,« je poudaril župan.

Tradicionalni alpinizem je umetnost

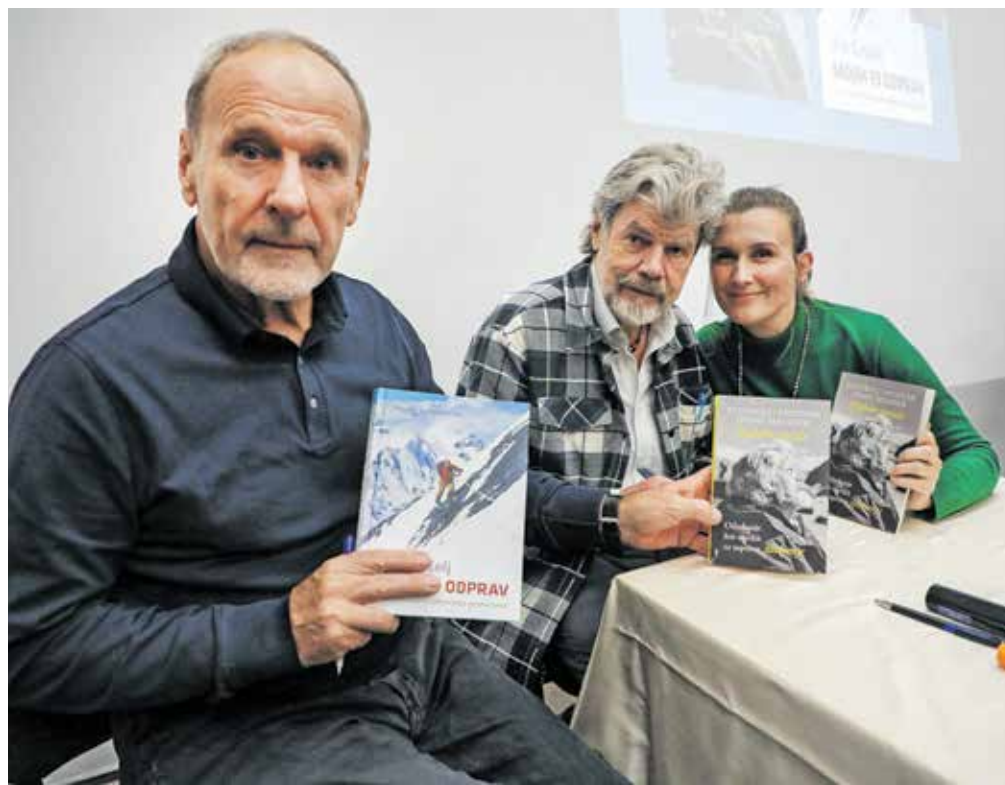
Mojih 33 odprav in Podobe smisla sta knjigi, ki sta ju pretekle dni predstavljala Viki Grošelj in Reinhold Messner skupaj z ženo Diane. Veliki alpinistični imeni sta med drugim spregovorili o tradicionalnem alpinizmu, dediščini, odrekanju, trajnosti ...

NIKA TOPORIŠ

Mojstrana – Minule dni sta po Sloveniji potovala dva alpinistična velikana, slovenski Viki Grošelj ter Tirolec Reinhold Messner skupaj z ženo Diane. Z namenom predstavitve knjig, Grošljeve Mojih 33 odprav ter Messnerjeve Podobe smisla, ki jo je slednji napisal v sodelovanju s svojo ženo, so se med drugim ustavili tudi v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani ter v Kulturnem domu v Medvodah. Diane Messner je ob tem poudarila, da se z možem venomer znova rada vračata v Slovenijo, saj ju privabljata toplina ljudi in gostoljubje, njo pa še posebej navdušuje globoko spoštovanje, ki ga Slovenci gojimo do Reinholda. Reinhold Messner je najslavnejši alpinist našega časa ter prvi človek, ki je preplezal vseh štiri najst osemstisočakov.

Prvi Slovenec na Rock & Ice Stars seznamu

Tudi Viki Grošelj je vsem dobro poznan himalajec, avtor številnih knjig ter pomemben alpinist, katerega

Viki Grošelj in Reinhold ter Diane Messner v Slovenskem planinskem muzeju / Foto: Tina Dokl

ime je od julija dalje zapisano tudi na slavnem seznamu Rock & Ice Stars, ki združuje imena tridesetih največjih veljakov svetovne zgodovine tradicionalnega alpinizma. »Tradicionalni alpinizem ni le plezanje, temveč tudi pripovedovanje zgodb. In Viki združuje oboje, je

odličen alpinist in pripovedovalec zgodb. Je prvi Slovenec na mojem seznamu, ne izključujem pa možnosti, da bo nekoč tam še kakšen, vendar so trenutno premladi,« je pojasnil Messner, Grošelj pa se je ob tem pošalil, da je ob pregledu imen na seznamu ugotovil, da je najmlajši,

kar se mu že dolgo ni zgodilo. »Zagotovo je to velika potrditev in priznanje. Je nekaj najlepšega, je pa to nedvomno priznanje celotnemu slovenskemu alpinizmu,« je še dejal slovenski alpinist.

Messner je besede namenil tudi tradicionalnemu alpinizmu. »Tradicionalni

alpinizem je popolnoma drugačen od današnjega. Zelo priljubljeno športno plezanje nima nobene zveze s tradicionalnim alpinizmom, ki je pravzaprav umetnost. Bistvo tradicionalnega

obvladam,« je pojasnil Grošelj, ki je kasneje Messnerja označil za simbol svetovne naravne in kulturne dediščine, ki jo v današnjih časih obuja s številnimi muzeji, posvečenimi alpinizmu.

Diane Messner je poudarila, da se z možem venomer znova rada vračata v Slovenijo, saj ju privabljata toplina ljudi in gostoljubje, njo pa še posebej navdušuje globoko spoštovanje, ki ga Slovenci gojimo do Reinholda.

alpinizma je izziv. Ne osvajamo vrhov, da bi umrli, temveč da bi preživel. Tradicionalni alpinizem je umetnost, saj obstaja možnost smrti,« je dejal.

Messner je simbol

V knjigi Mojih 33 odprav Grošelj bralca popelje po vzponih, s katerimi se je spopadal v najvišjih in najbolj odmaknjenih gorstvih sveta. »Bilo je kar nekaj odprav, ki so zame res dragocene. Ampak zagotovo lahko v ospredje postavim odpravo leta 1975, ko smo Slovenci osvojili prvi osemstisočak. Takrat sem tudi začutil, da so visoke gore morda res nekaj, kar

Knjiga Podobe smisla je knjiga o vrednotah, o življenju in pomembnih temah, ki se tičejo vseh nas, ne le vrhunskih športnikov. V njej zakonca Messner veliko pozornosti namenita tudi odrekanju. Kot je dejal Reinhold Messner, je vse, kar je v življenju dosegel, dosegel ravno zaradi tega, ker se je številnim stvarjem odrekel. V nadaljevanju se je dotaknil tudi trajnosti in podnebne krize in poudaril, da če se na zasedanju o okoljski problematiki sestane dvesto znanstvenikov, ne bodo naredili toliko, kot če vsak od nas naredi majhen korak in se nečemu odreče.

Pirčevi dnevi: čebele in glasba

Na 19. Pirčevih dnevih v Podbrezjah so predstavili kandidata za enajstega znamenitega Podbrežana, čebelarja Petra Pavlina, glasbeno darilo večera pa so bile čudovite melodije Tamburaškega orkestra Folklornega društva Kranj.

SUZANA P. KOVAČIČ

Podbrezje – Z glasbo – od ljudskih do popularnih melodij, značilnih tudi za ta praznični čas – je obiskovalce 19. Pirčevih dnevov v podbreškem kulturnem domu v organizaciji Kulturnega društva (KD) Tabor ter Rotary kluba Tržič Naklo v prijeten petkov večer zazibal Tamburaški orkester Folklornega društva Kranj pod vodstvom Damirja Zajca ter s solistoma Saro Žagar in Lenartom Sušnikom. In če je glasba hrana za dušo, so čebelji pridelki hrana za življenje.

Besedni del prireditve so posvetili Petru Pavlinu (1853–1933), rojenemu v revni bajtarski družini v zaselku Dolenja vas v Podbrezjah, pobudniku in soustanovitelju Slovenskega čebelarstva društva. »Poleg tega je odločilno prispeval tudi k uveljavitvi danes najbolj razširjenega AŽ-panja in promociji modernega čebelarjenja

pri nas,« je Pavlina, ki zavzema častno mesto v zgodovini velikih ljudi slovenskega čebelarstva, kot kandidata za enajstega znamenitega Podbrežana predstavil Jožef Perne, rotarijec in član ekipe KD Tabor, ki srčno skrbi za

ohranjanje kulturne dediščine Podbrezjij.

Peter Pavlin se je po selitvi v Ljubljano pri svojih 19 letih učil dežnikarske obrti, ko pa se je priženil na domačijo v Trnovu, je začel samostojno čebelariti. Iz njegovih

zapisanih spominov na mladostniška leta lahko sklepamo, tako je pojasnil Perne, da pa se je osnov čebelarstva naučil že v svojem rojstnem kraju. »Pisal je številne poučne članke, jih objavljaj najprej v Kmetovalcu

in kasneje v Slovenskem čebelarju in članke večinoma zaključil s spodbudnimi in domoljubnimi besedami. To kaže na njegov značaj; deliti svoje znanje s tovariši, spodbujati gospodarstvo in poučevati mladi čebelarski rod. Poudaril je, da imamo Slovenci dobro deželo za čebelarjenje, a še boljše lahko naredimo s tem, da pridno sadimo primerno drevje in medovite rastline. Zanimariti ne bi smeli tudi ali predvsem sadnega drevja. Tudi sam je bil iz sadjarske vasi.«

Bogato Pavlinovo zapaščino – med drugim je bil konstruktor, ki je naredil svoj Pavlinov panj oz. pavlinovec –

in mi bi lahko preživel samo od medu.« Na srečo v Sloveniji čebele zelo spoštujemo, je poudaril še en gost prireditve, predsednik ČZS Boštjan Noč. »Če bi bil čebela, bi si želel živeti v Sloveniji,« je slikovito povzel.

Anton Končnik, pobudnik in soustanovitelj Mednarodnega rotarijskega združenja za čebele (International Bee Rotary Fellowship), je predstavil rotarijsko bratovščino, ki sledi slovenski pobudi za dan čebel in njihovo popularizacijo. Konkretna akcija, ki jo izvajajo tudi klubi v Sloveniji, je sajenje medovitih rastlin. Prijazne pozdravne besede je zbra-

Besedni del prireditve so posvetili Petru Pavlinu (1853–1933), rojenemu v revni bajtarski družini v zaselku Dolenja vas v Podbrezjah, pobudniku in soustanovitelju Slovenskega čebelarstva društva.

preučuje tudi Janez Markič, predsednik Čebelarstva društva (ČD) Naklo. »Moja želja je, da bi pripravili zbornik njegovih del,« je pozval. Markič, sicer terenski svetovalec pri Čebelarski zvezi Slovenije (ČZS), je povedal še nekaj o organiziranosti čebelarjev v nakelski občini ter podal dejstvo: »V kapljici medu je 180 različnih snovi

nim namenila predsednica KD Tabor Dragica Perne, na prireditvi, ki se je zaključila z nastopom tamburaškega orkestra, pa je vidno užival tudi domači župan Ivan Meglič. V predverju dvorane je bila na ogled mini razstava kovancev, ki jih je zbral Janez Markič. »Vsi so iz zbirke čebelarjev, na motivih vseh kovancev pa je čebela.«

V ospredju od leve Jožef Perne, Anton Končnik, Boštjan Noč in Janez Markič, v ozadju Tamburaški orkester Folklornega društva Kranj / Foto: Gorazd Kavčič

Slikarsko darilo mestu Kranj

Akademski slikar Valentin Oman je mestu Kranj in Galeriji Prešernovih nagrajencev podaril sto dve likovni deli iz različnih obdobij svoje bogate umetniške poti. Prihodnje leto je v načrtu večja razstava Omanovih del.

IGOR KAVČIČ

Kranj – Slikar Valentin Oman je eden najpomembnejših avstrijskih in slovenskih sodobnih likovnih umetnikov. Rodil se je v Štebnu pri Beljaku na avstrijskem Koroškem, slikarstvo je študiral na Akademiji za uporabno umetnost na Dunaju, kjer je diplomiral leta 1962, leto kasneje pa je končal še grafično specialko pri profesorju Riku Debenjaku na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost. Je dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti v razredu za umetnosti. Za svoje umetniško ustvarjanje je bil doslej že večkrat nagrajen, leta 1981 pa je prejel tudi nagrado Prešernovega sklada. Živi in ustvarja na Dunaju in v Bekštanju (Finkenstein) na avstrijskem Koroškem

Oman je likovna dela v Kranju že večkrat postavil na ogled, tako na skupinskih kot samostojnih razstavah. Obširneje se je predstavil na pregledni razstavi v Galeriji Prešernovih nagrajencev leta 2011, nazadnje pa v letu pred epidemijo. Kot o slikarju zabeležijo v kranjski galeriji, se je Valentin Oman na avstrijskem Koroškem uveljavil z monumentalnimi stenskim slikarji in reliefnimi kompozicijami ter

z nanizankami intimnih izpovedi v grafičnih tehnikah. Kot pomemben likovni umetnik se že več kot pol stoletja uspešno uveljavlja v Avstriji, s predstavitvami v Sloveniji pa se vrašča tudi v naš kulturni prostor.

Največja slikarjeva donacija

Ob vsakokratni razstavi v Kranju je Oman pustil nekaj del za stalno galerijsko zbirko, njegova zadnja donacija letos jeseni pa je obsegala kar 47 umetniških del, v celoti pa gre za slike na platnu. »Kranju, Prešernovemu mestu, je Valentin Oman tako skupaj podaril že 102 likovni deli,« je pojasnil umetniški vodja Galerije Pre-

vsem političnim nasprotnikom slovenski manjšini v Avstriji in je ostal zvest svoji držbi. »Doma ni razstavljal skupaj kar 13 let, ko je bil na avstrijskem Koroškem deželni glavar Jörg Haider.

»Čas je, da svoje sledi zapusti tudi drugod, ne le v domačem okolju. Moj atelje in depoji so precej polni in tudi zato sem se rade volje odločil za to obsežno donacijo Kranju. Seveda premišljuješ tudi, kaj bo s tvojimi deli, ko boš za vedno zaprl oči,« pove Valentin Oman in doda, da je lepo, hkrati pa popolnoma drugače videti svoje slike na stenah zunaj domačega ateljeja. Na vprašanje, zakaj se je odločil prav za Kranj, poudari dob-

Od leta 2000, ko je prvič razstavljal na skupinski razstavi v Galeriji Prešernovih nagrajencev, je Valentin Oman mestu Kranju vsakič podari nekaj del, najobsežnejša pa je bila donacija letošnjo jesen, ko je iz svojega ateljeja na avstrijskem Koroškem pripeljal kar 47 slik na platnu.

šernovih nagrajencev Marko Arnež, zadovoljen, da je za mesto, kjer bo pustil tako veliko likovnih del, izbral prav Kranj z omenjeno galerijo. »Veseli me tudi, da ne gre le za uglednega slikarja v Avstriji in pri nas, ampak tudi za zavednega Slovenca, ki mu je uspelo kljubovati

re izkušnje z vodjem Galerije Prešernovih nagrajencev, hkrati pa je prepričan, da gre za kompetentno galerijo in da bodo lepo skrbeli za njegova dela.

Gre za dela iz širšega ustvarjalnega obdobja. »Ko sem premišljeval o izboru del za donacijo, sem se

Zahvala ob donaciji: (z leve) podžupan Janez Černe, župan Matjaž Rakovec, slikar Valentin Oman, vodja Galerije Prešernovih nagrajencev Marko Arnež, direktorica Gorenjskega muzeja Marjana Žibert in direktor občinske uprave Bojan Veselinovič / Foto: Igor Kavčič

odločil, da iz več ciklov od vsakega posebej dam nekaj del. Morda jih je nekoliko več iz zadnjega obdobja. Od lanskega 24. februarja naprej delam cikel na temo vojne v Ukrajini, zdaj me na podoben način zanima dogajanje v Izraelu in Palestini,« pove Valentin Oman in doda: »Ob takih dogodkih se hitro odpravim v atelje. Seveda pa ob tem nadaljujem tudi svoje siceršnje slikarsko delo.«

Del slik iz zadnje Omanove donacije je na ogled v avli drugega nadstropja, kjer je občinska uprava. V imenu Mestne občine Kranj se je slikarju za obsežno donacijo likovnih del zahvalil župan Matjaž Rakovec in mu ob tej priložnosti podelil tudi posebno zahvalo. »Zelo vsem vesel ob vaši slikarski donaciji mestu Kranj. To je vsekakor velika stvar za naše mesto, ki se ponaša z nazivom Prešernovo mesto, čemur

primerno tudi veliko pozornost namenjamo kulturi in kulturnim dogodkom. Vsako leto za delovanje kulturnih institucij ter več kot sto kulturnih društev namenjamo več kot štiri milijone evrov,« je povedal župan Rakovec in povabil Valentina Omana k predstavitvi njegovih umetniških del v Galeriji Prešernovih nagrajencev v prihodnjem letu ali dveh, ko bo zaznamoval devetdesetletnico.

Ilo dveh slikarjev in pesnika

V Galeriji Prešernovih nagrajencev je na ogled razstava likovnih del Prešernovega nagrajenca Hermana Gvardjančiča in nagrajenca Prešernovega sklada Nikolaja Beera. Razstavo spremlja pesniška zbirka Ilo še enega Prešernovega nagrajenca, Milana Jesiha.

IGOR KAVČIČ

Kranj – Ob razglasitvi Prešernovih nagrajencev za leto 2024 so v Galeriji Prešernovih nagrajencev v Kranju pripravili tradicionalno razstavo aktualnih nagrajencev. Letos februarja sta na oder Cankarjevega doma na predvečer slovenskega kulturnega praznika stopila tudi dva slikarja, Prešernov nagrajenec za življenjsko delo, Škofjeločan Herman Gvardjančič, in nagrajenec Prešernovega sklada za razstave v zadnjih treh letih (med drugim tudi v Galeriji Mestne hiše v Kranju) Prekmurec Nikolaj Beer, ki živi in ustvarja v Izlakah.

Galerija Prešernovih nagrajencev v Kranju vse

pogosteje v svojih publikacijah in na predstavitvah umetnikov išče povezovalno med poezijo in likovno umetnostjo in tako se je letos slikarjema s svojo poezijo pridružil še en nagrajenec, pesnik, dramatik in prevajalec Milan Jesih.

Pri pripravi in postavitvi razstave je vodja galerije Marko Arnež tesno sodeloval z obema umetnikoma. Dela Hermana Gvardjančiča so tako v samostojni postavitvi na ogled v drugem nadstropju galerije, pri čemer gre predvsem za njegov osebni pregled ustvarjanja, od prvih risb z motivom domačih Reteč, ki jih je leta 1952 narisal še kot osnovnošolec, do zadnjih del, ki jih posveča lanskim požarom

na Krasu.

Nikolaj Beer je v pritličju galerije predstavil izbor del iz predvsem zadnjega ustvarjalnega obdobja, ki so zaznamovala in mu prinesla tudi nagrado Prešernovega sklada. Gre tako za olja na platnu kot risbe z ogljem na papir.

V prvem nadstropju se njuna dela po prostorih prepletajo, hkrati pa v celotni postavitvi na neki način sobivajo s pesmimi Milana Jesiha. Posebej za tokratno priložnost je izbral trideset še neobjavljenih pesmi, ki so v okviru galerije izšle v drobni pesniški zbirki z naslovom Ilo. »Vse tri predstavljene umetnike združuje njihov odnos do zemlje, do ila, do večnega ponavljanja

Letošnja Prešernova lavreata Nikolaj Beer in Herman Gvardjančič / Foto: Igor Kavčič

in vračanja s konca na začetek in z začetka na konec. Mogoče pa lahko začnemo in končamo na sredini. Tako kot v tej pesniški zbirki,« v uvodu k zbirki zapiše vodja galerije Marko Arnež.

Na odprtju razstave je o slikarjih spregovoril

umetnostni zgodovinar in likovni kritik dr. Milček Komelj, Jesihove pesmi je bral ljubiteljski igralec iz Škofje Loke Bojan Trampuš, razstavo pa je odprl predsednik Upravnega odbora Prešernovega sklada dr. Jožef Muhovič. O

razstavljenih delih in povezavi med motivi obeh slikarjev in poezijo v zbirki Ilo piše tudi umetnostni zgodovinar Robert Inhof, saj se bo razstava konec januarja v podobnem obsegu preselila v Galerijo Murska Sobota.

Vaterpolisti trenirajo v Kranju

VILMA STANOVNIK

Kranj – V začetku tedna se je naša vaterpolska reprezentanca zbrala v Kranju in začela priprave na evropsko prvenstvo. Kot je znano, bo evropsko prvenstvo potekalo od 4. do 16. januarja, pripravljajo pa ga na Hrvaškem. Novi selektor naše reprezentance Mirko Vičević je na prvi zbor poklical preizkušene vaterpoliste. To so vra-

da bomo vsi skupaj na evropskem prvenstvu naredili čim boljši rezultat,« je povedal Vičević.

Sicer pa priprave zdaj potekajo dvakrat dnevno, prav tako pa bodo reprezentantje imeli tudi nekaj pripravljanih tekem. Prva bo na sporedu že danes, ko se bodo pomerili z zagrebško Mladostjo. Pred božičem bodo odšli še na Reko, kjer jih čaka tekma s Primorjem.

Pod vodstvom novega selektorja Mirka Vičevića naša vaterpolska reprezentanca že vadi v kranjskem bazenu.

/ Foto: Tina Dokl

tari Jure Beton, Nejc Osel (oba Triglav), Gašper Žurbi (Ljubljana Slovan) ter igralci Jaša Lah, Juš Vončina, Jan Justin, Aleksander Pahunovič, Nikola Rajlić, Aljaž Troppan, Dejan Gostić, Benjamin Popović, Andraž Pušavec, Aleksander Cerar (vsi Triglav), Matija Bernard Čanč, Vuškašin Stefanović, Enej Potočnik (vsi Ljubljana Slovan), Tim Kačič, Jurij Seljak, Aljaž Pevec (vsi Branik Maribor) in Jaša Kadivec (Primorje, Hrvaška).

»Seznam je enak, kot ga je v kvalifikacijah uporabil že prejšnji selektor Krištof Štromajer, ki ima nemalo zaslug, da se je Slovenija uvrstila na evropsko prvenstvo. Tudi zato ga nisem spreminjal. Sva se pa s Štromajerjem že srečala. Dolgo se že pozna, in prepričan sem, da bo, kolikor bo lahko, pomagal tudi v prihodnje in

»To je za zdaj dogovorjeno in ob tej priložnosti bi se rad zahvalil Damirju Vinceku, trenerju Mladosti, in Igorju Hiniću, trenerju Primorja, ki sta takoj našla termin in izrazila željo, da bi bili njuni ekipi naš sparing partner. Iščemo še nasprotnika za uradno tekmo pred novim letom, ki bi bila nekakšna generalna pred odhodom v Dubrovnik. Ena od možnosti je Izrael, ki je na pripravah v Srbiji in na Hrvaškem,« je še pojasnil Vičević.

Slovenija bo prvi del evropskega prvenstva igrala v Dubrovniku. V skupini D bo njihov prvi nasprotnik Slovaška, s katero bodo igrali 5. januarja. Po dnevu odmoru se bodo naši vaterpolisti pomerili z Romunijo, v zadnji tekmi skupinskega dela tekmovanje pa jih 9. januarja čaka še tekma z Nizozemsko.

Pripravljajo Božičkov tek

Škofja Loka – Vrtec Škofja Loka bo v torek, 19. decembra, ob 18. uri organiziral rekreativni in dobrodeleno-družabni dogodek 2. Božičkov tek. Udeleženci se bodo dobili na parkirišču pred vrtčevskima enotama Najdihojca in Biba v Podlubniku v Škofji Loki. Zbor tekačev bo od 17.30 dalje. »Tek je rekreativne narave in organiziran za starše otrok in druge zainteresirane odrasle. Trasa je dolga približno štiri kilometre, tekli bodo v skupini in v prilagojenem tempu. V obvezno opremo sodita Božičkova kapa in naglavna lučka. Štartnina v obliki prostovoljnih prispevkov bo namenjena za Sklad Vrtca Škofja Loka. Vse udeležence in udeležence dobrodelenne prireditve po zaključku teka čaka okrepčilo. Seveda so dobrodošli tudi navijači ob progi!« pravijo v Vrtcu Škofja Loka in dodajajo, da več informacij dobite na naslovu vesna.cuk@vrtec-skofjaloka.si.

Telovadijo že pol stoletja

V telovadnici kranjske tekstilne šole so se pred petdesetimi leti zbrali nad športom navdušeni fantje, ki so ob četrtkih redno telovadili, to tradicijo pa so ohranili vse do danes.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Kljub tradiciji, da se na telovadbi redno dobivajo ob četrtkih, se je v petdesetih letih marsikaj spremenilo. Telovadnico na tekstilni šoli so vmes zamenjali za telovadnico na nekdanji ekonomski šoli, zdaj Osnovni šoli Janeza Puharja. Seveda so nekdanji mladi fantje postali zreli mošje, vmes pa so pridobili in tudi izgubili kar nekaj članov. Toda tisti, ki vztrajajo, vsak teden komaj čakajo na četrtkovo telovadbo.

Najprej zapojejo, nato se ogrejejo, opravijo vaje, na koncu igrajo odbojko. »Telovadba se je začela na pobudo takratnega sindikata Zdravstvenega doma Kranj, katerega predsednik je bil pokojni Peter Ribnikar. Pridružil se je tudi sindikat na tekstilni šoli in v letih, ko se nas je v telovadnici zbiralo največ, nas je bilo med 27 in trideset. Zdaj nas v telovadnico redno prihaja le še okrog deset. Seveda se naša telovadba razlikuje od tiste pred leti, saj smo bili včasih mladi in precej bolj poskočni. Po ogrevanju in vajah smo vsa leta igrali nogomet, zdaj igramo odbojko. Ostaja pa navada, da po telovadbi vedno gremo

Ekipa rekreativcev na četrtkovem treningu prejšnji teden / Foto: Vilma Stanovnik

prav vsi skupaj v gostilno. Najprej je bila to gostilna Arvaj, zdaj je brunarica na Kokrici,« je povedal Božo Markun, ki ima tako kot vsi drugi na leta druženja veliko lepih spominov.

»Če kdo od članov ni prišel na telovadbo, se je dostikrat zgodilo, da smo ga šli iskat ali obiskat v poznih nočnih urah,« pravi Božo Markun, ki se spominja številnih dogodivščin, ko so skupaj tudi kakšno ušpičili. Prav tako so pripravljali izlete, ko so medse povabili tudi družinske člane.

Obiskovali so tudi člane skupine, ki so zboleli, kar nekaj so jih že pospremili na zadnji poti. Novih članov skorajda nimajo, najmlajši je star 73 let, najstarejši med vsem pa je Boris Pertot. »Vedno sem bil aktiven, šport sem imel rad že od malega. Ko sem prišel v to skupino, je bil naš vodja profesor telovadbe Polde Hribar, ki pa je letos pri 99 letih umrl. Zadnja leta je naš vaditelj Andrej Slavec,« je povedal Boris Pertot, ki pri 93 letih še redno prihaja na vadbo.

»Vrsto let sem živel v Švici in vsa leta sem bil tam pri telovadnem društvu. Ko sem se vrnil v Kranj, sem se pridružil tej skupini. Telovadba mi veliko pomeni, saj z redno rekreacijo ohranjam telesno kondicijo. Prav tako je pomembno tudi druženje, saj so teme pogovorov zelo raznolike,« pravi v. d. predsednika kranjskih rekreativcev Janez Grašič in dodaja, da se že pripravljajo na prav posebno druženje, ki bo ob 50-letnici telovadbe naslednji četrtek v Brunarici Štern na Kokrici.

Jubilej šenčurskega lokostrelstva

Lokostrelski klub Šenčur letos praznuje štirideset let delovanja. Jubilej bodo zaznamovali v soboto, 16. decembra, na tekmi za slovenski dvoranski pokal v Športni dvorani Šenčur.

MAŠA LIKOSAR

Šenčur – V štirih desetletjih je Lokostrelski klub (LK) Šenčur pod vodstvom izkušnenih trenerjev in mentorjev vzgojil številne lokostrelce, ki so dosegali vrhunske rezultate tako na domačih kot mednarodnih prizoriščih. Pohvalijo se lahko z dobro opremljenim zunanjim streliščem, ki služi kot osrednji poligon za treninge v poletnem času, v zimski sezoni trenirajo v prostorih Športne dvorane Šenčur. Letos so prvič organizirali tudi veteransko tekmovanje, s čimer spodbujajo aktivno udeležbo starejše generacij.

V pretekli poletni sezoni so njihovi člani osvojili 23 medalj v posamičnih kategorijah in kar 41 medalj na skupinskih tekmah. Izjemno borbenost in složnost so pokazali na slovenskem pokalu v poljskem streljanju, kjer so

Lokostrelski klub Šenčur letos zaznamuje štirideset let delovanja. / Foto: arhiv LK Šenčur

se do zadnjega trenutka borili proti močnemu tekmeču, LK Mins iz Postojne, in na koncu osvojili drugo mesto. V panogi 3D so med 38 klubov končali na osmem mestu, na državnem prvenstvu pa so v disciplinah AH in 3D osvojili tri zlate, tri srebrne in pet bronastih medalj.

Po uspešni poletni sezoni so se z novim zagonom in ambicijami vrnil v Športno dvorano Šenčur, kjer se intenzivno pripravljajo na zimske izzive, začetek zimske sezone pa je že za njimi. Ena od tekem za slovenski dvoranski pokal bo v Šenčurju, in sicer 16. decembra

v tamkajšnji športni dvorani. Organiziral jo bo LK Šenčur, ki bo ob tej priložnosti zaznamoval tudi štirideset let delovanja. Nastopali bodo tekmovalci v več kategorijah in slogih, ki tekmujejo z dolgim, tradicionalnim, golim, ukripljenim ali sestavljenim lokom.

Človek, srce industrije

Kakšno vlogo ima človek v času vse večje avtomatizacije in robotizacije, je bilo eno od vprašanj, ki se jim je posvetila letošnja, peta nacionalna konferenca Industrija prihodnosti.

ALEŠ SENOŽETNIK

Brdo pri Kranju – V Talumu so v zadnjih petih letih v proizvodnjo vpeljali 66 robotov, podjetje Micro+Pollo je razvilo pametno laboratorijsko pohištvo, ki omogoča natančno spremljanje zalog laboratorijskega pribora. V selškem Lotrič Meroslovju so postopek merjenja skrajšali z osmih ur na 15 minut in razvili robota, ki 24 ur dnevno izvaja kalibracijo uteži merilnih naprav, da se lahko zaposleni posvečajo drugemu delu. Sodobne tehnologije skozi velika vrata vstopajo v podjetja, čemur pritrjujejo tudi omenjeni primeri, ki so jih predstavniki podjetij poudarili na eni od okroglih miz v okviru pete nacionalne konference Industrija prihodnosti, ki je v sredo potekala na Brdu pri Kranju.

V ospredju letošnjega dogodka, ki je potekal pod naslovom Človek, srce industrije, je bilo vprašanje, kako se podjetja v obdobju digitalne in zelene transformacije prilagajajo človekovim potrebam. »Tehnologija je tukaj zato, da nam olajša stvari in lahko svoje potenciale usmerimo drugam,« je v okviru ene od okroglih miz poudarila Maja Brelih Lotrič, ki na drugi strani izzive vidi v informacijski varnosti, na katero nas po njenih besedah nihče ne zna dobro pripraviti. Dodala je, da je poleg formalne izobrazbe zaposlenih

Nacionalna konferenca Industrija prihodnosti / Foto: Aleš Senožetnik

pomembna pripravljenost na učenje in sprejemanje novih okoliščin.

Če smo nekdanje govorili o revoluciji delovnih mest, ki jih bo prinesla digitalna transformacija, je danes v ospredju evolucija. »Gre za daljšo pot, v katero smo vključeni vsi – in povabljeni, da se učimo,« je povedal dr. Jure Vajs, vodja strateških programov v Leku. Da so na koncu ključni ljudje, pa so se strinjali tudi preostali sogovorniki na okrogli mizi.

Kot je v uvodnem pozdravu povedal tudi gospodarski minister Matjaž Han, se moramo v času, ko se srečujemo s pomanjkanjem delovne sile, še toliko bolj zavdati vrednosti človeškega kapitala. »Človek zna nekaj, česar umetna inteligenca ne zmore. Zna razmišljati zunaj okvirov in to je nujno,

če se želimo spopasti z izzivi današnjega časa,« je povedal in dodal, da je investicija v zaposlene zato najboljša naložba v trajnostno prihodnost podjetij, industrije in celotne družbe. Kot je dejal, si v vladi in na ministrstvu prizadevajo za ustvarjanje predvidljivega poslovnega okolja, skupaj z gospodarstvom pa želijo pristopiti tudi k razvoju človeških virov.

Jerneje Salecl, generalni direktor za industrijo na ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport pa je v predstavitvi poudaril strateški cilj doseči sto tisoč evrov dodane vrednosti na zaposlenega do leta 2030. »Trenutno smo približno na polovici, in če želimo doseči cilj, moramo v naslednjih sedmih letih dodano vrednost skoraj podvojiti, kar pomeni, da si moramo zastaviti

ambiciozne cilje. In skrajni čas je, da si tudi jih,« je povedal. Kot je dejal, ne bo dovolj le, da več vlagamo v raziskave in razvoj, temveč tudi, da vlagamo drugače. »Ni dovolj, da vlaganja spodbuja le država, ampak morajo intenzivneje vlagati tudi podjetja,« je prepričan. Na ministrstvu tako v novem letu načrtujejo dokument, v katerem bodo zapisali zaveze in korake, kako to doseči. Tako je med drugim napovedal premik od subvencij za raziskave in razvoj do kreditov in kombiniranje obeh ukrepov, zagonska podjetja pa bodo poskušali bolj usmerjati tudi v sprejemanje tveganega kapitala. Razmišljajo pa tudi o večjem poudarku pri vlaganju v končne produkte, ki imajo višjo dodano vrednost kot tisti na začetku ali sredini verige.

DOBRO JE VEDETI

Subvencije za sončne elektrarne na Borzenu

CVETO ZAPLOTNIK

Nepovratne finančne spodbude za samooskrbne sončne elektrarne je doslej dodeljeval Eko sklad, slovenski okoljski javni sklad, v skladu s prenovljenim zakonom o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije pa jih bo odslej dodeljevala družba Borzen, operater trga z elektriko. Prehodno obdobje za prenos subvencioniranja z Eko sklada na Borzen bo trajalo od dveh do treh mesecev.

Eko sklad je s tem namenom 24. novembra z objavo v uradnem listu zaprl javni poziv, na podlagi katerega je dodeljeval nepovratne finančne spodbude za naprave za samooskrbo z električno energijo, tudi za tiste z baterijskim hranilnikom električne energije. Obravnaval bo samo še vloge, ki jih je prejel do vključno 24. novembra, vse kasnejše prejete vloge pa bo s sklepom zavrgel, vendar pa bodo na podlagi novega javnega poziva upravičeni do subvencije tudi tisti, ki niso »ujeli« zdaj že zaprtega javnega poziva ali so (bodo) zaključili

naložbo v vmesnem času. Družba Borzen naj bi novi javni poziv objavila marca prihodnje leto, za finančne spodbude bo predvidoma na razpolago okoli štirinajst milijonov evrov, pogoji za dodelitev podpore pa naj bi bili enaki, kot so bili v javnem pozivu Eko sklada.

Prenos subvencioniranja z Eko sklada na družbo Borzen bo prinesel tudi nekatere spremembe. Da bi pospešili obravnavanje vlog in tudi skrajšali čas za izplačilo subvencij, bo Borzen s pomočjo spletne aplikacije digitaliziral postopek oddaje vloge.

Po javnem pozivu, ki ga je Eko sklad zaprl 24. novembra, je nepovratna finančna spodbuda za napravo za samooskrbo z električno energijo brez baterijskega hranilnika energije znašala petdeset evrov za en kilovat inštalirane naprave in za naprave s hranilnikom petsto evrov za kilovat inštalirane moči, vendar je subvencija znašala največ 25 odstotkov upravičenih stroškov naložbe in za največ 80 odstotkov vsote priključnih moči odjemnih mest.

Delničarji NLB potrdili izplačilo dividend

Kamnik – Delničarji NLB so v ponedeljek potrdili izplačilo druge tranše dividend v višini 2,75 evra bruto na delnico oziroma 55 milijonov evrov. Skupno izplačilo dividend bo tako v letošnjem letu znašalo 110 milijonov evrov. Nova Ljubljanska banka, ki je novembra obeležila pet let od uvrstitve delnic na borzo, je sicer tudi letošnji prejemnik nagrade za delnico leta prve kotacije, ki jo podeljuje Ljubljanska borza.

Omrežnina po novem obračunu nižja

Za povprečnega gospodinjstva odjemalca bo omrežnina po novem načinu obračunavanja nekoliko nižja, pojasnjujejo v Energetski zbornici Slovenije in Agenciji za energijo.

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – »Ne bo nam treba kuhati ponoči, uporaba toasterja nas ne bo udarila po žepu. Obračun omrežnine sam po sebi ne prinaša dviga omrežnine, za gospodinjstva pa bodo letni stroški omrežnine celo nekoliko nižji,« pravijo v Energetski zbornici Slovenije in Agenciji za energijo, kjer so se odzvali na nekatere na bojzani, ki se v zvezi z novim načinom obračunavanja omrežnine, ki bo stekel s 1. julijem prihodnje leto, pojavljajo v javnosti. Podrobno sta predstavila direktorica Agencije za energijo Duška Godina in predsednik

Energetske zbornice Slovenije ter direktor Eles Aleksander Mervar.

Izračuni agencije kažejo, da bo značilni gospodinjstvi odjemalec s porabo približno štiri tisoč kilovatnih ur na leto v prihodnjem letu, v katerem se bo v drugem šestmesečju začel uporabljati novi način obračunavanja omrežnine, na letni ravni plačal približno en odstotek manj omrežnine kot v letošnjem letu. Približno enak učinek pa bo tudi pri malih poslovnih odjemalcih. »Če bi novi obračun omrežnine veljal celo leto, bi ta odjemalec na letni ravni ob nespremenjeni rabi omrežja plačal 11,91 evra oziroma pet

odstotkov manj omrežnine kot v letu 2023,« so še pojasnili in dodali, da se nam ob nespremenjenih navadah ni treba bati prekoračitev. Le znatna in dolgotrajnejša preseganja dogovorjene moči, in to še posebno v časovnem bloku 1, lahko pomembneje povečajo naše stroške. Ob tem dodajajo, da so predvsem izračuni stroškov, ki upoštevajo zgolj uporabo časovnega bloka 1, zavajajoči. Časovni blok 1 namreč nastopi v obdobju, ko je omrežje najbolj obremenjeno.

Spomnimo, po novem načinu bo določenih pet časovnih blokov, ki se bodo razlikovali glede na čas dneva in leta ter glede

na to, ali gre za delovni ali dela prost dan. Višja sezona bo določena za november, december, januar in februar, v preostalih mesecih pa bo veljala nižja sezona. Najdražji časovni blok 1 bo denimo določen le v višji sezoni, najcenejši pa le v nižji sezoni, prav tako najdražjega časovnega bloka ne bo ob dela prostih dnevih.

Glede morebitnih kazni zaradi manjših napak in prekoračitev dogovorjene moči ni razloga za skrb. Dogovorjena moč, na kateri temelji obračun omrežnine v posameznem časovnem bloku, bo določena na podlagi naših navad in na podlagi treh največjih konic porabe v zadnji višji sezoni. V

Novi obračun omrežnine se bo začel uporabljati 1. julija prihodnje leto. Fotografija je simbolična. / Foto: Tina Dokl

energetski zbornici in agenciji zato v naslednjih dveh letih gospodinjstvom ne priporočajo spreminjanja dogovorjene moči, saj jim bo tako zagotovljeno dveletno prehodno obdobje, v katerem bodo lahko spremljali porabo, informirani bodo o morebitnih prekoračitvah in s tem povezanimi dodatnimi stroški, ki pa jim ne bodo zaračunani.

Prenova obračuna, usmerjena v razbremenitev omrežja v časih manjše obremenitve, je ključna za učinkovit zeleni prehod in zanesljivo oskrbo z električno energijo. Po podatkih EZS je namreč do leta 2050 glede na leto 2020 načrtovana od 39- do 52-odstotna povečana poraba električne energije, s tem pa je povezana tudi povečana konična obremenitev omrežja.

Prijeli najbolj iskanega ubežnika

SIMON ŠUBIC

Sarajevo – V Bosni in Hercegovini so organi pregona pod okriljem ministrstva za notranje zadeve (MUP) Republike Srbske v ponedeljek prijeli najbolj iskanega slovenskega kriminalca, 33-letnega Mladena Samardžijo, ki se je znašel tudi na zadnjem seznamu Europol-a 50 najbolj iskanih evropskih ubežnikov. Samardžijo, ki ima tako slovenski kot bosansko-hercegovski potni list, so na Jahorini prijeli na podlagi suma vpletenosti v trgovino z mamili.

V okviru operacije Tokio so organi pregona zasegli tudi kilogram kokaina, osem tisoč konvertibilnih mark (okoli štiri tisoč evrov), 122.580 evrov, štiri pištole, prenosni računalnik, več mobilnih telefonov, manjšo količino marihuane, 20 kosov streliva in več vozil, piše na spletni strani MUP Republike Srbske.

Mladena Samardžijo je Europol uvrstil na seznam najbolj iskanih oseb v Evropski uniji. / Foto: Policija

Raziskali rop v Kranju

SIMON ŠUBIC

Kranj – Kranjski policisti so raziskali rop, ki ga je v nedeljo okoli 6.30 v Kranju nad tremi mlajšimi moškimi izvedlo pet oseb, ki so se še pred prihodom policistov razbežale. A policisti so jih z zbiranjem obvestil in intenzivnim iskanjem v zelo kratkem času izsledili in prijeli.

Kot so sporočili s Policijske uprave Kranj, so se po do sedaj zbranih obvestilih storilci – trije devetnajstletniki, osemnajstletnik in starejši mladoletnik – združili

Kot smo že poročali, je bil Samardžija, sicer Kranjčan, že dlje časa na begu pred slovenskim pravosodjem, ki ga išče zaradi vpletenosti v organiziran kriminal in trgovino z mamili. Za njim je bila razpisana tudi Interpolova tiralica. V Sloveniji je obtožen članstva v mednarodni kriminalni združbi, ki je delovala v okviru večje hudodelske združbe iz Črne gore, znane pod imenom Kavaški klan. Sam naj bi usklajeval akcije združbe in novačil nove člane ter si tako nezakonito pridobil veliko premoženjsko korist.

Samardžijo so sicer lani že aretirali v kraju Pale v BiH, potem ko so v njegovem vozilu našli 58.400 evrov gotovine in štiri mobilne telefone, a so ga kasneje izpustili, saj ga je dvojno državljanstvo varovalo pred izročitvijo Sloveniji, poroča srbska tiskovna agencija Tanjug.

zato, da so si z uporabo sile in grožnjami z ostrim predmetom od oškodovancev protipravno prilastili denar. Dve oškodovani osebi sta bili zaradi uporabe sile lahko telesno poškodovani. Vsem petim storilcem so policisti odvzeli prostost in odredili pridržanje za čas zbiranja obvestil. Preiskava kaznivega dejanja še vedno poteka, policisti pa bodo o vseh ugotovitvah obveščali pristojno državno tožilstvo. Za kaznivo dejanje ropa je zagrožena kazen od treh do petnajstih let zopora.

Nekdanji ravnatelj priznal

SIMON ŠUBIC

Kranj – Nekdanji ravnatelj jeseniške osnovne šole in trener smučarskega teka, ki se je poleti znašel v kazenski preiskavi zaradi domnevnega spolnega napada na mladoletno hčer svoje

partnerke, naj bi v ponedeljek na kranjskem okrožnem sodišču v okviru predobravnavnega naroka priznal očitke državnega tožilstva, je poročal časnik Dnevnik, ki se sklicuje na neuradne podatke. Sodišče obtoženemu kazni še ni izreklo.

Razbili kriminalno združbo

Policija je po daljši in obširni kriminalistični preiskavi kazensko ovadila 27 oseb, ki naj bi se v okviru organizirane mednarodne kriminalne združbe med drugim ukvarjale s trgovino z ljudmi zaradi prostitucije in s preprodajo drog. Med osumljenci sta tudi dva Kranjčana.

SIMON ŠUBIC

Ljubljana – Policija je v ponedeljek predstavila izsledke dalj časa trajajoče in obširne kriminalistične preiskave organizirane mednarodne kriminalne združbe, v kateri so ljubljanski kriminalisti prejšnji teden izvedli tudi več hišnih preiskav na območju Ljubljane in Kranja. V njih je sodelovalo 150 kriminalistov in policistov. Zaradi 113 kaznivih dejanj trgovine z ljudmi zaradi izkoriščanja prostitucije, trgovine s prepovedanimi drogami in prepovedanega prehajanja meje ali ozemlja države so ovadili 27 oseb, od tega tudi dve iz Kranja. Dvanajst osumljencev so pridržali in privedli k preiskovalnemu sodniku, ki je po zaslišanju zoper enajst osumljenih odredil pripor, zoper enega pa hišni pripor. Predkazenski postopek je usmerjalo specializirano državno tožilstvo.

Kot je pojasnil Stojan Belšak iz Sektorja kriminalistične policije Policijske uprave Ljubljana, so ljubljanski kriminalisti preiskavo začeli konec leta 2021, potem ko so od dveh žrtev sprejeli prijavi o sumu storitve kaznivega dejanja trgovine z ljudmi zaradi izkoriščanja prostitucije. Z zbiranjem obvestil in dokazov so ugotovili, da gre za organizirano obliko izvrševanja tega kaznivega dejanja, zato so za zbiranje dokazov na podlagi odredbe specializiranega državnega tožilstva in Okrožnega sodišča v Ljubljani uporabili tudi prikrite preiskovalne ukrepe.

Devet osumljenih izkoriščanja prostitucije

Pri preiskavi so izsledili 65-letnega državljan Slovenije, ki je kot vodja združbe na različne načine in s pretvezo zvalil žrtve, da so se morale prostituirati na več različnih lokacijah na območju Ljubljane, pri tem pa del zaslužka plačevati njemu. Z nadaljnjo preiskavo se je krog osumljenih širil,

Pri osumljencih so v hišnih preiskavah zasegli za 30 tisoč evrov gotovine. / Foto: Policija

med drugim tudi na 44-letno slovensko državljanko, ki je sicer na prestajanju zaporne kazni zaradi istovrstnega kaznivega dejanja, kazniva dejanja pa je aktivno izvajala tako iz zopora kot ob prostih izhodih.

Po ugotovitvah kriminalistov naj bi se s trgovino z ljudmi ukvarjalo skupaj devet osumljencev, šest slovenskih državljanov in trije tujci, ki so skupaj izvedli 17 kaznivih dejanj trgovine z ljudmi in 26 kaznivih dejanj trgovine z ljudmi zaradi izkoriščanja prostitucije, v daljšem časovnem obdobju pa so zlorabljali oziroma izkoriščali 43 žrtev, ki so prihajale iz Srbije, Bosne in Hercegovine, Dominikanske republike in Slovenije. Ob zaključku preiskave je bilo na območju Ljubljane odkritih šest žrtev trgovine z ljudmi oz. zlorabe prostitucije, ki jim je policija ponudila pomoč, ki pa je niso izkoristile. Tuje državljanke so Slovenijo že same zapustile, če bodo med postopkom potrebovale asistenco, pa jim bo nudena, poudarjajo policisti.

Illegalne migrante vozili v Italijo

Med preiskavo so kriminalisti ugotovili, da je eden izmed osumljencev, državljan Črne gore, sodeloval tudi pri omogočanju prečkanja meje tujcem, ki so

nezakonito vstopili v državo. Z nadaljnjo preiskavo so odkrili, da je tujec le del širše kriminalne združbe, ki se je organizirano ukvarjala s prevažanjem tujcev skozi Slovenijo proti Italiji. Kriminalno združbo, v kateri je bila večina osumljencev taksistov, je vodil 44-letni slovenski državljan. Združba je delovala na način, da so iz tujine dobivali podatke o tujcih, ki so že nelegalno vstopili na ozemlje Slovenije in se večinoma gibali po Ljubljani oziroma okolici azilnih domov. Po prejemu podatkov o tujcih, ki so želeli nadaljevati pot proti Italiji, in po prejemu plačila prek različnih sistemov plačilnega prometa, kot so Western Union Money Transfer, Money Gram in Revolut, so člani kriminalne združbe tujce odpeljali proti Italiji. Nekatere tujce so peljali tudi večkrat, saj so bili večkrat ustavljeni in kontrolirani s strani različnih policijskih patrolj in so se tako morali vrniti v azilni dom.

Po zbranih dokazih policija ugotavlja, da je pri izvrševanju teh kaznivih dejanj sodelovalo sedemnajst osumljencev – dvanajst slovenskih in pet tujih državljanov, ki so kot člani hudodelske združbe storili 65 kaznivih dejanj prepovedanega prehajanja meje ali ozemlja države in pri tem čez ozemlje Slovenije prepeljali najmanj 378 ilegalnih prebežnikov.

Tudi preprodaja droge

V preiskavi so ljubljanski kriminalisti še ugotovili, da sta se dva od osumljencev (44-letni državljan BiH in 44-letni državljan Slovenije), ki sta sodelovala že pri izvršitvi kaznivih dejanj trgovine z ljudmi in zlorabe prostitucije, ukvarjala tudi s preprodajo prepovedanih

drog. Z njima je sodeloval 47-letni državljan Slovenije, sicer stari znanec policije zaradi istovrstnih kaznivih dejanj. Z uporabo prikritih preiskovalnih ukrepov so bili zbrani dokazi, da so storili pet kaznivih dejanj neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami. Ukvarjali so se s preprodajo konoplje, kokaina, heroina in drugih drog.

Zasegli denar, mamila, orožje

Pri hišnih preiskavah v okviru zaključne akcije pri 25 osumljencih na območju Ljubljane in dveh osumljencih na območju Kranja so policisti zasegli dokaze, s katerimi bodo potrjevali sume o izvrševanju navedenih kaznivih dejanj – od elektronskih naprav, seznamov, pripomočkov za nudenje spolnih uslug in okoli 30 tisoč evrov gotovine, zlatih ploščic, potrdil o naloženem zlatu, dveh prirejenih prostorov za gojenje konoplje do droge. Zasegli so tudi več kosov orožja, in sicer avtomatsko pištolo z dušilcem, dva revolverja, štiri polavtomatske pištole, polnokovinsko skrito pištolo, več kot 200 nabojev za pištolo in ročno bombo M-75. Kot sredstvo izvršitve kaznivega dejanja so zasegli tudi osebnih avtomobil.

Trenutno ocenjena protipravno pridobljena premoženjska korist pri izvedbi naštetih kaznivih dejanj znaša okoli 200 tisoč evrov, kriminalisti pa izvajajo tudi finančno preiskavo in pregledujejo še druge denarne transakcije in podatke, s katerimi bodo poskušali zavarovati nezakonito pridobljena sredstva in ugotoviti dejansko višino protipravne premoženjske koristi.

Našli so tudi več kosov orožja. / Foto: Policija

GGG +

AKTUALNO
POGOVOR
ZANIMIVOSTI
ZGODBE
RAZGLLED

Šoferski poklic mu je bil »položen v kabino«

Petdeset let mineva, odkar je Aleksander Bizjak - Sašo začel svojo samostojno podjetniško pot. Je solastnik in ustanovitelj podjetja SIGR, ki danes deluje v štirih evropskih državah – Sloveniji, Avstriji, Nemčiji in na Hrvaškem.

NIKA TOPORIŠ

Bizjak je leta 1973 podjetje prevzel po očetu Jožetu Bizjaku, ki se je z avtoprevozništvom ukvarjal že vse od 1936. Podjetniškemu jubileju primerno je Aleksander Bizjak v Kranju nedavno pripravil tudi slavje, na katerem so se zbrali njegovi najbližji, prijatelji, sodelavci in

številni, ki jim ga je v obdobju njegovega aktivnega življenja tako ali drugače uspelo spoznati. Dogodek je bil poleg ovekovečenja petdesetletne podjetniške poti priložnost tudi za predstavitev knjige Rojen voznik, v kateri je Emil Šterbenk do podrobnosti opisal Aleksandrovo zgodbo vse od rojstva v Mercedes-Benzovem

tovornjaku pa do današnjih dni. Rečemo torej lahko, da mu je bil šoferski poklic položen v zibelko oziroma bolj rečeno v kabino. Podjetje s sedežem v obrtni coni na Jesenicah je dandanes sodobno družinsko logistično podjetje, specializirano za prevoze blaga, ki ga po Bizjakovi upokojitvi uspešno upravljata sinova Grega

in Rok ter izvršna direktorica Nataša Pogačnik. »Bili so vzponi in padci, vsako podjetje jih ima. Moram pa reči, da mi brez podpore družine ne bi uspelo,« je dejal Bizjak, ki goji veliko ljubezen do vseh prevoznih sredstev, ne le tovornjakov.

Aleksandrovi začetki pa so bili vse prej kot enostavni. V času nove Jugoslavije je bil

Rojen voznik je knjiga, pod katero se je podpisal Emil Šterbenk, ki opisuje Bizjakovo zgodbo. / Foto: Tina Dokl

le majhen zasebnik z enim tovornjakom, danes pa podjetje SIGR Bizjak združuje okoli tristo tovornih vozil. »Sam prisegam na znamko Mercedes, če bi bilo po moje, bi imeli le to. Vendar naš voznik park dandanes združuje različna vozila, ker pa je v zadnjih letih trajnost velika dodana vrednost, imamo tudi 17 plinskih.«

Iskren, pošten in korekten

Dogodek, na katerem so obiskovalci lahko izvedeli številne podrobnosti tudi iz Bizjakovega zasebnega življenja, marsikatero anekdoto je delila njegova žena Ivana, je bil tudi odraz njegove ljubezni do vseh prevoznih sredstev. V predverju dvorane MojKino, kjer se je praznovanje odvijalo, so bili namreč razstavljeni tudi nekateri Bizjakovi najljubši starodobni motocikli. Emil Šterbenk, ki je Bizjakovo življenjsko zgodbo opisal na skoraj 190 straneh, je

poudaril, da je Aleksandra skozi njegova pripovedovanja res dobro spoznal. Kot je povedal, pa mu to ni bilo zadosti, želel je izvedeti vse o njem tudi s strani njegove družine, prijateljev in zaposlenih. »Niti eden ni rekel slabe besede čez Saša. Čeprav to ni majhno podjetje, imaš tam občutek, da si del velike družine. Vsi, ki sem jih vprašal, so govorili o njegovi poštenosti, spoštljivosti, korektnosti in iskrenosti. Čisto vsi so rekli, da je Sašo iskren in da pove to, kar si misli,« je dejal avtor Rojenega voznika. V knjigi se pravzaprav prepletajo tri zgodbe: glavna o razvoju Bizjakovega prevozništvata ter dve stranski – prigode in anekdote ter Aleksandrovo razmišljanje o spremembah, ki so se v vseh teh letih zgodile na področju tovornjakov. Kot je še dejal Bizjak, je zadovoljen, da mu je uspelo vedno doseči to, kar si je zadal, in da na svoji poti nikoli ni obupal.

Aleksander Bizjak - Sašo (na desni) je skupaj s svojo družino praznoval 50 let samostojne podjetniške poti. / Foto: Tina Dokl

Obletnica

Osemdeseta obletnica smrti pesnika Franceta Balantiča, rojenega v Kamniku Stran 18

Zanimivosti

Nina Seifert in Jelena Vasiljević, letošnji kandidatki za inženirko leta Stran 19

Obletnica

Sto petdeset let od rojstva matematika Josipa Plemlja z Bleda Stran 20

Od petka do petka

Minister za finance Klemen Boštjančič, ki je začasno opravljal tudi funkcijo ministra za javno upravo, je posle novemu ministru Francu Propsu predal v torek. / Foto: MJU

Predsednica republike Nataša Pirc Musar je na začetku decembrske seje prvič nagovorila državni zbor. / Foto: Daniel Novakovič/STA

Predsednik vlade Robert Golob je bil pred odhodom v Bruselj na delovnem obisku pri predsedniku Francije Emmanuelu Macronu. / Foto: Vlada RS/Nebojša Tejić (sta)

Državni zbor je potrdil nova ministra

SIMON ŠUBIC

Props in Novak izvoljena za ministra

Državni zbor je minuli teden potrdil Jožeta Novaka za ministra za naravne vire in prostor ter Franca Propsa za ministra za javno upravo. Oba je podprlo 49 poslancev, 26 jih je bilo proti. Ker je Propsu s tem prenehala funkcija poslanca Gibanja Svoboda, ga bo v poslanskih klopih nadomestil Jernej Žnidaršič, ki je bil na lanskih volitvah izvoljen na kandidadni listi stranke Gibanje Svoboda v volilnem okraju Sevnica.

Predsednica republike nagovorila državni zbor

Predsednica republike Nataša Pirc Musar je v sredo prvič nagovorila državne poslance in svetnike. Potegnila je črto pod opravljeno delo v prvem letu svojega mandata in poudarila izzive, ki čakajo Slovenijo. Pozvala je tudi k oblikovanju družbenega dogovora, v katerem bo družba prepoznala, da sta povečanje blaginje in povečanje dodane vrednosti povezana in soodvisna. Ob tem je poudarila občutke enotnosti pri obvladovanju posledic avgustovske ujme, hkrati pa izrazila nezadovoljstvo, ker je človeško življenje postalo manj vredno zaradi vojn in

terorističnih dejanj. Zato je po njenem mnenju še toliko bolj pomembno ohranjanje vrednot in solidarnosti med prebivalci Slovenije. Med globalne izzive, ki vplivajo na Slovenijo, je uvrstila rusko agresijo na Ukrajino in pobijanje civilistov v Gazi ter pomembnost sodelovanja s sosednjimi državami in v regiji. Poudarila je pomen nadaljnega širjenja Evropske unije, članstva v OZN in v zvezi NATO, ki je ključno za varnost Slovenije. Pozvala je k zdravstveni reformi, katere temelj mora biti »javni zdravstveni sistem, kamor sodijo tudi koncesionarji, ki bo omogočal vsem dostopne zdravstvene storitve«. Govorila je tudi o vplivu podnebnih sprememb, alternativnih virov energije in prehranske suverenosti Slovenije. Svoj govor je končala z mislijo, da imamo samo eno državo, »ki jo moramo znati voditi, negovati, varovati in obvarovati«.

Golob pri Macronu, nato v Bruselj

Predsednik vlade Robert Golob se je v sredo v Bruslju udeležil vrha EU - Zahodni Balkan, ki je bil namenjen predvsem pogovorom o približevanju držav iz regije Evropski uniji, včeraj pa zasedanja Evropskega sveta, v ospredju katerega bosna širitve unije na Zahodni

Balkan in vzhod ter pogajanja o večletnem finančnem okvirju unije. Še pred odhodom v Bruselj pa se je v Parizu srečal s predsednikom Francije Emmanuelom Macronom, s katerim si je na delovnem kosilu izmenjal stališča o temah, ki so jih nato obravnavali na zasedanju Evropskega sveta. Spregovorila sta tudi o krepitvi dvostranskega sodelovanja, še posebej na področju gospodarstva. »Čas je, da odlične politične odnose nadgradimo tudi z gospodarskim sodelovanjem in povečanjem francoskih investicij v Slovenijo,« je dejal Golob. Kot je dodal, se veseli sodelovanja na področju logistike, avtomobilske in vesoljske industrije ter energije, kjer imata Slovenija in Francija ogromno skupnega. Po srečanju z Macronom je še povedal, da si državi delita stališče o pomembnosti začetka pristopnih pogajanj EU z Ukrajino in Moldavijo ter podelitve statusa kandidatke Gruziji. »Sestavni del evropske prihodnosti so tudi države Zahodnega Balkana,« je še dejal premier, ki se je zavzel za potrditev uradnega začetka pristopnih pogajanj EU za Bosno in Hercegovino. Kot pomembno temo srečanja je Golob omenil tudi vprašanje migracij, ki se mu bo morala EU resno posvetiti.

Priznanje pravnici Katarini Bervar Sternad

Predsednica republike Nataša Pirc Musar je v ponedeljek pravnici Katarini Bervar Sternad podelila priznanje za delo na področju človekovih pravic. Delo direktorice PIC – Pravne centra za varstvo človekovih pravic in okolja Katarine Bervar Sternad temelji na neposrednem stiku s posamezniki iz ranljivih skupin, s socialno ogroženimi družinami ter z drugimi žrtvami diskriminacije in kršitev človekovih pravic. Ob konkretnih primerih kršitev človekovih pravic pa prepoznava sistemske pomanjkljivosti, na katere opozarja pristojne državne ustanove ter si prizadeva za njihovo odpravo, so v uradu predsednice zapisali v utemeljitvi.

Zorčič novi direktor Državne volilne komisije

Državna volilna komisija (DVK) je za novega direktorja službe DVK soglasno imenovala nekdanjega predsednika državnega zbora Igorja Zorčiča. Petletni mandat bo nastopil 1. februarja 2024, ko se bo po več kot dvanajstih letih s tega položaja poslovil Dušan Vučko, so sporočili iz DVK. Med Zorčičevimi prvimi nalogami bo izvedba evropskih volitev.

Slovinci v zamejstvu (933)

Knjige, darilo iz Koroške

JOŽE KOŠNJEK

med sosedi

Konec novembra in v začetku decembra sta Mohorjeva družba in Slovenska prosvetna zveza iz Celovca predstavili knjižno darilo za prihodnje leto. To je tradicija, ki jo je pred sto petdesetimi leti začela Mohorjeva s svojimi knjigami, ki so, kot je rekel pisatelj Lovro Kuhar - Prežihov Voranc, učile Slovence brati in pisati. Konec 19. in v začetku 20. stoletja je namreč 80 ali celo 90.000 članov družbe prejemale te knjige! Danes učenje branja in pisanja gotovo ni več glavna naloga pred božičnimi in novoletnimi prazniki izdanih knjig, ampak je njihovo poslanstvo drugačno: skrb za ohranitev jezika, predstavitev literarnih novosti in predstavljanje ter raziskovanje zgodovine Slovencev na tem delu naseljenega prostora.

Letošnje knjižno darilo Mohorjeve družbe iz Celovca obsega tri knjige: tradicionalni Koledar 2024, v katerem so zanimivi članki o življenju Slovencev na Koroškem in zunaj nje, priljubljena Pratika in Večernice, tokat s knjigo Moja nona

– aleksandrinka, ki jo je napisal Bojan Peroci in govori o pretresljivi zgodbi svoje stare mame, ki je kot služkinja in varuška služila kruh v Egiptu. Knjige sta najprej v Celovcu, nato pa v Ljubljani predstavila urednika Mohorjeve Hanzi Filipič in Adrian Kert.

Klasja Kovačič, urednica Koledarja Slovenske prosvetne zveze

Lidija Golc je predstavila slikanico o Miši in Tamikino zgoščenko.

Urednika Mohorjeve Hanzi Filipič (levo) in Adrian Kert

/ Foto: Jože Košnjek

Knjižno darilo Slovenske prosvetne zveze pa so najprej predstavili v knjigarni Haček v Celovcu, v ponedeljek pa v dvorani Slovenske matice v Ljubljani. Prosvetna zveza je tokrat izdala tradicionalni Koroški koledar, v katerem so posebno pozornost namenili tudi lanski stoti obletnici rojstva pesnika Karla Destovnika - Kajuha, sicer pa so v njem objavljeni prispevki 19 avtorjev. Del letošnje zbirke je dvojezična slikanica Simone Rovšek Miša

odkriva črke in literarna revija Rastje. Po profesorju Mihi Vrbinu je revija prvič uredil Aljaž Pestotnik in vanjo vključil dela 22 avtorjev. Na voljo pa je tudi zgoščenka tamburaške skupine Tamika iz Železne Kaple, ki praznuje 27 let delovanja.

Na Mohorjevi in Slovenski prosvetni zvezi bodo veseli, če se bo za nakup odločil tudi kdo z naše strani Karavank. Pokličite naj Slovensko prosvetno zvezo ali Mohorjevo v Celovec.

Po svetu

Najbolj iskano v letu 2023

Proti koncu leta po svetu izbirajo »naj« osebni, dogodke, besede ... Tudi na Wikipediji, po vsem svetu razširjeni prosti spletni enciklopediji, so objavili, kaj je svetovno prebivalstvo najbolj zanimalo v letu 2023 ...

MIHA NAGLIČ

Najbolj iskana gesla

Najbolj iskana gesla (»ključniki«) na Wikipediji so (številka za geslom pomeni število ogledov v milijonih): ChatGPT, 49 milijonov ogledov; Umrli v letu 2023, 43; Svetovno prvenstvo v kriketu 2023, 38; Indijska prva liga (kriket), 32; Oppenheimer (film), 28; Svetovno prvenstvo v kriketu, 25,9; J. Robert Oppenheimer, 25,6; Javan (film), 22; Indijska prva liga 2023 (kriket), 21; Pathaan (film) 19,9; The Last of Us (serija), 19,7; Taylor Swift, 19; Barbika (film), 18; Cristiano Ronaldo, 17; Lionel Messi, 16,62; Angleška prva liga (nogomet), 16,6; Matthew Perry, 16,45; Združene države Amerike, 16,24; Elon Musk, 14,37; Avatar 2 (film), 14,3; Indija, 13,8; Lisa Marie Presley, 13,7; Varuhi galaksije 3 (film), 13,3; vojna v Ukrajini, 12,79; Andrew Tate, 12,72 ... Preseneča veliko zanimanje za kriket, a Indijec je pač že več kot Kitajec. Če kdo ne ve, kaj katero geslo pomeni, pa naj ga poišče na Wikipediji.

ChatGPT, najbolj iskano

Najbolj iskani ključnik je torej famozni ChatGPT. Wikipedija ga razloži, kot sledi, navajamo le začetek in konec

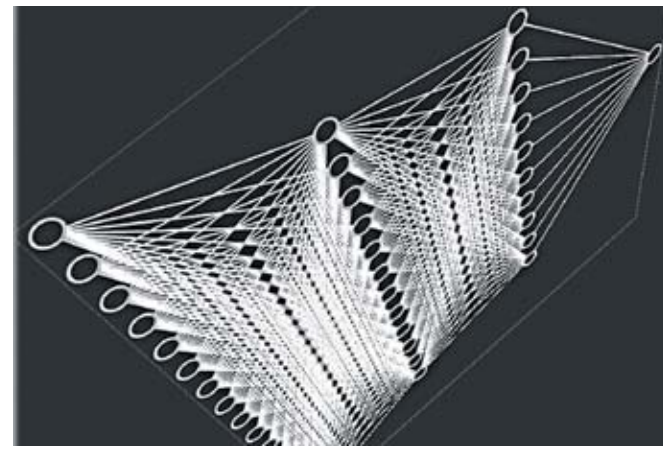
obsežne razlage: »ChatGPT je inteligentni sistem v lasti podjetja OpenAI. Je prost dostopen na spletu. Omogoča nam sporazumevanje z njim v naravnem jeziku, med drugim tudi v slovenščini. ChatGPT je postal dostopen javnosti kot prototip 30. novembra 2022. Hitro je pritegnil pozornost nase zaradi podrobnih in artikuliranih odgovorov na vprašanja iz številnih področij znanja. Kljub temu je bila njegova neenakomerna dejanska točnost prepoznana kot pomembna pomanjkljivost. Vrednost podjetja OpenAI je bila po predstavitvi sistema ChatGPT ocenjena na 29 milijard ameriških dolarjev. ChatGPT je v svojem osnovnem namenu klepetalni robot (angleško chatbot). /.../ Odkritih je bilo kar nekaj pomanjkljivosti sistema. ChatGPT včasih ustvari odgovore, ki so netočni ali nesmiselni, čeprav jih uporabnik lahko razume kot verjetne. Prav tako je njegov dostop do podatkov o dogodkih po letu 2021 omejen. BBC je decembra 2022 poročal, da sistemu ni dovoljeno izražati mnenj o političnih zadevah, niti se ukvarjati s političnim aktivizmom. Kljub temu je bilo med eno od raziskav ugotovljeno, da je ChatGPT izražal mnenja, ki so bila blizu ideologijam

zelene politike in levega liberalizma. Med urjenjem sistema se je včasih zgodilo, da so bili uporabljeni podatki dovtetni za algoritemsko pristranskost, na primer v situaciji, ko je uporabnik podal prošnjo po opisu nekega posameznika. V enem primeru je ChatGPT ustvaril rapersko pesem z besedami, ki so namigovale na to, da so svetlopolti znanstveniki boljši v primerjavi s temnopoltimi znanstveniki in znanstvenicami.«

In ne nazadnje: Taylor Swift

Slovita pevka se ni visoko uvrstila samo na Wikipediji, najbolj je zaslovela prav v zadnjih dneh, ko jo je ameriška revija Time razglasila za »Person of the Year«, osebnost leta 2023 (2022: Volodimir Zelenski; 2021: Elon Musk ...) Kot kaže, bo njena še trajajoča koncertna turneja Eras Tour postala največja koncertna turneja vseh časov. Temu primeren je njen vpliv na popularno kulturo, fascinanten je seveda tudi njen izkupiček. Taylor Alison Swift je ameriška kantri-pop pevka, tekstopiska, kitaristka, pianistka in filmska ter televizijska igralka, rojena 13. decembra 1989 v Wyomissingu v Pensilvaniji v ZDA. Izberimo iz članka o njej samo eno od krajših

poglavij – o tem, kako piše pesmi. »Njen stil pisanja pesmi je avtobiografičen. Nekoč se je izrazila, da je, če poslušáš njene pesmi, 'kot da bi bral moj dnevnik'. Na primer, za pesem 'Forever & Always' jo je navdihnili njeno razmerje z Joejem Jonasom, medtem ko je bila pesem 'Hey Stephen' napisana po zgodbi nekega fanta, ki se ji je med snemanjem neke oddaje popolnoma odprl. Pesem 'Fifteen' je bila napisana na podlagi izkušnje iz njenega prvega letnika v srednji šoli. Pesmi osebne narave naj bi pritegnile največ pozornosti. Nekoč je Taylor Swift rekla: Mislila sem, da se je težko povezati z ljudmi in se jim približati, a zdaj sem ugotovila, da bolj ko so tvoje pesmi osebne narave, bolj si povezan z ljudmi.' Dejstvo je, da so njene pesmi avtobiografične, tako da jih njeni oboževalci lahko raziščejo. Taylor Swift je dejala tudi: 'Vsakega fanta, o katerem sem napisala pesem, so moji oboževalci na MySpaceu tudi izsledili.' The New York Times je Taylor Swift opisal kot 'eno izmed najboljših pop tekstopisec, country pragmatičarka in dekle, ki je v stiku s svojim notranjim življenjem bolj kot kdorkoli izmed odraslih.« (Vir vseh navodkov: Wikipedija) Dovolim si pripisati, da zadnji oznaki ne verjamem.

Ilustracija živčnega omrežja (»neural network«), kakor jo je po naročilu narisal ChatGPT. Ta je bil v letu 2023 najbolj iskano »ključnik« na Wikipediji. / Foto: Wikipedija

Indijska igralka kriketa Mithali Raj. Kriket je sodeč po iskanosti na Wikipediji najbolj popularen šport v Indiji in na svetu. Indijec je pač največ. / Foto: Wikipedija

Visoko je po številu ogledov tudi ameriška pevka Taylor Swift. Na sliki je na začetku svoje kariere, na promociji svojega prvega albuma, 10. avgusta 2007. / Foto: Wikipedija

Nove knjige (715)

Poznal sem tokove sveta

MIHA NAGLIČ

»Rodil sem se v Kolodvorski ulici v Ljubljani – približno vis avis sedanje gostilne pri Mikužu dne 13. julija 1883 malo pred polnočjo – po vseh pravilih sveta. Na vse grlo sem se zadržal, najbrž ko sem zagledal vso tisto revščino okrog sebe. Mati, ki je bila trdne narave – po njeni izpovedi – ni bogve kako trpela. Njej je bilo otroke roditi toliko kot kaki mestni bledici, da se malo odkašlja. Bogve, če je bil moj ode, postrešček Janez Smrekar, takrat doma? Najbrž ne, kolikor sem pozneje spoznal njegove šege. In če je slučajno bil in ni spal, se zame in za porodnico gotovo ni dosti brigal, temveč mirno žulil svojo pipo in naju le od strani pogledal z levim očesom,

ki je bilo vedno malo mežikavo. Kasneje sem v obli meri spoznal, da se je moj oče oženil, kot marsikdo drugi tudi, preden je premislil, ali ima talent za vzornega zakonca. Kar vem poznejših dogodkov do prvega žarkega utrinka spomina, mi je o prilikah povedala moja rajnka blaga mati. Iz vseh teh malih dogodkov in iz drugih opazovanj sem zajel prepričanje, da se ves značaj in vse bistvo človeka pokaže bistrim očem že od zibelke nadalje. Pozneje, tudi velike izpremembe seve niso izključene, ker nikdo ni popolnoma enoten v sebi, kot 'vlit iz bronca', ampak v vsakem človeku počivajo od pradedov sem različne kali – in navadno najmočnejša premaga ali vsaj ovira ostale. Velikanski, včasih

odločen vpliv pa ima nato vzgoja, ki včasih slabe kali docela smotrno zatire ...« (str. 12)

Hinko (Henrik) Smrekar (1883–1942), slovenski slikar, risar, grafik in ilustrator, je bil v minulih desetletjih, z izjemo nekaterih ponarodelih karikatur, v širši

Hinko Smrekar, Poznal sem tokove sveta, zapise zbral in uredil Damir Globočnik, Buča, Šmarje-Sap, 2023, 272 strani

javnosti že nekoliko pozabljen osebnost. V zadnjih letih pa je doživel pravo renesanso: dve veliki razstavi v Narodni galeriji, številne publikacije ... Eden najboljših poznavalcev njegovega življenja in dela je umetnostni zgodovinar Damir Globočnik, o njem je napisal več

knjig in še več člankov. Najnovejša knjiga je ta, v njej je zbral njegove zapise, na naslovnico pa postavil njegov avtoportret iz leta 1942, ki je bilo žal tudi leto njegove smrti: v Gramozni jami so ga kot sodelavca OF ustrelili italijanski fašisti. V tej knjigi, iz katere je gornji odlo-

mek, spoznamo, da Smrekar ni bil samo vsestranski likovni umetnik, ampak tudi plodovit pisec, kar med likovniki ni ravno pogosto. Tudi Ivan Cankar, ki je »samo« pisal, ga je imel rad. Knjiga je, ne nazadnje, lepa počastitev 140. obletnice njegovega rojstva.

Obletnica

Zgorel v ognju groze

»V ognju groze plapolam.« Tako je svojo smrt preroško napovedal pesnik France Balantič (1921–1943). Umril (zgorel) je pred 80 leti v domobranski postojanki v Grahovem, 24. novembra 1943 ...

MIHA NAGLIČ

Pesnik Balantič je gorenjski rojak, rodil se je 29. novembra 1921 v Kamniku. Ker se letos spominjamo obletnice njegove smrti, preberimo najprej, kako je umrl. »Stisnili smo se v zadnjo sobo. Kremžar je bil ranjen v stegno. Po končanem topovskem ognju so jurišali. Vkopali smo se v ruševine in napad odbili. 'Zažgali bomo, če se ne podaste,' so vpili. Balantič se je ozrl: 'Ne odgovarjajte jim!' To pa je povedal tako, da sem videl njegovo misel: 'Pustite jih, naj nas ne motijo! Ničesar nam ne morejo! Pustijo naj me, da sedem k svojemu ognjišču!' In od takrat ni bilo zanj nič več kasarne, ni več boja, ni več nevarnosti. Odmaknil se je vsemu temu. In obdala sta nas dim in ogenj. Stisnili smo se v majhno stransko sobico. Deset nas je bilo. Kremžar, ki je do tedaj ležal na postelji, se je dvignil: 'Fantje, bolje da zgorimo, kot da se predamo!' Sklonili smo glave. Kremžar je recitiral umor Priama iz Hamleta: 'Osorni Pirus.' Nato se je obrnil k Balantiču in rekel: 'Kak umetnik umira z menoj, ali ne, France, skupaj bova umrla.' In prijel ga je za roko. Kakor odsoten mu je prikimal in se usedel sredi sobe na tla. Pomoči ni bilo. Iz prsnega žepa sem vzel križec, ki mi ga je poslala pred nekaj dnevi mati za god. 'Blagoslovljen je za smrt!' sem rekel in ga dal Kremžarju. Tako me je pogledal, kakor da sem mu potisnil nož v srce. Z obema rokama ga je prijel in dolgo, dolgo gledal. Segel sem po njem, da

Pesnik France Balantič (1921–1943) / Foto: Wikipedija

na podstrešje in zmetal zadnje bombe. Ko sem se med ognjem in dimom vrnil, sem ga videl še na istem mestu. Klecal je, sklanjajoč se naprej, tako da je imel glavo na tleh, roke pa stegnjene po tleh. Vse okoli njega dim. In na glas se je smejal. Tudi sam sem se zakrohotal in iztisnil iz sebe: 'Ne morem več!' Potem sem skočil čez goreče stopnice v pritličje.«

Tako je okoliščine tik pred pesnikovo smrtjo opisal njegov soborec Stanko Tomažič, v članku Zadnji trenutki pesnika Franceta Balantiča, izšel je reviji Dom in svet, v prvi številki za leto 1944. Navajam po monografiji, ki jo je napisal literarni zgodovi-

»Balantič je bil pesnik intimne in religiozne refleksije, zglede osebne zadržanosti in izrazito nepolitičen, plah in socialno neaktivističen človek. Mogoče pa je ravno zaradi svoje socialne odmaknjenosti postal tako primeren predmet in lahek plen političnega in nazorskega prisvajanja in odklanjanja.« (M. Hladnik)

bi ga dal drugemu. 'Pusti!' je rekel. Potem ga je poljubil in dal Balantiču ... Od ust do ust je šel in bili smo pripravljeni na smrt. Ko smo obudili kesanje, je bilo vse tiho, le prasketanje ognja in od časa do časa na glas izrečena prošnja sv. rožnega venca. Ob tri četrti na enajst se je začelo kaditi natanko pod Balantičem. Dvignil je obraz proti meni. 'Aha!' je rekel in nič drugega. Zopet tisti mrtvaški obraz brez naočnikov, tista bleda maska. Takrat sem odšel

nar France Pibernik, nekdanji profesor slovenščine na Gimnaziji Kranj (France Balantič, 2008, str. 345–346). Tomažiču se je iz goreče postojanke očitno uspelo rešiti, Balantič pa je v njej vztrajal do konca in zgorel.

»Vitki vrč za božjo kri«

Prebrali smo, kako je pesnik umrl. Zdaj pa še nekaj o njegovem pesniškem opusu in veličini. Lepo je oboje orisal literarni zgodovinar dr. Miran Hladnik, tudi

kolaboracije z okupatorjem. To je toliko bolj narobe, ker je bil pesnik intimne in religiozne refleksije, zglede osebne zadržanosti in izrazito nepolitičen, plah in socialno neaktivističen človek. Mogoče pa je ravno zaradi svoje socialne odmaknjenosti postal tako primeren predmet in lahek plen političnega in nazorskega prisvajanja in odklanjanja. /.../ Zbirka pod naslovom V ognju groze plapolam je izšla v predzadnjem letu vojne, 1944, kakor tudi bibliofilska izdaja njegovega sonetnega Venca z ilustracijami sošolca Marijana Tršarja. Balantiča so ponatiskovali zlasti emigranti v Buenos Airesu, doma pa ga, z izjemo akademske literarne vede, vse do 80. let niso dosti omenjali. Leta 1966 so sicer natisnili knjigo njegovih pesmi, vendar je po političnem ukazu namesto v knjigarne romala v papirni mlin in se je rešilo le nekaj izvodov zbirke. Danes spada po zaslugi urednika zbranega dela Franceta Pibernika med slovenske klasike. Njegovo življenje in delo sta 1996 navdihnila opero Pesnik in upornik Tomaža Sveteta. Balantič je bil religiozni pesnik, 'vitki vrč za božjo kri'. Janko Moder pravi, da 'doslej še nismo imeli pesnika, ki bi se s tako nebrzdano silo predajal življenju, bil z napetimi lakotnicami strasti in z žehetimi očmi zgubljen v vrtincu težke krvi, hkrati pa tako

resnično željan močnih, čistih studencev iz sončnega korita, ki mu jih nudi bela nevesta, božja ljubezen.' Z razpetostjo med slasti življenja in smrt spominja na pesnika 'erosa in tanatosa' Alojza Gradnika, ki ga z Balantičem družijo tudi upesnjevanje medvojnega taboriščnega trpljenja.«

Balantič in Kajuh

Sama od sebe se nam ponuja še primerjava domobranca Balantiča in partizana Kajuha, ki pa sta bila oba predvsem pesnika. Hladnik:

je označil svetovno kataklizmo in slutnjo svoje smrti), pri Kajuhu pa vedro upajoč. Strašljivo je tudi pričevanje partizanskega komandanta Staneta Semiča - Dakija, kako je Kajuh kot bataljonski komisar zaman klical Balantiča iz poslopja grahovske pošte, da bi ga rešil, preden so v njej uničili vso domobrantsko posadko.« (Vir: članek M. Hladnika o F. Balantiču na Wikiverzi)

Vojna je že sama po sebi grozna, še bolj pa je taka, če njene ognje spodbujajo še strasti revolucije in reakci-

Zasuta usta

*Nekje pokopališče je na hribu,
brez križev, rož, grobovi sami
in prek razpadlega zidu rumena trta,
ki išče luč z ugaslimi rokami.
Ležim v globini tiho, tiho,
v dolini mrzel je večer in pust.
Pri meni noč je in mi sveti.
Joj, lep je molk s prstjo zasutih ust!*

France Balantič

»In še mimo ene stereotipne primerjave ne moremo, tiste s partizanskim pesnikom Karlom Destovnikom Kajuhom, ki ga z Balantičem povezuje tragična smrt v vojaškem spopadu, ločujejo pa nazorska in politična pripadnost ter osnovni ton poezije, ki je pri Balantiču strašljiv (z metaforo ognja in pepela

je na revolucijo. A 80 let po smrti obeh pesnikov je menda že čas za »trezno« branje obeh pesnikov, Balantiča in Kajuha. Ta je padel tri mesece pozneje, 22. februarja 1944, zadet od strelav Franceta Tscherneta, nemškega vojaka slovenskega rodu ... Ne pozabimo, hkrati pa berimo oba.

Spominska plošča Francetu Balantiču v obliki odprte knjige pred šolo v Grahovem / Foto: Wikiverza

Zanimivosti

Poslušajte svoje srce

Nina Seifert in Jelena Vasiljević, letošnji kandidatki za inženirko leta, ki delujeta v podjetjih na Gorenjskem, mladim, ki se šele odločajo za svojo karierno pot, svetujeta, naj poslušajo svoje srce in se ne ustrašijo izziva. Kariera v inženirstvu omogoča ustvarjalno in privlačno delo ter zagotavlja stabilno prihodnost, sta prepričani.

ALEŠ SENOŽETNIK

Sredi januarja bo znano, katera izmed desetih nominirank bo prejemnica naziva inženirka leta 2023. Izbor, ki je nastal na pobudo Siemens Slovenija, je del iniciative Inženirke in inženirji bomo! in poteka v soorganizaciji revije IRT3000 in družbe Mediade s sodelujočimi partnerji.

Namesto tekmovalnosti izbor Inženirka leta, ki tokrat poteka šestič, v ospredje postavlja potencial nominirank, da so kot inženirke zgled in navdih mlajšim. Kot pravijo organizatorji, je namen izbora čim širša in učinkovita družbena promocija inženirsk. Tudi letošnje glavno merilo izbora je bila raznolikost: glede na izobrazbo, starost, organizacijo oziroma zaposlovalca, področje dela, dosežanje pojavnost in poklicno usmeritev.

Predstavljamo kandidatki, ki prihajata iz podjetij, ki delujeta na Gorenjskem.

Jelena Vasiljević: prihodnost je posledica tega trenutka

Ena od dveh letošnjih nominirank za inženirko leta, ki prihajata iz gorenjskih podjetij, je Jelena Vasiljević iz škofjeloškega Filca. Kemijo je študirala v Nišu in doktorski študij kot mlada raziskovalka zaključila na smeri tekstilna kemija na Naravoslovnotehniški fakulteti v Ljubljani, kjer je bila nato do prihoda v Filc zaposlena kot znanstvena sodelavka.

Jelena Vasiljević: »Vsak človek je odgovoren za svoje besede in obnašanje. Nikoli nisem pustila, da dejanja ali besede drugih dominirajo nad tem, kar je moj cilj. Vedno sem vedela, kaj si želim, in v tem me ni mogel nihče ustaviti.«

»Delo v akademskem svetu je namenjeno ustvarjanju bazičnega ali aplikativnega znanja in se navadno konča z objavo izvirnega znanstveno-raziskovalnega članka ali morda patenta, medtem ko se v industriji znanja uporabijo za izdelavo produkta, ki ga mora potrditi kupec in nato zaživi svoje življenje,« nam sogovornica predstavi glavno razliko med delom v dveh različnih sferah.

Po dobrih dveh letih v industriji še vedno uživa v svojem delu. »Služba je zame kot hobi, saj se rada

Jelena Vasiljević se je po začetkih v akademskem svetu odločila za nadaljevanje kariere v škofjeloškem Filcu. / Foto: Aleš Senožetnik

ukvarjam s tem, kar delam,« pravi in dodaja, da seveda ni vsak dan popoln in ji ne uidejo obveznosti, ki jih pač mora opraviti. »A če te delo veseli, boš vedno rad prišel v službo,« še pravi in dodaja, da je pomembno stvari videti kot izziv, ki nam pomaga usvojiti in nadgraditi znanje, in ne kot problem, ki nam otežuje življenje. »Pri vsakem delu se vedno znova učimo in živi bomo, dokler se bomo učili,« je prepričana 39-letnica, ki si je kariero in življenje ustvarila v Sloveniji.

Zakaj se ženske manj odločajo za inženirske poklice, ji ni znano, verjetno pa je povezano s kulturo, vzgojo, pa tudi stereotipnimi predstavami, ki so še vedno zasidra-

ne v družbi. Kot pravi, si nikoli ni dovolila, da bi stereotipi prevladali nad njenimi odločitvami. »Vsak človek je odgovoren za svoje besede in obnašanje. Nikoli nisem pustila, da dejanja ali besede drugih dominirajo nad tem, kar je moj cilj. Vedno sem vedela, kaj si želim, in v tem me ni mogel nihče ustaviti,« pravi.

»Če se vpisuješ na fakulteto, kjer prevladujejo moški, moraš kot ženska zbrati določen pogum,« še pove in dodaja, da dobrega inženirja ne določa spol. Za delo v

raziskavah in razvoju pa je dobro združiti različne posameznike, ki se medsebojno dopolnjujejo. »Če sprejemamo različnost, vidimo stvari iz drugih zornih kotov in dosežemo več.«

Nasvet, ki ga ima za mlade, ki šele začenejo svojo karierno pot, je, naj poslušajo svoje srce in se odločijo za poklic, ki jih veseli. Na poti pa velja poslušati tudi nasvete, se veseliti pohval in kritike videti kot priložnosti za izboljšavo. »Pomembno je imeti dobre odnose z učitelji in imeti dobrega mentorja. Pomembno je prisluhniti modrosti,« je prepričana.

Čeprav je oklevala, ko se je odločala za sodelovanje v projektu Inženirka leta, saj se je za to treba tudi osebno izpostaviti, pa je promocijo dela in znanja vedno čutila kot svojo dolžnost in zdaj deljenje svojih izkušenj z mladimi vidi kot čast in poslanstvo.

Kako pa vidi svojo kariero v prihodnje? »Pri svojem delu sem bila od nekdaj ambiciozna, in ko sem nekaj usvojila in začutila cono udobja, v mojem primeru kot dolgčas, sem se lotila zahtevnejših stvari. Rada uživam v tem procesu, ker je v skladu z mojo naravo in načinom, kako moji možgani funkcionirajo. Imeti dolgoročne načrte in smernice je pomembno, ampak življenje je tako nepredvidljivo in zato moramo biti osredotočeni na ta trenutek in uživati v njem. Vse drugo je posledica tega, kar počnemo,« je sklenila Jelena Vasiljević.

Nina Seifert: ne bojte se in poskusite

Med desetimi nominirankami za inženirko leta je tudi Gorenjka Nina Seifert, zaposlena v kranjskem Iskraemecu, kjer opravlja delo samostojne razvojne inženirke za inovacije, deluje pa tudi na oddelku tehnologije.

»Všeč mi je, da sem nekakšen most med razvojem in tehnologijo, kar mi daje dodatno širino in znanje. Tako lažje razumem, kako se v razvoju lotiti dela, da se bo v

proizvodnji dalo učinkovito uporabljati,« pravi 27-letnica, ki je magistrirala na ljubljanski Elektrotehniški fakulteti in je svojo karierno pot v Iskraemecu začela še kot štipendistka.

Že v otroških letih jo je zanimalo delovanje naprav in je razstavila marsikatero igračo, dokončno pa se je za inženirsko pot odločila na informativnem dnevu, ko je na Fakulteti za elektrotehniko prek posebne naprave skušala z mislimi usmerjati žogico. »Ves čas sem razmišljala, kako naprava deluje, namesto da bi dejansko poskušala premakniti žogico,« se spominja sogovornica.

Prepričana je, da je inženirstvo privlačna karierna pot za mlade generacije. Pri tem pa bodočim študentom svetuje, naj se ne ustrašijo težavnosti študija. »Kogar tehniške stroke zanimajo, naj se ne boji in poskusi, saj je tako v času študija kot tudi kasneje v karieri veliko možnosti za usmeritev v področje, ki te najbolj pritegne,« pravi in dodaja, da sta dobra popotnica za uspešen študij podlaga v matematiki ter vztrajnost, saj je študijske snovi precej in se je je treba lotiti tudi repetitoriji, na katerih lahko utrdijo snov ali

razjasnijo dvome, če naletijo na težave.«

Kot pravi, dobrega inženirja ne definira spol. »Nekateri menijo, da smo ženske bolj natančne in dosledne, a je težko sploševati. Jaz prisegam na to, da uberemo inženirski pristop k rešitvi in jo čim prej preizkusimo, kdo drug pa bi se morda najprej lotil podrobnejših izračunov ali kakšne druge metode. Mislim, da je to bolj odvisno od značaja kot pa od spola,« je prepričana Tržičanka, ki sicer zadnja leta živi v Ljubljani.

Nina Seifert: »Kogar tehniške stroke zanimajo, naj se ne boji in poskusi, saj je tako v času študija kot tudi kasneje v karieri veliko možnosti za usmeritev v področje, ki te najbolj pritegne.«

Njen delovni dan se začne s kavo, kljub številnim delovnim obveznostim pa najde čas tudi za klepet s sodelavci, s katerimi se odlično razume. »Morda ima kdo zadržek do žensk v inženirstvu, a se to z mlajšimi generacijami vse bolj spreminja. Vsekakor pa je v podjetju dobro imeti mentorico in tudi sama poskušam biti vzor mlajšim sodelavkam, ki prihajajo,« še dodaja.

Pri svojem delu se ukvarja tudi z avtomatizacijo delovnih procesov. Lahko razvoj umetne inteligence in robotizacija ogrozita delovna mesta? Nina Seifert je prepričana, da tovrstne spremembe prinašajo nove karierne priložnosti. »Roboti so pametni le toliko kot človek, ki jih je sestavil. Treba jim je povedati, kaj naj naredijo, in jih servisirati. So uporabno orodje, a mislim, da ni bojazni, da bodo nadomestili ljudi. Zagotovo se bodo nekatera delovna mesta preoblikovala, verjetno bodo izginila repetitivna dela in se bomo morali vsi skupaj izobraževati in prilagajati spremembam, a na koncu to pomeni večjo produktivnost in tudi višjo dodano vrednost za delavca, s tem pa višjo plačo,« zaključuje sogovornica, ki se sicer v prostem času posveča kvačkanju, igranju ukulele ter skrbi za štiri mačke, rada pogleda kakšno kriminalistično serijo in se druži s prijatelji.

Nina Seifert kot inženirka v kranjskem Iskraemecu deluje na dveh delovnih mestih. / Foto: Iskraemeco

Obletnica

Blejski matematik svetovnega slovesa

Letos mineva sto petdeset let od rojstva Blejca Josipa Plemlja, ki velja za enega najuspešnejših in svetovno znanih slovenskih znanstvenikov. Uveljavil se je zaradi izjemnih dosežkov in pionirskega dela v matematiki, poleg tega je neprecenljiv njegov prispevek k ustanovitvi in razvoju Univerze v Ljubljani, njegovo dolgoletno pedagoško delo pa je imelo globok vpliv na oblikovanje akademske krajine. Obletnico so v Plemljevem rojstnem kraju počastili z dnevom odprtih vrat njegove vile in spominsko slovesnostjo, ki jo je priredil Zavod za kulturo Bled v sodelovanju s partnerji.

MAŠA LIKOSAR

Josip Plemlj, rojen 11. decembra 1873 v vasi Grad pod grajskim hribom na Bledu, je že od zgodnjih let kazal izjemno nadarjenost za matematiko ter se z navdušenjem in radovednostjo oziral v zvezdnato nebo. Po uspešno opravljeni maturi je študiral matematiko, fiziko in astronomijo na Dunaju. Četudi je sprva želel zaključiti študij astronomije, je leta 1898 doktoriral iz matematike z disertacijo s področja diferencialnih enačb. Plemlj je svoje znanje nadgrajeval v Berlinu in Göttingenu. Po končanem študiju je naletel na nekaj začetnih ovir pri iskanju zaposlitve, a njegova ostra inteligenca in strokovnost nista ostali neopaženi. Leta 1902 je postal privatni docent na dunajski univerzi, kasneje je bil asistent za matematiko na tehniški visoki šoli, imenovan je bil tudi za rednega profesorja na univerzi v Černovicah.

Na Bledu so po Josipu Plemlju poimenovali osnovno šolo. V vili Perun, njegovi blejski poletni rezidenci, je na ogled spominska soba. Doprsni kip v spomin nanj so odkrili leta 1973. Sprva je bil postavljen pred Plemljevo vilo, danes pa stoji v parku pred Višjo strokovno šolo za gostinstvo, velnes in turizem Bled.

V Ljubljano se je vrnil po vojni, da bi pomagal pri ustanovitvi univerze in izobraževanju novih rodov matematikov. Leta 1919, ko je bila ustanovljena slovenska univerza v Ljubljani, je Plemlj postal njen prvi rektor, vse do upokojitve leta 1957 pa je tam deloval kot profesor matematike. V svoji pedagoški

karijeri je izobrazil vrsto slovenskih matematikov, znano je, da štirideset let brez njegove navzočnosti ni minil niti en diplomski zgovor. Bil je redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti od njene ustanovitve leta 1938. Prav tako je bil član jugoslovanske, srbske in bavarske akademije znanosti. Za svoje delo je prejel številna visoka priznanja. Leta 1954 je prejel Prešernovo nagrado, leta 1963 pa častni doktorat Univerze v Ljubljani. Umril je 22. maja 1967 v Ljubljani.

Rešil Riemannov problem

Med glavna področja Plemljevega raziskovalnega dela štejejo diferencialne in integralske enačbe, teorija potenciala in funkcijska teorija. Z razrešitvijo Riemannovega problema, ki govori o obstoju diferencialne enačbe s podano monodromsko grupo, se je Plemlj uvrstil med najpomembnejše matematike

v začetku 20. stoletja. S tem problemom so se matematiki ukvarjali vrsto let, a niso našli splošne rešitve. Ključ do rešitve je Plemlj našel v izreku o robnih vrednostih analitičnih funkcij, danes znan pod imenom Plemljeve formule, ki so omogočile, da je problem prevedel na preprost sistem linearnih

Plemljeva poletna rezidenca na Bledu, ki jo je znameniti matematik zapustil Društvu matematikov, fizikov in astronomov Slovenije / Foto: Tina Dokl

integralskih enačb. Pomembno je tudi njegovo delo v teoriji uniformizacije algebrskih enačb in v teoriji univalentnih funkcij. Prvi je odkril formulacijo Koebejevega izreka o analitičnem raztegu slik. V teoriji diferencialnih enačb se je ukvarjal predvsem z enačbami Fuchsovega tipa in s Kleinovimi izreki.

Po njem imenovana šola

V Plemljevem rojstnem kraju na Bledu nanj spominja doprsni kip v parku pred Višjo strokovno šolo za gostinstvo, velnes in turizem Bled. Kip, ki je delo kiparja Zdenka Kalina, so odkrili leta 1973, ob stoti obletnici Plemljevega rojstva. Postavila sta ga Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije in takrat še skupna

Občina Radovljica. Spomenik stoji v neposredni bližini Plemljeve vile, v kateri je znameniti matematik preživel zadnja leta svojega življenja. Vilo je zapustil omenjenemu društvu, ki jo še danes upravlja. V njej je na ogled Plemljeva spominska soba, v kateri so razstavljeni nekateri njegovi osebni predmeti. Po njem se danes imenuje tudi osnovna šola na Bledu.

Spominski kovanec

Kot je dejal nekdanji blejski župan, etnolog in geograf Janez Fajfar, ki je ob ponedeljkovem dnevu odprtih vrat vodil obiskovalce po Plemljevi blejski vili, je Josip Plemlj eden najpomembnejših Blejcev, ki se je kot izjemen znanstvenik odpovedal znanstveni karieri in odločilno pripomogel k ustanovitvi ter razvoju prve slovenske univerze. »Bil je zaveden Slovenec, izredno natančen, predaval je brez zapiskov, na pamet. Uživa izredno spoštovanje med vsemi, ki jim je delil znanje. Slovenci sicer Plemlja premalo poznamo in mu za njegovo delo nismo dovolj hvaležni,« je dejal Fajfar, ki je zadovoljen, da je ob letošnjem jubileju Banka Slovenije izdala spominski kovanec, žal pa mu je, da Pošta Slovenija ob tej priložnosti ni izdala spominske znamke, posvečene Plemlju.

Dokumentarni film

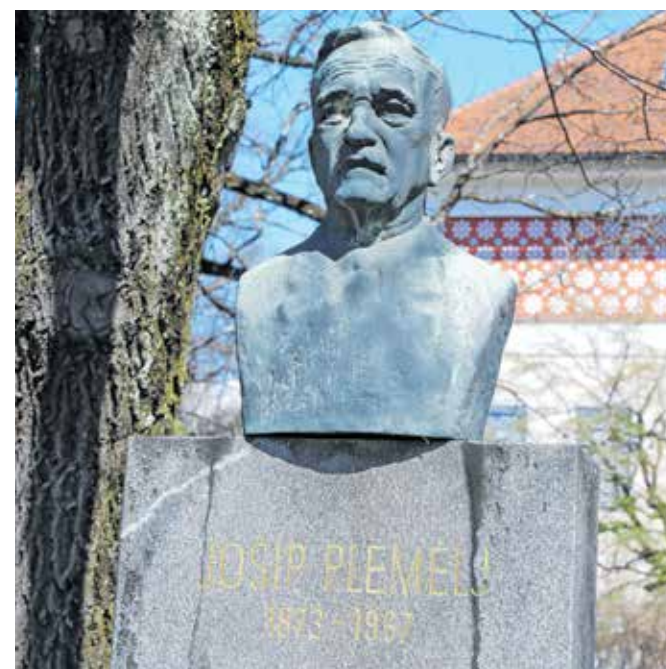
Stoletnico obletnice rojstva Josipa Plemlja so na Bledu zaznamovali minuli ponedeljek, ob njegovem

rojstva namenimo posebno pozornost tudi v njegovem rojstnem kraju.«

Dragocene spomine o Josipu Plemlju sta z njimi delila Plemljeva sorodnica in nekdanja učiteljica matematike Alenka Plestenjak in prof. dr. Anton Suhadolc, Plemljev učenec in nekaj časa tudi sodelavec. »Plemlj je bil izredno navezan na Bled, kjer je rad preživel zlasti tople mesece. Izvedeli smo tudi, da se na predavanja nikdar ni vrnil 1. oktobra, temveč šele 3. novembra,« je kot zanimivost dodala Ferjanova.

Plemljeva zapuščina živi

Pod taktirko voditelja Nika Škrleca so domači in gostujoči ustvarjalci, med njimi pevka Malaika Banumiane Katrašnik ter ukrajinski baletni par Anastasia in Denis Matvienko, ustvarili večer, prepleten z zgodbo o Josipu Plemlju. Da zgodba o Plemlju in njegovi ljubezni do matematike in astronomije živi še danes, dokazuje generacija mladih talentov, ki prihajajo tudi z blejske osnovne šole. Eden izmed njih je Žan Ambrožič,

Doprsni kip v spomin na Josipa Plemlja na Bledu / Foto: Tina Dokl

mov Slovenije in Osnovno šolo prof. dr. Josipa Plemlja Bled. Predstavili so najnovejši dokumentarni film režiserja Mirana Zupaniča po scenariju Boštjana Kuzmana, ki oživlja življenjsko zgodbo tega izjemnega Slovenca. Življenje in delo Josipa Plemlja je predstavila tudi direktorica Zavoda za kulturo Bled Lea Ferjan, ki je dejala: »Blejci se zavedamo, da Josip Plemlj še danes velja za pomembnega klasičnega matematika, zato je prav, da mu ob obletnici

letošnji prejemnik olimpijske bronaste medalje za fiziko in srebrne olimpijske medalje za astronomijo in astrofiziko, ki je na slovesnosti pokazal svoje znanje.

Slovesni dan se je začel z ogledom spominske sobe v vili Perun, Plemljevi poletni rezidenci, kjer je svoje bogato znanje o Josipu Plemlju z obiskovalci delil Janez Fajfar. K bližnjemu kipu prof. dr. Josipa Plemlja pa sta skupaj z županom Občine Bled Antonom Mežanom položila venec.

V spominski sobi v vili Perun je svoje bogato znanje o Josipu Plemlju z obiskovalci delil nekdanji blejski župan, etnolog in geograf Janez Fajfar. / Foto: Tina Dokl

Jaz, midva in mi

Prostovoljstvo

MOJCA LOGAR

profesorica geografije
in zgodovine

Peti december je mednarodni dan prostovoljstva. Organizacija združenih narodov je ta dan razglasila leta 1985. Za prostovoljstvo štejejo naslednje vrednote: pomoč, solidarnost, sodelovanje, predanost, strpnost. Države in njene različne organizacije želijo sistematično spodbujati prostovoljstvo, podpirajo prostovoljne organizacije in krepijo prepoznavnost prostovoljstva kot vrednoto. Svet je danes tako čuden, da neprestano nekje gori, poplavlja, treska in grmi, je lakota in pomanjkanje. Ko je družba

tako zelo razslojena, je naloga bogatih, da prispevajo nekaj drobtinic za tiste, ki tega nimajo na pretek. Slovenci smo gotovo narod prostovoljcev. Najbolj množični so gasilci, pa krvodajalci, pevci, gorski reševalci, taborniki, skavti, animatorji, pomislimo na ljubiteljsko kulturo, šport, humanitarne organizacije. Nekateri smo dvo-ali troživke – delujemo v različnih organizacijah, drugim to ni kaj dosti mar. Decembra nas na različnih krajih vabijo, da prispevamo karkoli in kolikor zmoremo. Vrstijo se koncerti, prireditve, bazarji, lahko kupimo voščilnice, kjer gre denar v dober namen, obiskali so nas Malgaši s Pedrom Opeko, dobrodelniki koncerti in vse drugo. Pogosto se sprašujem, kako je mogoče, da je svet danes vedno bolj razdeljen, razslojen in razklan. Na eni strani izobilje, bogastvo, ko ne

To je nevidna vez, kjer se energija pretaka vzajemno.

vemo, kaj, koliko in kam bi še dajali, na drugi strani pomanjkanje, vojne, ko ljudi pred očmi pobijajo v imenu miru, bogatih in vplivnih, mnogih floskul, le resnične pomoči ni. Veliko ljudi pravi, ni problem zbrati

denarja, najtežje ga je razdeliti med tiste, ki ga res potrebujejo. Eno od mojih prostovoljnih del je v Mestni knjižnici Kranj. Že 22 let sodelujem in nekaj let manj vodim bralno skupino, kjer se mesečno srečujemo in prebiramo knjige. Knjižnica nas v decembru povabi na skupno srečanje. V kratkem kulturnem programu se nam zahvalijo in se priporočajo za vnaprejšnje sodelovanje. Ko se ljudje tako zahvaljujejo, ker nekaj prostovoljno delaš, vedno pomislim, ne vem, kdo dobi več, tisti, ki daje, ali tisti, ki prejema. Pravzaprav je to neka nevidna vez, kjer se energija pretaka vzajemno. Tam vsi le dobivajo. V resnici je mnogo lepše dati kot prejemanje. Ko je človek zdrav in lahko daruje, je morda to eden od smislov življenja. Ko imaš vse, kar meniš, da potrebuješ, je lepše pomagati, sodelovati, deliti kot še naprej grabiti in zbirati le zase. Lepo je osrečiti ljudi, privabiti nasmeh, radost, veselje. Različne organizacije se trudijo zmanj, če tega ne delamo od znotraj, v družinah, če se to ne prenaša od staršev na otroške in naprej. Pomaga nam skupnost, vas, družstva, šola, država, začetek pa je vedno doma. Torej, vsi prostovoljci, december je naš mesec in vztrajajmo naprej.

V Tretjem polčasu

JANEZ LOGAR

zakonski in
družinski terapevt

Tja pridemo, ko oddelamo najbolj pomembna poglavja iz prvih dveh polčasov. Vsakdo jih mora, hoče ali noče, za vsakega življenje priskrbi svoje lekcije. V prvem polčasu, kot smo pisali prejšnji teden, večkrat ni olimpijskega vzdušja. V drugem ga je več, več je veselja, ker prevzamemo glavno besedo za svoje življenje. Ne uspeva vedno, vendar precej bolje kot v prvem polčasu. Da obstaja Nekaj, kar presega vsakdanji trud za preživetje in Nekaj več kot le samouresničevanje, človek sluti v vsej zgodovini tej. V Tretji polčas lahko vstopimo samo tako, da damo na stran etikete, ki smo si jih

nadeli tekom življenja in s katerimi se identificiramo: mož, žena, starš, poslovnež, delavec, mama, oče, dober, slab, pomemben, ničvreden, brat, sestra, možki, ženska, športnik, lenuh ... Manj kot smo identitete, bolj globok vstop v Tretji polčas nam bo dovoljen. Vstop v Tretji polčas in bivanje tam nas napolni z brezčasnostjo in popolno prisotnostjo, čudenjem in občudovanjem, notranjim mirom in čudovitim občutkom Enosti.

Smučamo. Imamo kočico na smučiču. Popoldan je začelo močno snežiti. Ostali člani družine so odšli v kočico, jaz naznamim, da bom še ostal. Sneženje se še okrepi. Neizmerno uživam. Zanimivo, da je žena čutila, da uživam na poseben način. Skoraj sam sem na smučiču. Žičničar in jaz. Srečava se vsakih deset minut, hkrati pa je občutek, kot da sva ves čas skupaj. Kot da plešem z milijoni snežink. Vem, da smučam s telesom, hkrati pa sem bolj del tega norega sneženja kot del svojega telesa. Nobenih čustev, le poigravanje s smučmi, zrakom, vdih-izdih in sem le del tega čudovitega plesa narave, snežink, samote in združenosti s padajočim plesom snega. Ne morem časovno opredeliti, koliko časa je to trajalo, saj ni

časa. Jaz in snežinke, milijon snežink. Čista tišina. Slišim le zvok smrek. Nekako čutim, da skale in smreke na podoben način sobivajo s snežinkami kot jaz. Vsi smo Eno. Še najbolj opišem stanje kot zadovoljstvo snežink z mano. Da smo skupaj.

Tretji polčasa je nagrada.

Koncert na avstrijskem Koroškem. Zbor prepeva slovenske pesmi. Kar nenkrat opazim, da se vse zli-va v nekaj čudno Novega, meni nepoznano. Oni pojejo, jaz poslušam, na moji levi so med aplavzom govorili nemško, na moji desni pa slovensko. Nekako sem se združil s pevci, čeprav sem bil poslušalec, bil sem del slovenskega in nemškega jezika, počutim se zelo čudovito. Kot del vsega: petja, poslušalcev, nemščine, slovenščine, aplavza in tišine, skupaj z dirigentom, pevci in prostorom. To se mi godi prvič in zelo sem začuden, nič pa nočem spreminjati, ker je kot v čudovitem Novem stanju. Vem samo, da ni nobenih čustvenih pretresov in da sem v tem novem stanju zelo užival. Zelo čudno. Neka čudna Nova celota, katere del sem – vendar še vedno jaz. Naj se nič ne spremeni.

Gluha herojka (1)

MAJA BERTONCELJ

raznolikost
in vključevanje

Jelena Bolšedonova je v sklopu turneje, ki je trajala dva meseca, s kolesom obiskala 23 mest po Sloveniji. Bila je tudi na Gorenjskem, o čemer smo takrat tudi pisali. Prevozila je 504 kilometre. Izbor ni bil naključen. To so mesta, kjer je prisoten Wolt. S kolesom je namreč dostavljala naročila. Opravila je 64 dostav. Nič takšnega, bi rekli, če turneja ne bi imela dobrodelne note in če Jelena ne bi bila gluha. Vse prevožene kilometre in opravljene dostave je Wolt več kot početveril, pretvoril v evre (skoraj 2300 evrov) in jih po Jeleninem izboru daroval Zavodu za gluhe in naglušne v Ljubljani. Poleg dobrodelne note je ta turneja imela tudi izobraževalen pomen. Jelena je ljudi ozaveščala o izzivih, s katerimi se srečujejo gluhi in naglušni, ter pozivala delodajalce, naj se opogumijo in jim dajo priložnost, da se pri svojem delu izkažejo. Ob tem je svojo skupnost spodbujala k povezovanju ter jih

opominjala, da jih njihove napake delajo posebne, hkrati pa vse nas učila, kako se odzvati, ko srečamo gluho ali naglušno osebo.

»Ko nas srečate, se nam nasmejte, nas poglejte v oči, se umirite in upočasnite govor ter govorite razločno, pa bo šlo. Velikokrat vas bomo razumeli le s pomočjo branja z ustnic, pomagajte nam pa lahko tudi tako, da povedano zapišete na listek ali v telefon,« poudarja Jelena. Woltu Slovenija se je kot dostavna partnerka pridružila leta 2020 – kot prva gluha dostavljavka, medtem ko je zdaj med dostavnimi partnerji že več kot osem gluhih oziroma naglušnih. Delno še vedno dostavlja tudi ona, za polovični čas pa je zaposlena v pisarni podjetja. Vesela je, da je dobila priložnost. »Drugačnost nas spodbuja k temu, da razmišljamo o stvareh z različnih zornih kotov ter oblikujemo delovne procese, ki so bolj prilagodljivi, učinkoviti in upoštevajo tudi določene

Jelena Bolšedonova je s kolesom obiskala 23 mest po Sloveniji. Opravljala je dostave in med drugim ljudi ozaveščala o izzivih, s katerimi se srečujejo gluhi in naglušni. / Foto: arhiv Wolta Slovenija

omejitve. Različnost je prav tako ključna za razvoj in napredek ne samo podjetja, ampak tudi naših zaposlenih, ki so se ob Jeleni naučili veliko novega. Zahvaljujemo se ji za pobudo in za vsak prevožen kilometer, prav tako pa tudi ekipi,

ki jo je spremljala in podpirala,« je po koncu turneje povedal Clemens Brugger, direktor podjetja Wolt Slovenija. Pri zaposlovanju gluhih in naglušnih oseb se velikokrat pojavijo izzivi. Kot pravi Jelena, si želi, da bi tudi druga podjetja tako

kot Wolt imela pogum in večkrat dala priložnost gluhi osebi, da se izkaže. »Tudi mi smo sposobni, eni bolj, drugi manj, kar je normalno in enako kot pri polnočutnih ljudeh, toda redkokdaj dobimo priložnost, da se dokažemo.« Opozarja, da je največja težava gluhih pomanjkanje dostopnih informacij na vsakem koraku.

»Tudi mi smo sposobni, eni bolj, drugi manj, kar je normalno in enako kot pri polnočutnih ljudeh, toda redkokdaj dobimo priložnost, da se dokažemo.«

Jelena je Estonka, iz Talina. Prvič je v Slovenijo prišla leta 2010. »Kot članica estonske gledališke skupine sem se v Ljubljani udeležila mednarodnega gledališkega festivala gluhih Salvia. Spoznala sem svojega sedanjega partnerja, ki je bil na tej prireditvi fotograf. Čez nekaj časa sem se preselila v Slovenijo,« nam je pojasnila. Danes živi v Ljubljani, stara je 39 let. (Se nadaljuje)

Iz sveta Petra Colnarja (23. del)

Ljubezen z Evo

PETER COLNAR

Nekoč se začne

Nič posebnega, vendar gre za razumljivo spoznanje enega najmlajših upov, po pojasnilu prisotne Eve neka-ko med prvim in drugim le-
tom življenja.

Ko v polprazni kavarni be-rem časopis, zagledam ob mizi dveh mladih gospodov otroka, ki vneto ponavlja eee in aaa. Ker se mladeniča ne zmenita, postaneta pozivi glasnejši z »ma-mi, ma-ma-mi«. Tako sem sicer razumel, vendar sta bila gospoda zato-pljena v resnejši pogovor ...

Tedaj zaslišim skoraj raz-
umljiv »oči«. Mladenič se obrne, stegne roko in pote-gne mladega junaka v naro-
čje.

Življenjsko spoznanje? Če ne gre z »mami«, gre z »oči«. Vse v življenju se ne-koč začne ...

Ta čudoviti nori svet

V svojem računalniku sem pod tem naslovom opi-sal za vsak dan izredne do-godke od 1. januarja do 31. decembra. Poglejmo neza-pisano misel, ki bi lahko

Prepisane misli:

– Mladost je lepa, ker lahko raziskuje, ne da bi razumela.

bila tudi eden od nasvetov, po katerem se ravnajmo v tem čudovitem norem sve-tu:

Pleši, kot da te nihče ne gleda. Ljubi, kot da nikoli ne boš ranjen. Poj, kot da te nih-če ne poslušajo. Če zmorem jaz, zmoreš tudi ti. Življenje je lepo in ti tudi!

(Konec)

Vaš razgled

Kako toplo postane pri srcu, ko uzremo pravi pravcati Božičkov nabiralnik. Ko se prebudi nehotni spomin in se vrnemo v otroštvo, ko smo celo leto upali, da bo Božiček izpolnil tisto veliko željo in prinesel darilo, za katero mu bomo pisali v pismu. Odraslost prinaša drugačne obveze, pisma Božičku nastajajo le v mislih. Ampak priznajmo si, da nam ob sprehodu mimo nabiralnika, kakršen je na fotografiji, še vedno švigne skozi misli, da nam bo Božiček izpolnil vsaj kakšno od skritih želja. K. M. / Foto: Gorazd Kavčič

Na povratni tekmi lige prvakov so na kranjskem kegljišču navijači in tekmovalci, ki so pridno podirali keglje, kar nekajkrat videli, kako so se zapletle vrvice in se keglji niso hoteli postaviti pokonci. »Ali ni to avtomatsko kegljišče?« je vprašal eden od nagajivih navijačev. Na koncu je bilo seveda vsakič jasno, da brez iznajdljivih rok in nog tudi v času avtomatizacije in robotizacije ne gre. V. S. / Foto: Tina Dokl

Splača se biti naročnik Gorenjskega glasa

Pokličite 04/201 42 41
ali pišite: narocnine@g-glas.si

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

Gorenjski priimki

Krek bi lahko bil tudi Kreg, 2. del

TINO MAMIČ

Priimek Krek ima eno gnezdo v Selški dolini, kjer pa se prvič pojavi v virih šele leta 1626. Pred tem ga v ur-barjih ne najdemo. Precej možno je torej, da gre za priseljenca. Od kod, se ne ve. Morda iz Javorij, saj sta

v županiji Javorje v loškem urbarju leta 1560 omenjena dva Kreka. Luka Nemeč Krek je živel v Lomeh, Tone Krek pa v Javorjah. To sta doslej znani prvi omembi priimka Krek. Vsekakor gre iskati prvotno gnezdo Krekov med reko Soro in Blegošem. V 17. stoletju so Kreki živeli tudi v

Dolenji Ravni župnije Polja-ne in v Studoru.

Iz Selške doline izvira rod najbolj znanega Kreka vseh časov, duhovnika in politika Janeza Evangelista Kreka. Morda najbolj sposobni slovenski politik in narodni voditelj vseh časov – ali kveč-jemu drugi za Antonom

Korošcem – je bil sociolog, teolog, pisatelj in časnikar. Rodil se je pri Sv. Gregorju nad Sodražico, kamor se je priselil njegov oče Valentin. Je utemeljitelj slovenskega krščansko-socialnega gibanja, narodni buditelj in zaščitnik revnih.

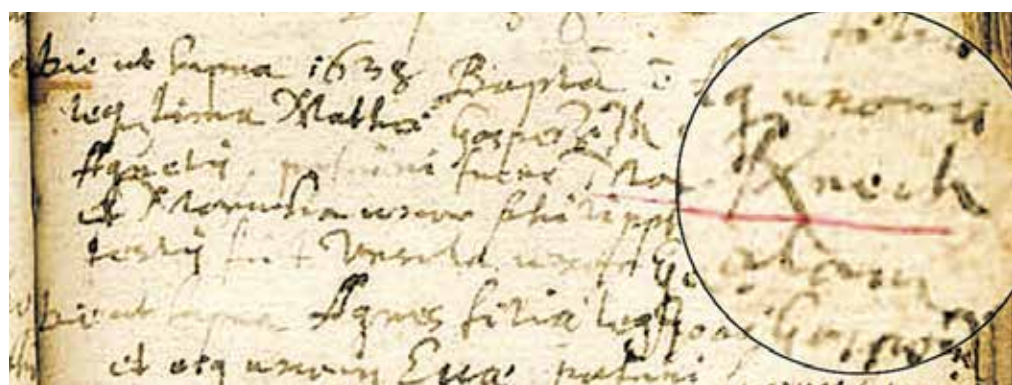
Njegov najstarejši prednik je bil Marko Krek (1590–1655), čigar sin gruntar Jurij Krek (1631–1707) se je naselil v Dolenji vasi. Zapisali so ga takole: Jury Krögh. Planinska kmetija s sedmi-mi glavami živine je bila ena največjih, kupil pa jo je oko-li leta 1630. Krekov rodovnik je raziskal in v knjigi po-pisal doktor prava in ljubi-teljski zgodovinar dr. Ru-dolf Andrejka (1932). Sliko-vito in brez olupševanj je opi-sal tudi propad Krekove rod-bine na izvorni kmetiji. Kot

Grobница Janeza Evangelista Kreka na osrednjem prostoru ljubljanskih Žal

vzrok je navedel razvajenost sicer vročekrvnega Matije Kreka (1813–1874): »Matijo so kot edinega fanta in bodočega naslednika na kmetiji doma preveč razvadili. Pa-sel je mlad pastirček živino v Kržinah in na Golem vrhu, pa so mu kosilo prinašali tje-gori. Mnogokrat so žganci bili pre malo zabeljeni, pa jih je zalučal po bregu navzdol.

Primerne strahovanja ni bilo. Tako so se razvijale na-pake njegovega togotnega in nebrzdanega značaja. Med zakoncema pa ni bilo prave sloge; on nagle jeze in zapravljiv, ona pa košata radi dote in tudi ne preveč štedljiva in skrbna. Tako je, že po naravnem nagnjenju, začel zaha-bili vedno pogosteje v gostil-no, najrajši k Martinčku.«

Prva omemba najstarejšega prednika narodnega voditelja Kreka: Marko Krek je bil 16. januarja 1658 boter krščenske Agate Gašperšič. Knjigo hrani Nadškofijski arhiv Ljubljana (K 1622–1648, Selca, zv. 1, str. 299).

razgovor

GG

PIINA NAJVEČJA LJUBEZEN JE GLASBA

Dvajsetletna Pia Kladnik iz Cerkelj na Gorenjskem goji ljubezen tako do glasbe kot tudi do študija laboratorijske biomedicine, uživa v organiziranju koncertnih dogodkov, pred kratkim pa je luč sveta ugledala njena druga skladba z naslovom Lahka kot pero.

Alenka Brun

Vedno znova jo navdihujejo zgodbe ljudi, ki jim glasba pomaga pri premagovanju fizičnih in psihičnih stisk, pravi mlada Gorenjka, ki zdaj z družino živi v Cerkljah, nekaj časa pa je živela tudi v Utiku pri Vodichah. »Glasbeniki imamo posebno moč. Z lastno ustvarjalnostjo pomagamo sebi in drugim, ki v naši glasbi najdejo tolažbo, in to je nekaj osupljivega. Kljub zahtevnemu študiju je moj

»Glasba poveže lepe in zanimive ljudi, glasba zdravi, glasba je življenje.«

vsakdan prepleten z glasbo, bodisi z ustvarjanjem lastne glasbe, načrtovanjem svojih koncertov ali poslušanjem podkastov in obiskovanjem koncertov slovenskih in tujih glasbenikov. Za slednje bi lahko rekla, da mi predstavlja tako rekoč izobraževanje in raziskovanje dobre glasbe, da s tem tudi sama postajam vedno boljša.«

Kdaj ste odkrili svoje veselje do glasbe?

Pojem, odkar pomnim. Veselje sem kazala že kot majhna punčka. Že v vrtcu se je videlo, da rada nastopam. Kar koli smo pripravljali, vedno sem sodelovala. V osnovni šoli sem pela v otroškem in mladinskem šolskem zboru, potem pa sem se vpisala na Srednjo šolo za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo v Ljubljani in imela srečo, da je učiteljica za slovenščino zelo podpirala udejstvovanje na kulturnem področju. Tako smo organizirali kar nekaj šolskih prireditvev, na katerih sem z veseljem sodelovala. V srednji šoli sem vodila tudi šolski radio.

Ampak enkrat se je zgodil tisti preskok, ko ste se občinstvu predstavili kot pevka.

Z osmimi leti so me vpisali k solopetju in tedanja mentorica me je kar hitro

postavila na oder. Ti odri sploh niso bili majhni. Nastopala sem na Čarobnih dnevih po Sloveniji, kar mi je dalo veliko odrskih izkušenj. Lani pa sem prvič organizirala svoj samostojni koncert in izdala prvo avtorsko skladbo z naslovom Iskrica.

Inštrumenta pa niste nikoli igrali?

Ne, moj edini inštrument je moj glas.

Po desetih letih ste občinstvu predstavili prvo pesem?

Za 18. rojstni dan sem si zaželela svojo pesem in jo tudi izdala. Zdaj pa je tu že moja druga avtorska pesem z naslovom Lahka kot pero. Pa tudi že nova, tretja nastaja ...

Kdo pa vam piše glasbo? Besedila pišete sami?

Za prvo pesem sem napisala besedilo sama, glasbo sva spisali z mentorico Leo Bartha Pesek, aranžma pa je delo Boštjana Grabnarja. Pri ustvarjanju druge skladbe pa sem že poznala producenta Črtomirja Potočnika, ki je tudi kitarist v moji zasedbi na koncertih. Priložnostno imam namreč skupino, ki me spremlja na nastopih oziroma koncertih. Do danes sem organizirala že kar šest samostojnih koncertov. S Črtom sva se glasbeno zelo hitro ujela. Pokazala sem mu več svojih besedil in izbral je Lahka kot pero. Začela sva ustvarjati. Med nama je nastalo močno zaupanje, kar se zelo

»Lepo je najti svojo strast in se ji popolnoma predati, saj potem življenje lahko postane plesišče. Od nas pa je odvisno, katero pesem si bomo izbrali in ali bomo dober didžej svojemu življenju.«

lepo odraža v pesmi, saj je z glasbo in aranžmajem obogatil moje besedilo, ki je dobilo še globlji pomen. Začuti se, da pesem »poje« mene. Za to sem mu iskreno hvaležna, saj me posluša in sliši ter moje misli in občutke prelije v glasbo.

O čem pa pripoveduje nova pesem Lahka kot pero?

Pesem govori o tem, da je težko ostati sam, ko te nekdo

pusti na cedilu, in da včasih ne razumeš ljudi, zakaj odhajajo in se vračajo v tvoje življenje, zakaj ne morejo le ostati. O tistih ljudeh, ki so ostali, pa stalno razmišljamo in jim lahko vsak dan rečemo hvala, ker so, pa se nam zdi, da je to premalo. Črt je zanjo napisal glasbo, aranžma in miks sta tudi njegovo delo. Končni miks in master pa je delo Jana Baruce. Spremljevalne vokale za pesem sta posneli moja mentorica Lea Bartha Pesek in prijateljica Špela Jezovšek - Stella. Za omenjeno skladbo sem posnela tudi videospot, ki si ga že lahko ogledate na YouTubu. Izredno sem ponosna in hvaležna, da je videospot posnel in režiral Perica Rai s svojo ekipo Mediaspot. Premiero je pesem nedavno doživela na lokaciji snemanja videospota, v Gostilni Pod Krvavcem, s prekrasnim koncertom, za kar sem tudi izredno hvaležna.

Nova pesem, pravite, pa tudi že nastaja. Nam lahko že kaj več zaupate o njej?

Bo drugačna, kot je Lahka kot pero. Ritem bo hitrejši, delamo energično rokovsko pesem. Dodali bomo nekaj modernega pridiha s kakšnim posebnim inštrumentom, vendar naj za zdaj to ostane skrivnost.

Od kod črpate navdih za svoje pesmi?

Najbolj me navdihnejo zgodbe ljudi. Navdih dobim tudi iz lastnih izkušenj ali izkušenj ljudi, ki me obkroža-

jo. Včasih pogledam kakšen dober film, preberem dobro knjigo in potem se porodi jo ideje. Morda niti ne vem, kdaj se mi utrne kakšna misel. Lahko se zgodi mimo grede in jo hitro zapišem. Včasih sta inspiracija veselje, sreča, spet drugič žalost ali upanje.

Rokovska pesem – vas torej vleče bolj v rokovske glasbene vode?

Pia Kladnik / Foto: Alenka Brun

Moj stil je sicer bolj pop petje, vendar imam rada zvok rokovske kitare z malce več bita. Ta svojevrstna divjost mi je všeč. Zdi se mi, da je ta trenutek v Sloveniji zelo malo kombinacij, da sta v ospredju rokovska kitara in ženski vokal. Zadnje čase me izredno navdihuje tudi kombinacija električne kitare, ki jo nežno umiri violina. Skozi pevsko izobraževanje sem se srečala že skoraj z vsemi žanri – od opere do džez, popa ... Izredno mi je zanimivo kombinirati različne glasbene žanre. Trenutno pa sem res v bolj pop-rok glasbenih vodah, vendar se prepuščam. Bom videla, kam me bo glasbena pot peljala.

Kje največ nastopate? So to dvoranski odri, lokali, butični koncerti?

Prvi koncert sem imela v Hiši na travniku v Domžalah. Organizirala sem ga

sama. Za zdaj mi je to še v veselje. To je potem res nekaj mojega, osebnega; in ljudem, ki so okoli mene, sem res hvaležna, da me sprejemajo tako, kot sem. Moje občinstvo ima rado koncerte v manjših prostorih, v bolj intimnem vzdušju, ko lahko sedijo, kaj popijejo in uživajo v večeru. Moji samostojni koncerti so potekali še v Gostilni Pod Krvavcem, v Rozki na Krvavcu ter v Baru Liber v Metliki. Kot solistka na povabila ali kot članica pevskega zbora RTV pa sem nastopala že tudi v Cankarjevem domu, Slovenski filharmoniji, na RTV-ju ...

Kaj poleg svojih pesmi še prepevate?

Slovenska glasba mi je zelo blizu, sem njena velika oboževalka. V repertoarju se sprehodim od zimzelenih do modernih pesmi, tudi kakšno pesem Siddharthe smo že priredili za moj

koncert. Poslušalci večkrat rečejo, da ne vedo, kaj od mene pričakovati, in potem se jim zdi strašno zanimivo, ko odpojem kakšen rokovski komad, saj od nežne punce – kakršna delujem na prvi pogled – tega ne bi pričakovali.

Ste kdaj peli narodnozabavno glasbo?

V preteklosti sem se srečala tudi z narodnozabavno glasbo. Redno sem nastopala na prireditvah Podarim ti pesem v Cerkljah in spomnim se, kako sem takrat iskala nekaj, s čimer bi nastop približala ljudem. Tedanja mentorica

»Glasbeniki imamo posebno moč. Z lastno ustvarjalnostjo pomagamo sebi in drugim, ki v naši glasbi najdejo tolažbo, in to je nekaj osupljivega.«

mi je priložnostno uredila narodnozabavno skupino in dve leti zapored sem se predstavila na omenjenem koncertu v narodni noši, z narodnozabavno skladbo. Ob tem lahko povem, da sem zelo ponosna na našo družinsko dediščino, ki jo mama vestno ohranja, prav vsi imamo namreč narodne noše. Ko sem bila stara dve leti, so me že oblekli v nošo – in od takrat dalje smo vsako leto del povorke na Dnevih narodnih noš v Kamniku. Lahko rečem, da ima tudi ta glasba prostor v mojem srcu.

Bi od glasbe živeli, če bi se dalo?

Z veseljem, a za zdaj je to moja ljubezen in moja energija ob študiju. Gojim enako mero ljubezni do biomedicine, do laboratorijskega raziskav. Opažam pa, da je veliko glasbenikov z medicinsko izobrazbo. Kot kaže, gre to z roko v roki. Bom pa videla, kaj bo prinesla prihodnost. Vsekakor bo glasba vedno velik del mene, saj se skozi jo lahko izražam, se smejim, jokam ... Glasba poveže lepe in zanimive ljudi, glasba zdravi, glasba je življenje.

GLASBA

DRAŽGOŠKI TALENTI

Po zgledu priljubljenega šova so v Dražgošah pripravili dogodek Dražgoše imajo talent.

Ana Šubic

V začetku decembra je v Dražgošah potekal pravi spektakel – dogodek Dražgoše imajo talent, ki ga je priredilo tamkajšnje kulturno turistično društvo (KTD). Vaška dvorana je pokala po šivih, saj se je v njej zbralo okoli 120 obiskovalcev. V dve uri in pol trajajočem programu se je predstavilo osem talentov, ki so navdušili publiko in žirijo. Sestavljali so jo grosupeljski podžupan Ja-

nez Pintar, upokojena učiteljica Tina Pintar ter glasbenika Brigita Oblak in Lenart Sušnik, ki so s svojimi komentarji še dodatno popestrili večer, program pa je bil zanimiv tudi zaradi povezovalcev Roka Pintarja in Žiga Šmida. Na koncu je tako publiko kot žirijo najbolj navdušil enajstletni harmonikar Gašper Šolar. »Dražgošani smo skupaj preživeli še en krasen večer, se naučili glasbenih in plesnih ritmov in december začeli v pravem stilu – stilu veselega decembra,« je poudarila Darja Lušina iz KTD Dražgoše.

Zmagovalec je postal enajstletni harmonikar Gašper Šolar.

ZAPELE FRAJTONARICE

Prejšnji petek so v Ljubnem pripravili že deseto srečanje ljubiteljskih harmonikarjev, samoukov na frajtonarici, ki so tudi tokrat navdušili občinstvo v polni dvorani tamkajšnjega doma športnega društva.

Marjana Ahačič

V vasi Ljubno je dolgoletna tradicija igranja na harmoniko, predvsem frajtonarico. »Tu mislim zlasti na samouke, ki so se naučili igrati iz čistega veselja, sami ali v družinskem krogu, kjer je šlo znanje iz roda v rod, ali od prijateljev,« je idejo o nastanku danes zelo priljubljenega srečanja muzikantov, samoukov na fraj-

tonarici, pojasnil eden od organizatorjev, Mitja Mladenovič.

Dandanes, pravi, ta način učenja povsod zamira, zato so glasbeniki, ki vsako leto nastopijo na odru v Ljubnem, v glavnem odrasli oziroma starejši. »Največkrat igrajo zase ali kvečjemu v družbi prijateljev in znancev. Želijo pa zaigrati tudi pred številnejšim občinstvom, ki naj ne bi bilo preveč kritično ob morebitnih napakah in tremi,« je povedal.

Med nastopajočimi sta bila tudi dva para, na fotografiji sta Jože in Valerija Dolenc iz vasi Podobeno v Poljanski dolini.

/ Foto: Gorazd Kavčič

Na prireditvi se vsako leto predstavijo številni harmonikarji iz domačih in okoliških krajev, med je bil letos tudi Alojz Ličar s Posavca. / Foto: Gorazd Kavčič

Tudi na letošnjem, desetem srečanju, prvem po koncu epidemije, je bilo tako. Poslušalci v do zadnjega kotička polni dvorani so z navdušenjem pozdravili prav vsakega od 14 nastopajočih harmonikarjev, pa tudi vse druge nastopajoče, ki so na oder stopili v okviru spremljevalnega programa.

Pobudnik srečanj je bil Janez Grilc - Grabnar iz Podnarta, harmonikar samouk, ki se je naučil igrati kor-

pastirček na Veliki planini, pod katero je bil tudi rojen. Njegovi značilni košati privhani brki nad frajtonarico so postali razpoznavni znak in simbol prireditve.

»Že na prvem srečanju leta 2011 se je izkazalo, da so tudi ljubiteljski harmonikarji dobri glasbeniki, saj nastop na našem odru vzamejo resno, se zanj zelo potrudijo in veliko vadijo. Občinstvo jih je že prvič dobro sprejelo, zato so se srečanja nadaljevala iz leta v leto.«

NA EVROVIZIJO GRE RAIVEN Z VERONIKO

Po tem, ko je evrovizijski nastop zasedbo Joker Out izstrelil med zvezde, je Televizija Slovenija izbrala novo predstavnico, ki nas bo zastopala na evrovizijskem tekmovanju prihodnje leto. Na Švedsko bo odpotovala 27-letna Sara Briški Cirman, znana pod umetniškim imenom Raiven.

Klara Mrak

Slovenija bo novo visoko uvrstitev na Evroviziji skušala uloviti z Raiven. Televizija Slovenija je akademsko izobraženo glasbenico izbrala na podlagi glasov mednarodne strokovne komisije.

Raiven se pod skladbo Veronika podpisuje kot avtorica glasbe in besedila. Navdih je črpala iz zgodbe Veronike Deseniške. »Veronika je bila prva ženska, ki je bila v Sloveniji obtožena čarovništva. Lov na čarovnice se mi še vedno zdi izredno aktualna tema, hkrati pa predstavlja nekaj tragično poetičnega,« je na torko-

vi predstavitvi v ljubljanski Operi povedala Raiven. Namignila je, da bodo pri nastopu sodelovali baletniki SNG Opera in balet Ljubljana. Kot pravi, je bila Veronika sicer ena izmed prvih treh skladb, ki jih je ustvarila za prihajajoči kratkometražni album Sirene in pri njih od začetka sodelovala v vlogi producentke.

Slovensko besedilo

Raiven se je odločila, da bo pela v slovenščini. »Predstavljam grem svojo državo, govorim zgodbo Slovenke in zato se mi zdi slovensko besedilo skoraj nujno. Zagotovo so neke evrovizijske smernice, ki mi bodo pomagale pri tem, da svoje kreativno sporočilo predam na čim učinkovitejši način. Jih pa ne dojemam kot pravila,« razmišlja vedno malce posebna Raiven, ki si želi, da bi bil nastop na Evroviziji odskočna deska za njeno nadaljnjo kariero. Skladbo z

naslovom Veronika bo Raiven sicer premierno predstavila v posebni oddaji na Televiziji Slovenija 20. januarja naslednje leto.

Vizija in karizmatičnost

Kot je na predstavitvi izvaljalca, ki nas bo zastopal na naslednji Evroviziji, povzela vodja slovenske delegacije tekmovanja Maša Kljun, so se na Televiziji Slovenija strinjali, da mora imeti slovenski predstavnik poleg izjemne skladbe še jasno vizijo, karizmatičnost in vse tiste lastnosti, ki bodo ob izjemno trdem, garaškem delu prinesle rezultate, ki bodo odmevali dlje in močnejše od tekmovanja. »Na Televiziji Slovenija smo izjemno ponosni in srečni, ker nas bo zastopala Raiven. Verjamejo, da je iz pravega testa in da ta odločitev prihaja v pravem času,« je povedala.

S prve evropske turneje so se v začetku tega tedna vrnil tudi Joker Out. Torkovega

Sara Briški Cirman, znana pod umetniškim imenom Raiven, bo skladbo Veronika zapela v slovenščini.

dogodka v ljubljanski Operi se je udeležil pevec Bojan Cvjetičanin. Njihove izkušnje so, da Slovenijo v tujini dojemajo kot eno »totalno carsko« evrovizijsko državo; in če gre Raiven v to pogumno, z vsemi močmi, ki jih ima, lahko pride daleč. »Slovenija je bila na letošnji

Evroviziji sprejeta zelo pozitivno in ljudje so zgrabili to, kar so videli na odru, in dejansko verjeli, da to ni samo triminutni nastop, ampak nekaj več,« se je letošnjega nastopa spominjal Cvjetičanin, ki je prepričan, da bo Raiven na Švedskem »razturala«.

Torkovega dogodka v ljubljanski Operi se je udeležil tudi pevec zasedbe Joker Out Bojan Cvjetičanin. Na fotografiji je z vodjo slovenske delegacije tekmovanja Mašo Kljun.

/ Foto: Tina Dokl

HUMOR, HOROSKOP

HOROSKOP

TANJA

Oven (21. 3.–21. 4.)

Razgovori vam bodo razblinili meglice, ki so se vam podile po glavi in vas ovirale pri postavljanju pravih tirnic do železnih ciljev. Vse skupaj vam bo dalo novih moči in zagona, da boste znova zagrizli v delo. Veseli boste.

Bik (22. 4.–20. 5.)

Uspelo vam bo odslužiti dolgove. Morda jih boste odplačali z denarjem, lahko pa boste samo nekemu naredili uslugo ter mu tako povrnili dobroto, zaradi katere ste se že nekaj časa čutili zadolženi. In z veseljem se boste oddolžili zanjo.

Dvojčka (21. 5.–21. 6.)

Kar koli se vam bo dogajalo na poslovnem ali zasebnem področju, se temu prepustite. Ne upirajte se, ne pregovarjajte se in predvsem ne opletajte preveč z jezikom. Ko novice izveste, se ugrinite v jezik in v miru razmislite, saj boste našli rešitev.

Rak (22. 6.–22. 7.)

Pazite na domače ognjišče, saj se bodo energije tako mešale, da se lahko tisti, ki imate zvezo na zelo majavih temeljih, tudi razidete. Če mislite, da še obstaja razlog, da bi zvezo obdržali, in še vidite luč na koncu tunela, se potrudite.

Lev (23. 7.–23. 8.)

Še vedno ne bo konec presenečenj v vašem življenju, ne glede na področje, ki se mu boste posvetili. Informacije, ki vas bodo presenetile in morda celo osupnile, vam bodo predstavljale nove izzive, saj boste morali svoja stališča krepko spremeniti.

Devica (24. 8.–23. 9.)

V prihodnjih dneh boste polni optimizma, upanja in idej, kako naj bi potekalo vaše življenje v prihodnje. Tudi v zasebnih odnosih boste kar cveteli in žareli, romantika vas bo obdajala kot meglica in iskricke bodo preskakovale povsod na okoli.

Tehtnica (24. 9.–23. 10.)

Kakršno koli ranico boste pestovali na nežni dušici, jo bo z lahkoto pozdravil odkrit pogovor. Mogoče na začetku ne z osebo, ki vam je rano povzročila, temveč s sorodno dušo, ki vas bo potolažila. Poslovno so pred vami novi projekti.

Škorpion (24. 10.–22. 11.)

Svoboda, škorpionji, je zelo relativna stvar. In čisto vsak ima svoj pogled nanjo, zato mogoče za zdaj svojega mnenja še ne razglašajte zelo na glas, ampak se le sami s seboj temeljito pogovorite. Vse drugo pa še pride.

Strelec (23. 11.–21. 12.)

Pri denarju ne bo šlo vse tako dobro, kot zdaj pričakujete. Zamude bodo pri izplačilih in nagradah, tako da boste kar malce slabe volje. Hkrati pa se vam bo pojavilo še razmišljanje, ali vam je tega sploh treba.

Kozorog (22. 12.–20. 1.)

Kozorogi, prihaja vaš čas in nič nenavadnega ni, da boste delali manjše preglede preteklosti. Postavljali si boste nove cilje in uresničevali ideje, nič nenavadnega pa tudi ne bo, če vas bodo poiskali ljudje iz preteklosti. Presenečenje.

Vodnar (21. 1.–19. 2.)

Obveznosti in »obveznosti« se bodo v prihodnjih dneh kar kopičile, na vrhu vseh teh zahtev pa se bo pojavila tista, po kateri se boste morali naučiti reči ne. Vse skupaj bo verjetno lažje, ker boste nenadoma razumeli nekatere stvari.

Ribi (20. 2.–20. 3.)

Tudi vi boste morali v tem času upočasniti svoj tempo; če ne drugega, pa vsaj preurediti cilje in organizacijo v doseganju teh ciljev. Lažje bo tudi zato, ker se bodo pojavili stari prijatelji in znanci, ki vam bodo hote ali neho te v pomoč.

TA JE DOBRA

Blondinka in kirurg

Na neki zabavi se spoznata blondinka in kirurg. »Jaz sem plastični kirurg,« se dekletu predstavi slednji. Blondinka pa: »Joj, a res? Ampak videti si pa kot pravi.«

Trije na motorju

Nekje v Poljanski dolini. Policist zaustavi trojico na starem Tomosovem motorju. »A ste vi normalni, trije se peljete na enem motorju?« »Trije?« se začudijo fantje. »O, ti hudič, Joža nam je nekje dol padel.«

Sobno kolo

»Kaj delaš na tem sobnem kolesu?« »A ne vidiš, da se rekreiram?« »Ampak saj ne vrtiš pedalov.« »Če se pa ravno peljem po klancu navzdol.«

Pozabil je

»Halo? Sem dobil policijsko postajo?« »Tako je. Kaj vas muči?« »A vi tudi prisluškuje telefonskim pogovorom?« »Tudi.« »Žena mi je telefonirala iz službe. Poslala me je v trgovino, da kupim makarone in še nekaj, pa sem pozabil, kaj.«

Ni treba umreti

»A me imaš kaj rada, Marica?« »Seveda te imam rada, Janez.« »A bi spala z Jožetom, če bi jaz umrl?« »Pa dobro, saj ti ni treba zaradi tega umreti.«

LAŽJI SUDOKU

9			5				1	
	4			6	2		7	3
	8	3	7			5		
1	7		4	8				6
		4				9		
2				9	3		8	4
		5			9	6	2	
3	6		8	5			4	
4					1			7

Rešitev:

1	2	5	1	2	9	8	6	8
5	7	1	8	6	2	9	3	4
8	2	9	6	7	5	1	2	7
7	8	2	6	1	9	5	2	4
5	1	6	9	2	7	8	6	9
9	6	2	5	8	7	6	2	1
2	5	7	1	2	5	8	9	3
6	4	8	2	9	6	1	7	5
1	9	7	8	6	5	4	2	6

TEŽJI SUDOKU

5				7	4			
	4	2			8		6	
	8							
	2	5						
3			1	7				4
						3	8	
							4	
	9		3			6	2	
			4	5				1

Rešitev:

1	2	6	2	5	7	8	6	8
5	7	1	8	6	2	9	3	4
8	2	9	6	7	1	2	5	7
2	8	5	9	6	7	1	2	4
7	6	2	2	1	8	9	6	5
9	1	2	5	7	3	2	6	4
2	5	7	1	2	5	8	9	3
6	9	1	8	5	2	7	4	2
8	6	2	7	1	9	6	1	5

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebeljenih devetih kvadratov. Pripravil B. F.

NAGRADNA KRIŽANKA

Obi d.o.o., Jurčkova cesta 226, 1000 LJUBLJANA

GLAVNA ZVEZDA božičnih praznikov

Izberite svojo rezano kavkaško jelko

in pridobite **KUPON -10%** za nakup v mesecu januarju*

100 - 150 cm
14,99

Št. art.: 1376060

150 - 175 cm
19,99

Št. art.: 1376078

175 - 200 cm
24,99

Št. art.: 1376086

REZANA KAVKAŠKA JELKA

Izbrana kakovostna jelka s posebej gostimi, temno zelenimi, dolgimi iglicami vse do vršičkov vej. Lepa simetrična rast z ravnim deblom. Priljubljena žlahtna jelka ne pika, je dolgo obstojna in idealna za okrasitev z božičnimi okraski (brez dekoracije).

Obi KRANJ, Stara cesta 25, tel. št.: 04/281 24 28; email: trgovinasi774@obi.si

TAKO ENOSTAVNO

Ponudba velja do 24. 12. 2023 oz. do razprodaje zalog, izdelki se prodajajo brez dekoracije. Slike so simbolične. Cene so v EUR z všteti DDV. Več informacij na obi.si. *Pri nakupu rezanega božičnega drevesa v naših trgovskih centrih prejmete kupon za 10-odstotni popust na nakup v vrednosti nad 30 € v času od 03.01.2024 do 31.01.2024. Unovčite ga lahko le enkrat in ne naknadno. Izvzete so varščine, kavčije, plinske jeklenke, najem strojev, storitve, darilne kartice. Prav tako kupona ni možno vnovčiti na že znižano blago. Popusta ni mogoče uveljaviti pri nakupu na naši spletni trgovini.

SESTAVIL: KALAN	KOTANJA (ZASTAR.)	KRUH IZ MEŠANEGA ZITA, TIRNJAK	REKA V ROMUNJI, OLTUL	POMOR	VULKAN NA FILIPINIH	PEVEC SKUPINE ČUKI (JERNEJ)	JUDOV SIN	LUKA DONČIČ	GRŠKA ČRKA	DEDNA ZASNOVA	PREBIVALEC ITAKE	MESTO V NEMČIJI	REKA V TURČIJI, ARAKS
NAUK O USTNIH IN ZOBNIH BOLEZNIH													
ENOTA ZA MERJENJE DELA													
OKVARA HRUSTANCA V SKLEPIH						11		SUMERSKA BOGINJA					
LESLIE NIELSEN			TRAVA TRETJE KOSNJE	GLAVNO MESTO ALBANIJE	KRAJ PRI KOČEVJU			SLIKAR DEGAS		ČETRTO DIMENZIJA		10	
VITAMIN H	1				SLIKAR SUBIČ					PONESREČENEC			AMERIŠKA ZNAMKA FOTOMATERIALA
DELOVNA SKUPINA						LETUVIŠČE V BELGIJI		ALPINIST (KNJIŽNO)					DRŽAVNIK RAČAN
GORENJSKI GLAS	NAŠA IGRALKA (OLGA)	JETNIK, ZAPORNIK						VRVICA NA LOKU					VINKO OSLAK
JUTRANJA OPOJNA PIJACA		SLIKARSKI STUDIO			ANGLEŠKI PLEMIC					PISATELJICA BLYTON			NEKD. AM. GLASBENA SKUPINA
NAPAD NA ZNANO OSEBNOST				6	SL. PISEC (JANEZ)			EVROPSKA DRŽAVA				4	
PLETENA KOŠARA Z ROČAJEMA								ANTIČNO BRENKALO					VODNA ŽIVAL
JOŽE LONČINA			LETNA GLEDALIŠKA KARTA	RUSKI PESNIK (DENIS)									STENSKA OBLOGA
KIRKINA DOMOVINA				REKA V SRBIJI					9	GLASBENI STIL, PUNK			TRK VOZIL OD ZADAJ
ALPСКА CVETICA Z MODRIMI CVETI				DRŽAVA OB IRANU				VRSTA RAZSTRELIVA		MAČJI SAMEC			PODNEBJE
GORENJSKI GLAS	SLANICA PRI KUHANJU SVINJINE	KIP MOŠKEGA PRI MOLITVI						MESTNI AVTOBUS					
NAPETA ŽIVALSKA KOŽA		SVETNIK								DODATEK K POGODBI			13
SAMICA		8			KOTNI PLOG								EVA MOSKON
SPIKERKA ROŠ					PRIPRAVNIK ZA DUHOVNIKA								NAROD V PAKISTANU
LOU REED			SL. SLIKAR (OTON)										
MORSKI OŽIGALKAR	14		ROKOMETAŠ VUGRINEC										3
MALO-KRVNOST						7		SILIRANA KRMA					
AMICUS BIOTIN JENISEJ NIRVANA PATANI	SLADEK TRGOVSKI IZDELEK	ZAKOVICA						PRJATELJ (LAT.)					
ITAL. NOGOMETNI KLUB		SL. TV VODITELJ (P. P.)											
AVIATIK													
SPRINTER BOLDON													
DARJA ERZEN													
KNJIŽNI JUNAK (MARTIN)													
SKALNO GOROVJE													
JUTRANJA PADAVINA													
MESTO V NIGERIJU	15												
SIBIRSKI VELETOK													
GRŠKA BOGINJA PRAVICE, ASTREA													

Nagrada: 3 x praktična nagrada

Rešitev križanke – geslo na kuponu – lahko pošljete po pošti na naslov Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, Kranj, ali jo oddate v nabiralnik na tem naslovu. **Rešitve pa lahko pošljete tudi po e-pošti.** To storite tako, da z mobilnim telefonom slikate kupon z geslom in ga pošljete na naslov krizanke@g-glas.si. V elektronsko sporočilo ne pozabite napisati svojih osebnih podatkov. Zadnji rok za oddajo je sredo, 27. december 2023.

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15

Samouk z energijo znanstvenika

Brane Anderle iz Hraš pri Lescah je pred kratkim v samozaložbi izdal knjigo s preprostim naslovom Pregled razširjenosti praprotnic in semenk na Gorenjskem. V tem obširnem delu lahko ljubitelji narave najdejo podatke o razširjenosti za skoraj dva tisoč vrst praprotnic in semenk na območju Gorenjske.

MARJANA AHAČIČ

Hraše – Gre za zelo obsežno delo, kar šeststo strani ima in je plod dolgoletnih raziskovanj rož na Gorenjskem, je v uredništvo sporočil Anderletov sosed, prav tako velik ljubitelj narave, ornitolog Boris Kozinc.

Obsežna poglavja o zgodovini botaničnih raziskav na Gorenjskem, literaturi, geoloških in podnebnih značilnostih Gorenjske, njeni fitogeografski legi in endemitih je napisal Vid Leban. Ključni del knjige pa je za vsako vrsto prikazana razširjenost na zemljevidu Gorenjske.

Skupaj je Brane Anderle v štirih desetletjih dela in približno 1200 dneh terenskega raziskovanja zbral več kot 65 tisoč podatkov. V povprečju je v posameznem kvadrantu popisal približno šeststo rastlin. V dobrih dvajsetih letih je popisal 109 kvadrantov, ki jih je v različnih vegetacijskih obdobjih v povprečju obiskal od 10- do 15-krat.

Če nepoznavalca podatek o šeststo straneh morada vzbudi rahlo začudenje, obiski pri avtorju tega obsežnega dela, Branetu Anderletu, na kmetiji pri Jernejcu v središču vasi Hraše predvsem osupne in navduši. Knjiga je namreč kot vrh ledene gore, najvišji košček neverjetnega dela, ki ga je

gospod, ki zase pravi, da za šolo nikoli ni bil, opravil v štiridesetih letih, odkar z zanimanjem opazuje, raziskuje in popisuje rastlinski svet domače Gorenjske.

Najprej domači vrt, nato vsa Gorenjska

Raziskovanje narave pa ga je zanimalo že od malega, pravi. Najprej se je začel zanimati za živi svet okoli domače hiše, nato pa je kot dvajsetletnik v roke dobil prvo izdajo knjige Mala flora Slovenije, ki ga je tako navdušila, da je začel določevati rastline v okolici domačega kraja.

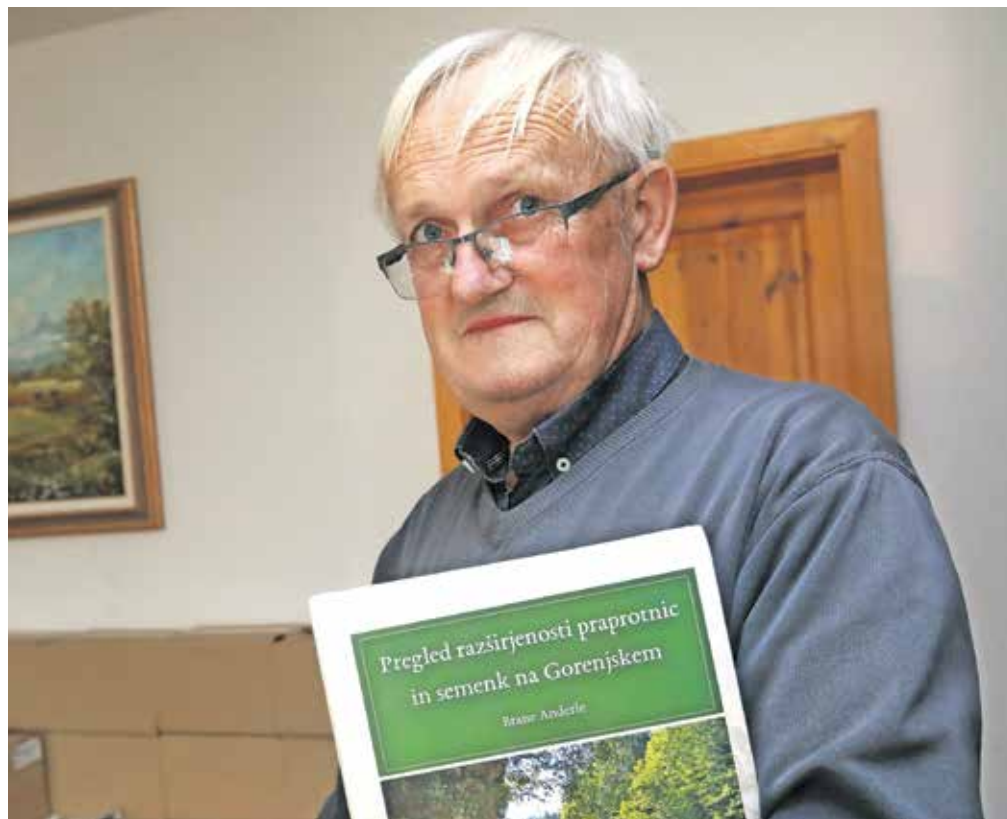
izpopolnil, sam začel kupovati nemško zbirko Gustava Hegija Ilustrirana flora Srednje Evrope. Ker nisem znal nemško, sem kupil še nemško-slovenski slovar,« opisuje svoje začetke.

Teren, na katerem je popisoval rastline, je postopoma razširil na vso Gorenjsko, pri delu sta se mu pridružila kasneje dolgoletna sodelavca, botanika dr. Branko Vreš in dr. Igor Dakskobler. Pred 15 leti je pod svoje okrilje vzel prav tako navdušenega ljubiteljskega botanika Vida Lebana, v zadnjem obdobju pa rad sodeluje z Brankom Zupanom, s katerim sta popisovala predvsem rastline na območju Bohinja.

Vmes je hodil v službo – vrsto let je bil poštar v Kamni Gorici – in delal na domači kmetiji.

Spoznati vse vrste, ki rastejo v Sloveniji

Kot je v zapisu ob Anderletovi šestdesetletnici, objavljenem leta 2015 v reviji Botaničnega društva Slovenije Hladnikia, pojasnil Igor Dakskobler, si je Anderle, potem ko je navezal stik s slovenskimi botaniki in mu je eden od njih, Tone Wraber, izrisal kvadrante srednjeevropskega kartiranja flore za Slovenijo, zadal cilj, da bo spoznal in nabral vse vrste, ki rastejo v Sloveniji.

Brane Anderle / Foto: Gorazd Kavčič

»Začel je raziskovati v Posočju, na južnem Primorskem, na Ljubljanskem barju, deloma na Štajerskem. Pripravljala herbarij, ki zdaj vsebuje že več kot 2200 vrst. Ko je leta 2001 izšlo Gradivo za Atlas flore Slovenije, je opazil, da je še veliko kvadrantov slabo popisanih, in odločil se je, da se jih bo lotil sistematično, ob tem pa se je omejil v glavnem na Gorenjsko. Podatke je vse do leta 2009 vodil ročno, s pomočjo pisalnega stroja. Nato ga je Branko Vreš pregovoril, da si je kupil računalnik, omogočil mu je dostop do baze FloVegSi Biološkega inštituta ZRC SAZU v Ljubljani in v to bazo je do zdaj vnesel več kot trideset tisoč florističnih podatkov.«

Takšnih ni več

Anderle danes ocenjuje, da je v vsakem od posameznih kvadrantov popisal vsaj osemdeset odstotkov vseh vrst. Vsega, pravi, se ne bo nikoli dalo popisati, saj nekatere vrste izginjajo, druge prihajajo na novo. »Zadnji rep za popise sem ujel,« pravi, ko se ozre nazaj na desetletja svojega dela. »Stanje v naravi se je z vstopom v Evropsko unijo in intenzivnim kmetijstvom zelo poslabšalo.«

»Najbolj zapletene za določevanje so plahtice, eno celo zimo sem se samo z njimi ukvarjal. Zahteven je tudi šaš, to je trava, ki jo je v Sloveniji 80 vrst, na Gorenjskem 75,« skromno odkrije droben del svojih raziskovanj.

Prepričan je tudi, da botanikov njegove sorte v Sloveniji ni več. Kdo pa ima danes čas in voljo tako počasi zbirati in nato zelo sistematično urejati podatke? »Meni je bilo vse zanimivo, nič mi ni bilo odveč, ne terensko delo ne urejanje podatkov,« doda. Tudi dogodivščin na terenu se je v štirih desetletjih nabralo za skoraj še eno

Ključni del knjige je za vsako vrsto prikazana razširjenost na zemljevidu Gorenjske. / Foto: Gorazd Kavčič

V zadnjem delu knjige so redkeje rastline prikazane na fotografijah. / Foto: Gorazd Kavčič

knjigo. »Vsega je bilo,« se spominja. »Od tega, da so me preganjali, ker so mislili, da sem vohun, do napačnih psov, ko sem hodil po terenu.«

Dela mu tudi v prihodnje ne bo zmanjkalo, nov izziv je namreč našel v botanični statistiki.

Botanični inštitut v Hrašah

»Brane Anderle, gorenjski Deželan, je zagotovo enkratni pojav v živeči generaciji slovenskih botanikov,« je pred slabim desetletjem, ob njegovi 60-letnici, o izjemnem botaniku samouku v reviji botaničnega društva še zapisal njegov sopotnik v popisovanju in raziskovanju, botanik dr. Igor Dakskobler.

»Zanj bi lahko zapisali enako, kot je o sebi napisal znameniti Franc Ksaver Wulfen, da je v botaniki popoln samouk, ki se je učil s knjigami. Toda Wulfen je imel kot jezuit temeljito splošno izobrazbo. Branetu Anderletu ta ni bila dana, zato se je do svojega obsežnega poznavanja rastlin in sposobnosti njihovega pravilnega določanja dokopal s trdim delom in predanostjo. Zagotovo je botanika že skoraj štirideset let v njegovem življenju na prvem mestu, njej je posvetil svoje najboljše moči in ves svoj prosti čas, pa tudi veliko dohodkov. Pr' Jernejcu v Hrašah je tako že vrsto let samoplačniški Botanični inštitut in Center za kartografijo flore Gorenjske.«

V Anderletovo impresivno zbirko herbarijev je vključenih že več kot dva tisoč vrst rastlin.

/ Foto: Gorazd Kavčič

Elanove smuči za šolarje

Begunje – Podjetje Elan, ki ima sedež v Begunjah, že deseto leto zapored razveseljuje osnovnošolce tako, da jim podari vrhunske smuči. Letos so jih namenili šolam, ki so med poplavami utrpeli največ škode. Kot so sporočili, želijo s tradicionalno dobrodelno akcijo za več generacij osnovnošolcev omogočiti najkakovostnejšo izvedbo šol v naravi in športnih dni. Prejemnice smuči letos so osnovne šole Komenda Moste, Nazarje in Ljubno ob Savinji. Vsaka je prejela deset parov smuči, doslej so jih tako otrokom po vsej Sloveniji skupaj podarili že 150 parov. Dobrodelni akciji se je letos pridružila tudi Zavarovalnica Sava, ki je poskrbela za nakup otroških smučarskih čelad, očal in palic.

Kuhali bodo za dober namen

Kranj – V okviru Prešernega decembra in dobrodelne akcije V Kranju dobro v srcu mislimo, v kateri do 15. januarja zbirajo pomoč za občane v stiski, bosta jutri na Glavnem trgu v starem delu Kranja potekala dobrodelno kuhanje in bazar. Med 10. in 12. uro bo pri kuhanju domačega ričeta in golaža pomagala tudi podžupanja Manja Zorko, učenci kranjskih osnovnih šol pa bodo za dobrodelne prispevke ponujali unikatne praznične izdelke, ki so jih sami izdelali, so napovedali na Mestni občini Kranj. Zbrani prostovoljni prispevki od obrokov ričeta in golaža ter prodanih izdelkov bodo namenjeni družinam, ki so se znašle v stiski in potrebujejo pomoč.

Človeška krutost ne pozna meja

Neznanec je minuli konec tedna v Medvodah nastavljal kruto past za pse. Na travnik ob lekarni je namreč odvrigel kose hrenovke, v katere je skrtil trnke. »Kako lahko obstaja oseba, ki nič hudega slutečega, nevednega, nedolžnega štirinožca spravlja v življenje ogrožajoče stanje, polno trpljenja in bolečine?« se ob tem sprašuje doktorica veterine Zlata Čop.

KLARA MRAK

Medvode – Sprehajalec je koščke hrenovke, v katerih so bili skrili trnki, našel na Kržišnikovi ulici, na travniku pri lekarni. Fotografiji, ki jih je objavil na Facebooku, sta hitro dosegli velik krog bralcev. Odziv mnogih je bil, da se tovrstna past na travniku ni pojavila prvič, saj naj bi odvrgene koščke hrenovke opažali že pred meseci.

Na Policijski upravi (PU) Ljubljana so nam potrdili, da so v nedeljo malo po 13. uri prejeli prijavo, da je neznanca odvrgla predmete, ki so potencialno nevarni za živali, saj bi ob zaužitju lahko prišlo do poškodb. »Policisti nadaljujejo zbiranje obvestil in preverjajo vse okoliščine dogodka, zato več

informaciji o tem ne moremo podati. Hkrati pa prosimo vse, ki bi imeli kakršne koli informacije, da to sporočijo na 113, (01) 361 94 40 ali se osebno zgledajo na Policijski postaji Medvode.«

Kot so še zapisali, na območju celotne Policijske uprave Ljubljana na leto prejmemo manjše število prijav, ki se nanašajo na odvrgene nevarne snovi oziroma predmete v naravi, ki bi bili ob zaužitju lahko nevarni za žival. »Lastnikom psov svetujemo, naj ravnajo preventivno in odgovorno in naj imajo pse vedno pod nadzorom in na povodcu, kar predvideva tudi Zakon o zaščiti živali. S tem lahko preprečijo, da bi pes nenadzorovano zaužil kakšno odvrgeno ali puščeno snov.«

Več tovrstnih poškodb letno

»S poškodbami psov in mačk z ribiškimi trnki se vsakoletno srečujemo. Če na primer ribič ni najbolj pazljiv pri pospravljanju svoje opreme, lahko pri samem ribolovu pes prime v gobček trnek, lahko tudi stopi nanj. Z uživanjem vodnih rastlin lahko tudi vodne ptice zaužijejo kakšen izgubljen trnek,« je povedala Zlata Čop. Poškodbe so lahko zelo hude. »Trnek se zapiči v sluznico ustne votline, žrela, požiralnika, želodca ali

Dr. Zlata Čop / Foto: Gorazd Kavčič

črevesja. Kot vemo, so trnki narejeni tako, da ko je enkrat zadrt, ga ne moreš več izvleči. Treba ga je preščitniti ali celo izrezati. V ustni votlini ali v ustnici to ne predstavlja posebne težave, zaplete pa se, če je tujek kje globlje. Potrebno je rentgensko slikanje, da se natančno ugotovi mesto, nakar sledi endoskopski ali kirurški poseg.«

Lahko pride do pogina

»Zavedati se je treba, da je malo psov in mačk, ki bi se lahko uprli vonju in okusu nastavljenega koščka

hrenovke. Lastnik na sprehodu verjetno ne bi niti opazil, da je žival nekaj na hitro pogoltnila, tudi če jo ima stalno na vrvcu in na očeh,«

zgrbljenosti, bolečin v trebuhu in slabega počutja, kar se lahko pojavlja pri večini obolenj prebavil. Zato tak nepravčasno diagnosticiran tujek

»Zavedati se je treba, da je malo psov in mačk, ki bi se lahko uprli vonju in okusu nastavljenega koščka hrenovke. Lastnik na sprehodu verjetno ne bi niti opazil, da je žival nekaj na hitro pogoltnila, tudi če jo ima stalno na vrvcu in na očeh.« (dr. Zlata Čop)

razmišlja Zlata Čop. »Ob zaužitju se lahko pojavijo različni simptomi: od težav s požiranjem, slinjenjem, bruhanjem do neješčosti,

lahko hitro povzroči hudo lokalno vnetje na mestu vboda, nekrozo okolnega tkiva, predrtje organa, sepsa in pogin,« sklene dr. Zlata Čop.

Trnek v koščku hrenovke, ki ga je sprehajalec našel na travniku ob lekarni v Medvodah / Foto: Facebook

Alpe, Provansa in Azurna obala, 2. del

NEŽA MARKELJ

V oblačno jutro naju je prebudilo glasno mijavkanje. Pogumnejši od dveh mačkov, s katerima sva si delila stanovanje v predmestju mesta Manosque, naju je po nadležni vztrajnosti le spravil pokonci in naznanil začetek najinega tridnevnega raziskovanja osrčja francoske Provanske.

Saignon, Gordes in Roussillon

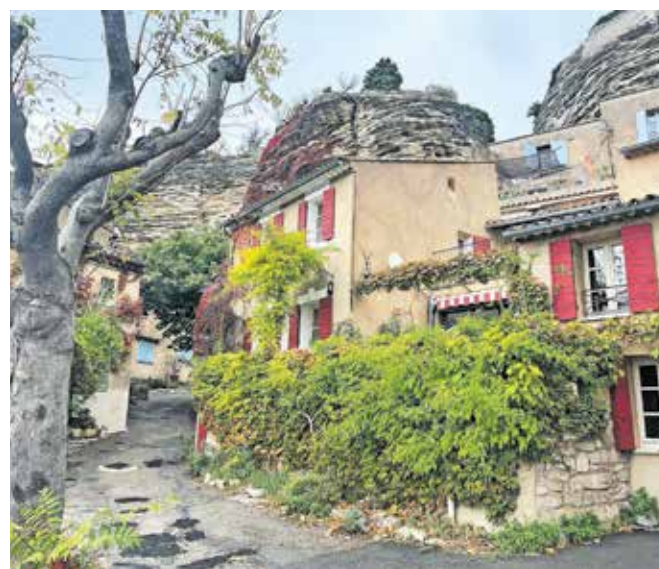
Manosque leži na skrajnem vzhodnem robu regije Luberon, ki v mnogih ozirih velja za najbolj avtentičen predel Provanske. Neskončni nasadi sivke se menjavajo z dolgimi drevoredi, skozi katere vodijo ozke podeželske ceste. Te se v ovinkih vzpenjajo do kamnitih mest v medenih apnenčastih odtenkih, ki v svoji notranjosti

skrivajo majhne trge in notranja dvorišča s starimi vodnjaki in butičnimi kavarnami. Z Nejcem sva raziskovanje začela v srednjeveškem Saignonu, nadaljevala mimo večjega mesta Apt proti oranžnordečim proceljem Roussillona ter zaključila pri cistercijski opatiji Sénanque, le nekaj kilometrov iz čudovitega Gordesa. Sivo nebo je v tem času okronalo še rahlo pršenje, zato sva turobno popoldne kaj kmalu zaključila ob zgodnji večerji in dobri družbi kosmatega belega Cotona in črnega Furyja.

Evropski Veliki kanjon

»Danes ti bom pa pokazal, kje smo neko poletje plezali s Tomažem in Natašo,« je naslednji dan naznanil Nejc, ko sva se vozila po razgledni cesti Route des Crêtes. Za nama je bilo

sončno dopoldne, ki sva ga izkoristila za kratek, sedem-kilometrski pohod po Verdunu, potem pa naju je pot zanesla mimo vasi La Palud-Sur-Verdon do razglednih

Poleg Saignona (na sliki) sva z Nejcem obiskala tudi Gordes ter Rosillon. Tudi turobno novembrsko vreme ni uničilo šarma provansalskih vasic. / Foto: Neža Markelj

ploščadi nad več kot sedemsto metrov visokimi stenami kanjona. Medtem ko je Nejc obujal spomine na svoje plezalske dogodivščine, sem jaz z grozo opazovala

PO FRANCIJI

naveze plezalcev, ki so se na tankih vrveh spuščali v globine. Takrat sva sklenila, da se nekega dne zagotovo vrneva – junija, ko bo toplo sonce ogrelo turkizno jezero Sainte-Croix in bo veter nosil vonj po cvetoči sivki.

Tretji dan je za kulinarične užitke

Na prvonovembrsko jutro sva ob polni škatlici makronov in skodelici kave posedala na sončnem trgu v mestu Aix-en-Provence. Bil je dan za »guštanje« – dan, ki sva ga nadaljevala z obiskom tržnice, kjer so se stojnice kar šibile pod naborem močnih francoskih sirov in domačih mesnin. Dan, ko sva s polno vrečko pomarančnih in vaniljevih magdalenic Madelines de Christophe zavila še v sosednjo pekarno na umetelne rogljičke in bagete, ter dan,

Nujen postanek v eni izmed slaščičarn v mestu Aix-en-Provence, kjer sva si privoščila sladke makrone / Foto: Neža Markelj

ko sem si kupila prvo francosko kuharsko knjigo, ki je zaslužna, da iz moje kuhinje zdaj diši po jabolčnih pitah in kremnih profiterolih. (Se nadaljuje)

Naravi prijazna okrasitev

Novoletna drevesca iz slovenskih gozdov so letos označena z rdečo nalepko.

URŠKA PERNEL

Kranj – Posekana drevesca iz slovenskih gozdov morajo biti v letošnjem decembru med prevozi in prodajo označena z nalepko rdeče barve, na kateri je letnica 2023, so sporočili iz Zavoda za gozdove Slovenije.

Kot so poudarili, na ta način usmerjajo pridobivanje okrasnih drevesc z gozdnih

površin na gozdu in naravi prijazen način, ki ne povzroča škode v gozdovih.

V Zavodu za gozdove poudarjajo, da po koncu praznikov odsluženih drevesc ne odlagamo v gozdove ali na gozdni rob, temveč jih razrežemo in odložimo v zabojnike za organske odpadke ali pa jih skurimo v pečeh.

Pridobivajo jih namreč z zaraščajočih se kmetijskih površin, s površin pod daljnovidni in na cestnih brežinah ter z namenskih nasadov.

»Okrasna drevesca, pridelana v Sloveniji, imajo najmanjši ogljični odtis in ne predstavljajo nevarnosti

Novoletna drevesca iz slovenskih gozdov so letos označena z rdečo nalepko.

/ Foto: arhiv Zavoda za gozdove

za vnos tujerodnih žuželk in bolezni, ki bi lahko ogrozile gozdove. Iz gozda oziroma narave so pridobljena na gozdu in naravi prijazen način, zrasla so brez dodatnega vlaganja energije in vode ter brez uporabe pesticidov. Če drevesca izvirajo iz redčenj pregostega mladovja v gozdu, ima njihovo pridobivanje celo ugoden vpliv na gozdove,« poudarjajo na Zavodu za gozdove.

Nadzor nad pridobivanjem okrasnih drevesc izvaja gozdarska inšpekcija.

HALO-HALO GORENJSKI GLAS telefon: 04 201 42 00

Naročila za objavo sprejemamo po telefonu 04/201 42 00 ali osebno na Nazorjevi ulici 1 v Kranju oz. po pošti – od ponedeljka do četrтка do 11. ure! Cene oglašev in ponudb v rubriki so izredno ugodne.

ROZMAN BUS, T: 04 531 52 49, 041 855 630, www.rozmanbus.si

RADENCI: 26.–29. 12., **TRST:** 10. 1., **CVETLIČNI SEJEM PORDENONE:** 2. 3., **BERNARDIN:** 10.–13. 3., **ŠMARJEŠKE TOPLICE:** 17.–22. 3., **MORAVSKE TOPLICE:** 20.–24. 5., **RADENCI:** 20.–24. 5., **MADŽARSKE TOPLICE:** 1.–5. 4., **MEDŽUGORJE:** 20.–22. 4., 11.–13. 5., **AKCIJA 2024: BANJA VRUČICA S TERAPIJAMI, JANUAR:** 10.–17. 1., 12.–19. 1., 19.–26. 1., 20.–27. 1., **FEBRUAR:** 4.–11. 2., 5.–12. 2., 22.–29. 2., **MAREC:** 9.–16. 3., 13.–20. 3., 20.–27. 3., **BANJA VRUČICA S SARAJEVOM:** 22.–25. 2., **MORJE: DUGI OTOK, KORČULA, OREBIČ – VEČ TERMINOV**

Obvestila o dogodkih objavljamo v rubriki Kažipot brezplačno samo enkrat, pošljete jih lahko na e-poštni naslov kazipot@g-glas.si.

PIREDITVE

Jaslice v Srednji vasi pri Šenčurju

Srednja vas – V nedeljo, 17. decembra, ob 15. uri bo pred gasilskim domom v Srednji vasi odprtje razstave jaslic, ki bodo na ogled po celotni vasi do 7. januarja. V kulturnem programu bodo nastopili Cerkevni otroški pevski zbor Vesela srca, Anika in Petra Zarnik ter Maja in Vlado. Organizatorji vabijo tudi k obisku dogodkov za otroke, ki bodo pred gasilskim domom, v prazničnem gozdu, vsak dan od 18. do 23. decembra ter 27. in 28. decembra, vse dni ob 17. uri

OBVESTILA

Novoletno srečanje

Škofja Loka – Medobčinsko društvo invalidov Škofja Loka člane in simpatizerje vabi na novoletno srečanje ob klepetu, ki bo v sredo, 27. decembra, ob 15. uri v prostorih društva na Partizanski cesti 1. Udeležbo potrdite na 041 396 917 (Vanja).

KONCERTI

Življenjepis Ivana Tavčarja

Visoko – V petek, 15. decembra, ob 17. uri bo v Dvorcu Visoko predstavitev knjige dr. Urške Perenič z naslovom Ivan Tavčar: Na valovih življenja. Dogodek bo popestril Jazzmin band z glasbeno interpretacijo Visoške kronike.

Božični koncert Sentimenti

Gorenja vas – V Sokolskem domu v Gorenji vasi bo v soboto, 16. decembra, ob 19. uri koncert Giannija Rijavca z godalnim kvartetom in spremljevalnim pop ansamblom. Vstop bo prost.

Potovanje božične zvezde

Predoslje, Radovljica – APZ France Prešeren Kranj vabi na božični koncert z naslovom Iter Stellae Natalis – Potovanje božične zvezde, ki bo v torek, 19. decembra, ob 19.30 v cerkvi sv. Siksta v Predosljah, in v torek, 26. decembra, ob 19. uri

v cerkvi sv. Petra v Radovljici. Pod vodstvom dirigenta Erika Šmida bo zbor skupaj s pihalnim kvintetom, harfo in solisti izvedel novonastalo božično kantato skladatelja Tineta Beca. Vstopnice lahko rezervirate na elektronskem naslovu apzfpk.vstopnice@gmail.com.

IZLETI

Pohod po občini

Naklo – Društvo upokojencev Naklo v četrtek, 21. decembra, vabi na tradicionalni pohod po občini. Zbirno mesto bo pri domu upokojencev v Naklem ob 9. uri. Pot ni naporna, hoje bo dve uri. Pohod bo ob vsakem vremenu.

Planinsko-pohodniški izlet

Kranj – Društvo upokojencev Kranj v četrtek, 21. decembra, vabi na izlet v Planico s pohodom do Tamarja in nazaj. Odhod s posebnim avtobusom izpred Globusa bo ob 8. uri, vstopni postaji bosta še pri Eurospinu in na avtobusni postaji Kokrica. Izlet bo ne glede na vreme; za hojo, ki bo trajala dve uri, priporočajo visoke čevlje, v primeru snega pa tudi dereze. Prijave sprejemajo do ponedeljka, 18. decembra.

Razhodnja v neznanu

Šenčur – Turistično društvo Šenčur v soboto, 23. decembra, vabi na pohodniški izlet: Razhodnja v neznanu. Skupne zmerne lahke hoje bo 3 ure (lahko tudi pet ali nič). S seboj imejte dnevnik za žige. Obutev in oprema naj bosta primerna vremenskim razmeram. Informacije in prijave (do zasedenosti avtobusa) pri Franciju Erzinu na 041 875 812.

RAZSTAVE

Barvite energije življenja

Žiri – V petek, 15. decembra, ob 18. uri bo v Galeriji DPD Svoboda Žiri odprtje slikarske razstave Barvite energije življenja umetniških ustvarjalcev Nine Naliny Meglič, Maje Cerar in Tanje Prezelj. Razstava bo na ogled do 19. januarja.

LOTO

Loto rezultati –
žrebanje 13. 12. 2023
13, 18, 22, 26, 28, 44
in **35**

Loto PLUS:
3, 5, 19, 22, 32, 42
in **37**
Joker 6: **9 2 3 4 9 1**

Predvideni sklad
17. 12. 2023 za
Šestico: **580.000 EUR**

Predvideni sklad
17. 12. 2023 za 6 plus:
270.000 EUR

Največji dobiček za
Joker 6: **300.000 EUR**

Advent na Koroški Beli

Koroška Bela – Kulturno društvo Možnar Koroška Bela v soboto in nedeljo, 16. in 17. decembra, pripravlja Advent na Koroški Beli – Adventno tržnico. V soboto bo tržnica odprta od 15. do 21. ure, v nedeljo pa od 9. do 13. ure. Tako kot marsikatero drugo naselje v Sloveniji je tudi za Koroško Belo turbulentno leto, ki ga je zaznamovala avgustovska evakuacija ob povečani groznji plazju nad vasjo. Da pa se leto ne bo v spomin zapisalo zgolj po neprijetnih dogodkih, so se prebivalci odločili, da si podarijo prav posebno božično darilo, adventno druženje v obliki tržnice in zanimivega dogajanja, ter se tako spet srečajo, poklepetajo in si izmenjajo lepe želje. Pred cerkvijo na Koroški Beli bodo domačini na stojnicah predstavili svoje dejavnosti ter izdelke, pripravili pa so tudi spremljevalni program. Tako bodo dogodek odprli pritrkovalci domače župnije, organizirali boso voden ogled cerkve na Koroški Beli ter kratek orgelski nastop v njej.

Nagrajenci križanke z geslom **V KRANJ NA PREŠERNI DECEMBER**, katere sponzor je Zavod za turizem in kulturo Kranj in je bila objavljena v Gorenjskem glasu 1. decembra, so: **Peter Mohorčič** iz Tržiča in **Angela Klančar** iz Škofje Loke, ki prejmeta vsak dve vstopnici za ogled SOS Proteus in po dva kuhančka na Glavnem trgu ter **Alenka Skalar** iz Ljubljane, ki prejme eno vstopnico za ogled SOS Proteus in kuhančka na Glavnem trgu. Čestitamo!

PETKOVA PRIREDITEV
Izjava: Gledališče Zapik
ZGODBA NA GUMBE
Petek, 15. december 2023, ob 17.30
OKC Krice Krace, Tomšičeva 14

SOBOTNA MATINEJA
Izjava: Lutkovno gledališče Tri
BOANA
Sobota, 16. december 2023, ob 10.00
Prešernovo gledališče Kranj

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE
MESTNA OBČINA KRANJ
Gorenjski Glas
triglav

GRAJSKI PŘEDDOR
December 2023

22. 12. • Predbožični koncert Tina Nunar & Matej Naglič, grad Dvor Predvor
25. 12. • Tradicionalni potop božičnega drevesca v jezero Črnava, Predvor
26. 12. • Romana Krajncan z obiskom Božička, grad Dvor Predvor
26. 12. • Božični koncert MeCePZ.Sv. Peter Predvor, Cerkev sv. Petra, Predvor
29. 12. • Alenka Gotar, Anže Šuštar & Power Band, grad Dvor Predvor

Občina Predvor PREDDOR grofingrofica www.visitpredvor.si | #visitpredvor

Ko sonce posije v tvoje oči,
tako se ves svet zbudi.
Ko sonce posije v tvoje oči,
zagledam travnik,
travnik, ki cveti.
(Rok Kacin)

OSMRTNICA

Nepričakovano nas je zapustila naša

ANDREJA PISOVEC KACIN

Zadnje slovo bo v ponedeljek, 18. decembra 2023, ob 12. uri na kranjskem pokopališču. Cvetje in sveče hvaležno odklanjamo v korist Centra Korak za osebe s pridobljeno možgansko poškodbo Kranj.

Žalujoci: mož Jelko, sinova Rok in Anže s Tino ter vnuka Zala in Val
Spodnja Besnica, 11. decembra 2023

Vekovečna dragih je bližina.
Smrt je le združitev návečer.
Zemlja skupno je pribežališče
in poslednji cilj vseh nas je mir.
(Mila Kačič)

ZAHVALA

V 93. letu starosti nas je zapustila draga mami, mama, stara mama, tašča, teta in svakinja

MARIJA BLAŽUN

roj. Kok, z Visokega

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, za vsak stisk roke, topel objem, darovane sveče in darove v dober namen. Posebna zahvala patru Gregorju, pevkama, nosačem, pogrebni službi Navček in patronažni službi.

Hvala vsem, ki ste našo mamo pospremili na zadnjo pot.

Vsi njeni
Visoko, december 2023

ZAHVALA

V 95. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, nono in brat

MARKO LUŠIČ

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, znancem in vsem, ki so sočustvovali z nami v teh težkih trenutkih. Zahvaljujemo se dr. Zoji Pavlin Destovnik in patronažni sestri Mojci. Hvala g. župniku za pogrebni obred, trobentaču, pogrebni službi in organizaciji ZB Kranj.

Žalujoci vsi njegovi: žena Ivanka, hči Nena, sin Marko ter vnukinji Pika in Alica
V žalosti se ga spominjajo tudi: sestri Branka in Zorica ter bratje Tone, Branko, Božo in Zlatko z družinami
Kranj, Trsat, Reka, 7. decembra 2023

ZAHVALA

Tik pred svojim 71. rojstnim dnevom se je mnogo prezgodaj poslovila naša

MARJETKA POLONCA KRISTAN

iz Stražišča pri Kranju

Zahvaljujemo se sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, pomoč in podporo. Posebna zahvala mobilni paliativni službi Gorenjske za odzivnost in pomoč, pevcu Janezu Trilarju za ganljivo odpete pesmi ob slovesu in Komunalni. Iskrena hvala vsem, ki ste jo z nami pospremili na njeni zadnji poti in se je spominjali kot borke vedrega duha z največjim srcem. Imenovanim in neimenovanim še enkrat iskrena hvala.

Mož Dušan, sin Blaž z družino, sestri Janja in Mojca z družinama ter ostalo sorodstvo

Vekovečna drugih je bližina.
Smrt je le združitev návečer.
Zemlja skupno je pribežališče
in poslednji cilj vseh nas je mir.
(Mila Kačič)

ZAHVALA

V 87. letu starosti se je od nas poslovila

DANICA OBLAK

upokojena prof. športne vzgoje iz Zg. Bitenj

Zahvaljujemo se sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, podarjeno cvetje, sveče in besede tolažbe. Hvala osebju Doma Taber, Komunalni, pogrebni službi Navček, g. župniku Bojanu Likarju za lep pogrebni obred in g. Janezu Trilerju za čustveno odpete pesmi. Iskrena hvala vsem.

Sinova Boris in Matjaž z družinama

Solza, žalost, bolečina
te zbudila ni,
a ostala je tišina,
ki močno boli.
(T. Pavček)

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega sina, moža, atija, dedija, brata, tasta, svaka in strica

VINKA KORDEŽA

z Visokega pri Kranju

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem, sorodnikom, sosedom, sodelavcem in znancem za izrečena pisna in ustna sožalja, cvetje, sveče, darovane svete maše ter podporo v težkih trenutkih slovesa. Posebna zahvala gre prijateljem, oskrbniku Koče na Ljubelju in naključnim obiskovalcem, ki so mu nesebično priskočili na pomoč, gorski reševalni službi, prijateljem za ganljive besede ob slovesu, gospodu župniku Urbanu Kokalju za lepo opravljen pogrebni obred, pevcem, pogrebni službi Navček in vsem ostalim, ki ste našega dragega Vinka pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala vsem, ki ste ga imeli radi in ga boste za vedno ohranili v lepem spominu.

Žalujoci vsi njegovi

OSMRTNICA

Svojo življenjsko pot je sklenil naš upokojeni sodelavec

JOŽE SMREKAR

Na zadnjo pot ga bomo pospremili danes, 15. decembra 2023, ob 13. uri na pokopališču na Dovjem.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Elektro Gorenjska, d. d.

ZAHVALA

V 88. letu starosti nas je zapustil mož, oče, dedek, pradedek, brat in stric

ALOJZ RUPARČIČ

s Primskovega

Zahvaljujemo se sosedom, prijateljem in znancem za iskreno sožalje in podarjene sveče. Hvala gospodu župniku Sebastjanu Cerku za obred in sveto mašo. Hvala zdravnici Andreji Fratini in patronažni sestri Barbari za obiske na domu. Hvala gospodu Trilerju za lepo petje in pogrebni službi Komunalne Kranj. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci vsi njegovi

ZAHVALA

V 70. letu nas je nepričakovano zapustil ljubljeni mož, oči, dedi, brat, stric, tast in prijatelj

FRANC ZOR

iz Spodnjih Dupelj 109

Ob njegovem prezgodnjem slovesu se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče in sv. maše. Posebna zahvala reševalcem centra za obveščanje 112 in dupljanskim gasilcem, gospodu župniku Romanu Kušarju in gasilcem PGD Duplje za lep poslovilni obred in govor, pogrebni službi Navček in pevcem ter vsem ostalim, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti in ga boste ohranili v lepem spominu in svojih srcih.

Žena Olga, hčerki Petra in Maja z družinama ter vsi ostali sorodniki

Skrivna sestavina: ljubezen

V Dvorcu Visoko so v sredo pripravili slastno in dišečo predpraznično delavnico, na kateri je Ana Gantar s Kmetije Jeran prikazala postopek priprave pravih domačih medenih piškotov.

MATEJA RANT

Visoko – Lepo okrašeni medeni piškoti popestrijo vsako praznično mizo, z njimi lahko okrasimo tudi smrečico. Na delavnici, ki jo je vodila Ana Gantar, je bilo mogoče spoznati celoten postopek njihove izdelave – od priprave medenega testa do sladkornega ledu, s katerim medenjake na koncu okrasimo. Kot pravi Ana Gantar, so medenjaki čarobni piškoti – že en sam malo večji in lepo okrašen medenjake se lahko spremeni v čudovito darilo. A najprej jih je treba speči – in za to je najbolje imeti preizkušen recept.

Ana Gantar, ki v okviru dopolnilne dejavnosti na svoji kmetiji piškote in drugo pecivo pripravlja po lastnih receptih, je tokrat za medenjake uporabila že velikokrat preizkušen recept svoje botrice. Testo za ajdove medenjake je prinesla s sabo, saj mora pred peko vsaj dobro uro počivati na hladnem, pred udeleženkami delavnice pa je prikazala peko navadnih medenjakov, za katere je zgneta testo iz 500 gramov moke, 150 gramov masla, 150 gramov sladkorja v prahu, 150 gramov segretega in ohlajenega medu, dveh jajc, majhne žličke

Ana Gantar s Kmetije Jeran je prikazala postopek priprave pravih domačih medenih piškotov / Foto: Gorazd Kavčič

sode bikarbone in ščepeca cimeta ali začimb za medenjake. Da bodo piškoti zagotovo uspeli, se je nasmejela, pa je potrebna še skrivna sestavina: ščepec ljubezni. »Postopek ni zapleten, pomembno je le, da vse sestavine dobro premešamo.« Ob tem je razkrila še marsikatero podrobnost, ki zagotavlja uspeh pri peki medenjakov. Med drugim je poudarila, da vedno uporablja domač med, a ker ga letos ni bilo, se je morala zadovoljiti s kupljenim,

a prav tako pazi, da je kakovosten. »Najbolje je uporabiti svetel med, kot je lipov, hojev, cvetlični ali akacijev, saj med peko ne bo pogretil kot recimo kostanjev.« Pomembno je tudi, da je maslo sobne temperature, prav tako pa sama ne varčuje pri cimetu. Za prikaz izdelave medenjakov s pomočjo modelčkov različnih oblik pa je uporabila že pripravljeno testo za ajdove medenjake, ki ga je prinesla od doma in je že počivalo. Pri tem testu je namesto običajne bele moke uporabila 250 gramov ajdove in 250 gramov črne moke. »Testa ne valjamo preveč, da medenjaki narastejo, previdni moramo biti tudi pri dodajanju moke.« Prav zato sama najraje uporablja večje modelčke za izrezovanje oblik, pokazala pa je tudi, kako je mogoče kar iz kartona izdelati oblike za izdelavo medene hiške.

Piškoti so se nato pekli 15 minut na 180 stopinjah Celzija, medtem pa so se udeleženske posvetile še okraševanju polne škatle

medenjakov, ki jo je s seboj prinesla Ana Gantar. Za sladkorni led je Ana Gantar natančno odmerila 50 gramov beljakov, ki jih je nato stegla z 200 grami sladkorja v prahu in malce limoninega soka za okus in sijaj. »Lahko pa dodate tudi rum,« je navihano namignila. Vse udeleženske so se pri tem delu preizkusile tudi same, saj je vsaka dobila svoje piškote in vrečko s sladkornim ledom. Čeprav jih večina tega še ni počela, so priznale, pa so ob opazovanju umetelno okrašenih medenjakov Ane Gantar tudi same ustvarile nadvse čarobne okraske. »Že vonj medenjaka pričara praznike,« je bila navdušena Danica Krašovec, ki je pojasnila, da tudi sama peče medenjake, a jih doslej nikoli ni okrasila. Tudi Tatjana Bučan doslej s krašenjem medenjakov ni imela izkušenj, a ji je šlo hitro zelo dobro od rok. Olga Bešter pa je priznala, da je vse to že počela tudi doma, a so jo prijateljice prepričale, da se jim je pridružila. »Vedno kaj novega izveš,« se je posmejala.

Udeleženske delavnice so se tudi same preskusile v krašenju medenjakov. / Foto: Gorazd Kavčič

vremenska napoved

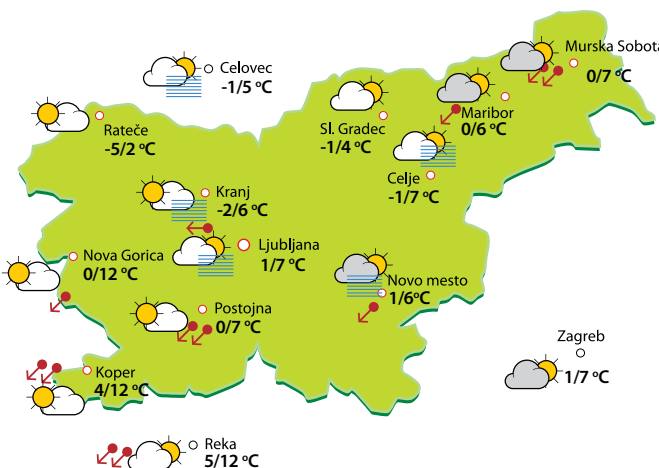
Ob koncu tedna bo precej jasno z nekaj meglo po kotlinah in dolinah.

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

PETEK
☀️ ☁️
-1/6 °C

SOBOTA
☀️ ☁️
-3/5 °C

NEDELJA
☀️ ☁️
-3/6 °C

Božički obiskali bolnišnico

URŠKA PETERNEL

Jesenice – Člani Gorske reševalne službe Jesenice se vsako leto v decembru za en dan spremenijo v Božičke in razveselijo otroke, ki se zdravijo na pediatričnem oddelku Splošne bolnišnice Jesenice. Letos so jih obiskali že deveto leto zapored. »Naša pot se je začela daleč na severu ... Še dobro, da smo imeli s sabo vso potrebno opremo, saj smo pripotovali po nebu in pristali

na strehi bolnice. Od tam smo se po vrvi spustili pred vhod, nanjo pripeli škatlo z darili in vse skupaj poslali nazaj na streho, potem pa skozi vrata v bolnico in po stopnicah navzgor do otroškega oddelka,« so povedali srčni Božički, ki jim je letos sicer malce ponagajalo deževno vreme, a so kljub temu poskrbeli za nasmeh na obrazih – ne le otrok, temveč vseh pacientov in tudi srčnih zaposlenih v bolnišnici.

Božički so tudi letos obiskali otroke v jeseniški bolnišnici.

/ Foto: Nik Bertonec

Sašo Hribar, BestFM in Tina Gaber

Kranj – Slovenci so letos na spletu najpogosteje iskali informacije o preminulem radijskem in televizijskem voditelju Sašu Hribarju. Na drugem mestu je bilo iskanje gesla BestFM, na tretjem pa Tina Gaber, partnerica premierja Roberta Goloba. Med priljubljenimi iskanji v Googlu so bili še splošna primerjava cen, cene goriv in vinjet, nove cene cigaret in cena goriva na Hrvaškem. Med knjigami, ki so jih prebivalci Slovenije največkrat poiskali v iskalniku Google, so dela Nine Osenar Kontrec, Klemna Selakoviča in Martina Goloba, so podatke agencije Grayling povzeli na STA. Slovence pa je tudi zanimalo, kako preveriti veljavnost vinjete, kako je padlo drevo, kako diha ligenj, kako porabiti beljake in kako znižati krvni tlak.

Božičkova pošta

Kranj – Pošta Slovenije že trinajsto leto z Božičkovo pošto spodbuja najmlajše k pisanju z roko in razmišljanju o stvarih in dejanjih, ki delajo življenje lepše. Še danes imajo čas, da pišejo Božičku in mu pošljejo pisma in risbe na naslov Božiček, Za pravljničnimi vrati Poštarja Pavlija 7, 2002 Maribor. Otrokom ob tem podarjajo virtualni ogled pravljice Pavli in Dihurči v izvedbi gledališča Ku-Kuc na povezavi posta.si/bozickova-posta.

Zavarovancem Vzajemne sto dvajset evrov

Kranj – V državnem zboru so potrdili zakon o statusnem preoblikovanju Vzajemne. Do tega bo prišlo 1. januarja 2024 po ukinitvi dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Približno 800 tisoč zavarovancem Vzajemne bodo izplačali njihove deleže v višini 120 evrov bodisi v denarju bodisi v delnicah.

NA GLAS

aforizem

Od ljubezni sem bil tako pijan, da sem jo zasnuvil z zlatim zaročnim prstanom, oplemenitenim z desetkaratnim vinskim kamnom.

Milan Fridauer - Fredi